

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**MİMARLIK ÖĞRENCİLERİNİN AKTİF OLMA ALANININ
TANIMLANMASI;
“HERKES İÇİN MİMARLIK” OLUŞUMU ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mihriban DUMAN

Mimarlık Anabilim Dalı

Mimari Tasarım Programı

HAZİRAN 2013

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**MİMARLIK ÖĞRENCİLERİNİN AKTİF OLMA ALANININ
TANIMLANMASI;
“HERKES İÇİN MİMARLIK” OLUŞUMU ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Mihriban DUMAN
(502101088)**

Mimarlık Anabilim Dalı

Mimari Tasarım Programı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Hülya ARI

HAZİRAN 2013

İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 502101088 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi **Mihriban DUMAN**, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “**MİMARLIK ÖĞRENCİLERİNİN AKTİF OLMA ALANININ TANIMLANMASI; 'HERKES İÇİN MİMARLIK' OLUŞUMU ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME**” başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Yrd. Doç. Dr. Hülya ARI**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Prof. Dr. Arzu ERDEM**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. K. Ferhan YÜREKLİ
Maltepe Üniversitesi

Teslim Tarihi : **02 Mayıs 2013**
Savunma Tarihi : **06 Haziran 2013**

Herkese,

ÖNSÖZ

1986'dan bu yana hiç tükenmeyen sevgileri için Günnaz Duman ve Ali Duman'a; mizah, açıksözlülük, iyilik dolu bir kardeşliğe ortaklıkları için Mesut ve Levent'e gönül borcum bakidir. Ve geniş ailemin tüm fertlerine, dostlarıma teşekkür ederim.

Yüksek lisans dönemim boyunca sabrını, desteğini, katkılarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Hülya ARI'ya ve mimarlık eğitimimde dönüm noktası saydığım bir karşılaşma için İM&FY'ye ayrıca teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Çalışmamı; duyarlılık ve keşif ile dolu yaşamlar nezdinde, Herkes İçin Mimarlık ekibine armağan ediyorum.

Haziran 2013

Mihriban Duman
(Mimar)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiii
ÖZET.....	xv
SUMMARY	xvii
1. GİRİŞ	1
1.1 Tezin Amacı ve Kapsamı	2
1.2 Tezin Kurgusu	3
2. ÖĞRENCİNİN VE MİMARLIK ÖĞRENCİSİNİN EĞİTİMDEKİ YERİ.....	7
2.1 Eğitim, Mimarlık Eğitimi ve Eğitimin Aktörleri	7
2.2 Eğitimin Sınırdan Bağımsızlığı, Yenilenebilirliği ve Sürekliliği	12
2.3 Mimarlık Öğrencisi Olmak Ve Mimarlık Öğrencisinin Tanımlanma Şekli	15
3. MİMARLIK ÖĞRENCİSİNİN AKTİF OLMA ALANI	21
3.1 Mimarlık Öğrencilerinin Aktif Olma Girişimlerinin Geçmiş - Bugün Üzerinden Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi	21
3.1.1 Toplumcu bakışın mimarlığa ve mimarlık öğrencilerine yansımaları	22
3.1.2 1980, uzantıları ve mimarlık öğrencilerinin konumu.....	29
3.1.3 Buluşmalar ve geçmiş - bugün sürekliliği.....	31
3.2 Güncel Koşullarda Mimarlık Öğrencilerinin Aktif Olma Alanı	33
4. BAĞIMSIZ BİR ÖĞRENCİ OLUŞUMU ÖRNEĞİ: HERKES İÇİN MİMARLIK	43
4.1 Herkes İçin Mimarlık'ın Kuruluşu, Amaç ve Hedefleri	44
4.2 Gerçekleştirdiği İşler Üzerinden Herkes İçin Mimarlık'ın İşleyiş veYöntemi. 45	
4.2.1 Atıl köy okulları projesi	46
4.2.2 Mahalle (3 yaşamsal dokunuş).....	50
4.2.3 Lise öğrencileri ile birlikte gerçekleştirilen atölyeler	51
4.2.4 Taksim atölyesi ve farkındalık yaratma denemeleri	55
4.3 Mimarlık Öğrencilerinin Yaratmakta Olduğu Aktif Olma Alanı.....	62
4.3.1 Yürütücülük ve katılımcılık	62
4.3.2 Tanışmalar ve buluşmalar	63
4.3.3 İletişim araç ve yöntemleri.....	65
4.3.4 Genişleme ve yayılma	66
5. SONUÇ VE ÖNGÖRÜLER.....	69
KAYNAKLAR	73
ÖZGEÇMİŞ.....	77

KISALTMALAR

AKM	: Atatürk Kültür Merkezi
ÇEKÜL	: �evre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma
EASA	: European Architecture Students Assembly
H�M	: Herkes İçin Mimarlık
�T�	: İstanbul Teknik Üniversitesi
KPM	: Kerem Piker Mimarlık
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
TMMOB	: Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği
TM�B	: Türkiye Mimarlık �ğrencileri Buluşmaları
UM�B	: Ulusal Mimarlık �ğrencileri Buluşmaları
Y�K	: Yükseköğretim Kurulu

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1 : Politeknik oluşumunun öğrenci buluşmaları haberi (Url-7).....	19
Şekil 3.1 : Öğrencilerin Eminlik Köyü'ne gidişini duyuran haber (Url-9).	23
Şekil 3.2 : Korkut ilçesindeki ilkokul uygulaması (ODTÜ Mimarlık Bölümü Öğrenci Yayını).....	24
Şekil 3.3 : Cemgil ve depremzede köylü (Url-11).....	24
Şekil 3.4 : Şemsi Belli'nin Anayasa şiiri (Url-12).	25
Şekil 3.5 : Öğrencilerin yola çıkışını duyuran haber (Url-12).....	26
Şekil 3.6 : Taşkışla öğrencilerinin hazırlıklarını duyuran haber (Url-15).	27
Şekil 3.7 : Taşkışla öğrencilerinin hazırlamış olduğu pankart.	27
Şekil 3.8 : Öğrencilerin Van depremi üzerine görüşlerini duyuran haber (Url-16)...	28
Şekil 3.9 : 1987 Taşkışla öğrenci eylemi (Kulaksızoğlu, 2010).....	30
Şekil 3.10 : Taşkışla öğrencilerinin imza kampanyasını duyuran haber (Url-17)....	31
Şekil 3.11 : TMÖB bülteni.	34
Şekil 3.12 : Taşkışla'da gerçekleştirilen etkinliğin görseli (Url-22).	36
Şekil 3.13 : ODTÜ Mimarlık öğrencilerinin hazırladığı duyuru görseli (Url-23)....	38
Şekil 3.14 : kayıtdışı'nın dördüncü etkinliğine ait duyuru görseli.	39
Şekil 3.15 : Ölçek 1/1 ekibinin gerçekleştirdiği işler.	41
Şekil 3.16 : Ölçek 1/1 ve HİM oluşumlarını konu alan haber (Url-26).....	41
Şekil 4.1 : Herkes İçin Mimarlık'ın logosu ve amaçları.	43
Şekil 4.2 : Herkes İçin Mimarlık'ın hedefleri.	45
Şekil 4.3 : Herkes İçin Mimarlık'ın "Atıl Köy Okulları Projesi" duyurusu.	46
Şekil 4.4 : Atıl Köy Okulları Projesi sürecini duyuran kitapçık.....	46
Şekil 4.5 : Kargı'da gerçekleştirilen projenin duyuru görseli.	47
Şekil 4.6 : Kargı'da uygulama yapmakta olan öğrenciler.	48
Şekil 4.7 : Kargı projesinin basına yansımaları (Url-29).	48
Şekil 4.8 : Kabakdağ köy meydanı projesi.	49
Şekil 4.9 : Çaka'da Neler Oluyor? sunumunun duyuru görseli.	49
Şekil 4.10 : Köylülere ulaştırılan Çaka'nın Sesi gazetesi.	50
Şekil 4.11 : Mahalle (3 yaşamsal dokunuş) projesinin sunumu.	50
Şekil 4.12 : Genetiği ile oynanmış mekanlar atölyesinde ortaya çıkan denemeler. ..	52
Şekil 4.13 : Noodle atölyesinde ortaya çıkan deneme.	53
Şekil 4.14 : Öğrencilerin balığı taşıma denemesi.	54
Şekil 4.15 : Parkur atölyesinde gerçekleştirilen denemelerden biri.	54
Şekil 4.16 : Herkes İçin Taksim atölyesi duyuru görseli.	58
Şekil 4.17 : Gezi Parkı şenliklerinin duyuru görselleri.....	59
Şekil 4.18 : Sana Soran Oldu mu? çağrısının duyuru görseli.	60
Şekil 4.19 : kayıtdışı'nın gerçekleştirdiği denemenin basına yansımaları (Url-31).	61
Şekil 4.20 : Herkes İçin Mimarlık'ın gerçekleştirdiği işlerin basına yansımaları (Url-32).	61
Şekil 4.21 : Yürütücü ve katılımcı olarak öğrenci.	63
Şekil 4.22 : Mimarlık öğrencilerini ve oluşumları kesiştiren arayüz örnekleri.	63

Şekil 4.23 : Tanışma ve buluşmalar sonucu öngörülen bir genişleme örneği.	64
Şekil 4.24 : Mimarlık öğrencilerinin aktifliği ile genişleyen bir alan örneği.	66

MİMARLIK ÖĞRENCİLERİNİN AKTİF OLMA ALANININ TANIMLANMASI; “HERKES İÇİN MİMARLIK” OLUŞUMU ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

ÖZET

Mimarlık öğrencileri, dahil oldukları mimarlık ortamında her aktör kadar söz söyleme ve girişimde bulunma imkanına sahiptirler ve bu imkanı kullanmaktadırlar. Eş zamanlı olarak öğrenci ve de yetişkin bir fert olma hali, mimarlık öğrencilerinin, gerek bireysel olarak gerekse bir araya gelerek toplumsal konulara yönelebilmelerini de olanaklı kılmaktadır.

Öğrenciler, mimarlığa ve mimarlığın bir parçası olan mimarlık eğitime ilişkin tecrübelerini, gözlemlerini, yorumlarını birleştirerek geçmişte mimarlık hizmetini toplum ile buluşturacak çeşitli denemelerde bulunmuşlardır. Bir birey olarak da üretim alanlarını kısıtlayacak süreçler karşısında söz söyleme haklarını kullanmışlardır. Bugün de mimarlık öğrencileri toplumsal meseleler karşısında benzer konular ile karşılaşmakta ve aktif olarak girişimde bulunmaktadırlar. Mimarlık eğitimi bir amaç değil bir araç olarak görüp değerlendirerek, gerçekleştirdikleri ile mimarlık eğitiminin işleyişine de öneriler sunmaktadırlar.

Mimarlık öğrencilerinin oluşturduğu ve oluşturmakta olduğu etkinlikler, mimarlık eğitimindeki usta-çırak ya da öğretene-öğrenen konumlandırmasını günümüzde geçersiz kılmaktadır. Mimarlık öğrencileri, bilginin aktarıldığı edilgenler olarak değil, adım atmaktan çekinmeyen özneler olarak herhangi bir yürütücü ya da yönlendirme beklemeden kendi alanlarını yaratmaktadırlar. Kazanmakta oldukları mimarlık bilgisini araçlaştırarak ortaya çıkardıkları alanlarda keşfetmeye yönelik ucu açık süreçler başlatmaktadırlar.

Öğrencilerin aktifliği ile oluşan söz konusu alanlar -topluma karşı sergilediği davetkar tutum ile birlikte- tanımlanabilir bir potansiyel taşımaktadır. Bugün, iletişim hızındaki ivmeli artış öğrencilerin birbirlerinden haberdar olabilmelerini, bir araya gelebilmelerini hızlandırmaktadır. Mimarlık öğrencilerinin peş peşe ya da eş zamanlı olarak ortaya çıkardıkları oluşumların, gerçekleştirdikleri etkinliklerin sürekliliği ve genişliği tarif edilebilmektedir. Mimarlığa değinen konular karşısındaki anlık girişimlerinin yanı sıra, mimarlık öğrencilerinin aktif olma ve üretme durumlarını günümüzde bir hedef olarak sundukları; fakat bu hedefin sonu belli üretimlerden çok deneyselliğe açık süreçler olduğu söylenebilmektedir. Bağımsız bir öğrenci oluşumu olan Herkes İçin Mimarlık'ın işleyişinde ve yöntemlerinde de sözkonusu durum gözlenebilmektedir.

Mimarlık öğrencilerinin aktif olma alanını tanımlı bir hale getirmek, mimarlığa, mimarlık eğitime ve topluma katkı sağlayacak, hızlı ve rahat ulaşılabilir gönüllü bir kitlenin varlığını ortaya çıkarmaktadır. Söz konusu tanımlı alana dahil olan mimarlık öğrencileri, denemek ve keşfetmeyi tecrübe ederek, yaşam boyunca öğrenmenin kesintisizliğini fark ederek, gelecekte alacakları konumlar ile mimarlığa, mimarlık eğitime de yeni bakış açıları katacaklardır.

DEFINING THE ARCHITECTURE STUDENTS' STATE OF BEING ACTIVE; A CONSIDERATION ABOUT THE FORMATION OF "ARCHITECTURE FOR ALL"

SUMMARY

Architecture students have the opportunity to speech and to be active in architecture scene as much as all the other actors of architecture have. The realization and definition way of the students in the architecture scene is widening more as long as they take an active position. Architecture students are concurrently both students and individual people. This situation enables them to address social issues both together or individually.

Students have made some practice implementations which will meet the service of architecture and society by combining their experiences, observations and comments related to the education of architecture that belongs to architecture and is a part of architecture. They have used their right of giving utterance against the processes which will restrict their production areas as an individual, too.

Education of architecture was limited with Istanbul until the second half of 1950s but could be moved out of Istanbul after that time and started to evolve into social responsibility during 1960s. Residential applications of students after the earthquake by going to Anatolia and the bridge application offered by them against the bridge project which will be built in Istanbul are some examples which can be represented. Students started to act together against the situations restricting the society and them by the policy of that era after 1980s. 1980s were not only important for students that they had taken a firm stand against the policies of that period but also at the same time, architecture students began to expand their student network the act of becoming acquainted with and coming together during these years.

There are some architecture students who had been involved in EASA (European Architect Students Assembly) in the 1980s. EASA was held in Turkey in 1992. Students started their own meetings with the name of TMÖB (Türkiye Mimarlık Öğrencileri Buluşmaları - Turkey Architecture Students Meetings) in 1993.

Architecture students intersect with similar social issues today, too and attempt actively. The examples of architecture students' praxis are available in the regions that need architectural service. The mass housing project for primary school teachers in the village Hacı İbrahim Uşağı of Kahramanmaraş, the shelters for fishermen project in village Zefre of Giresun, the restoration project of a primary school in village Kargı of Ordu are some of the current samples. Today architecture students also continue to make announce, organize and join in activities for their rights of education and for social rights.

Activities formed or being created by the students of architecture invalidate the positioning of master-apprentice or teacher-learner in the education of architecture. Architecture students are creating their own area without waiting for a coordinator or

routing as subjects which do not afraid of taking steps, not as passives that the knowledge and information are transferred. They are starting open-ended processes aimed at discovery in areas that they had shown up by instrumentalizing the knowledge of architecture that they are gaining. They are providing recommendations to the operation of education of architecture by evaluating and realizing the education of architecture not by accepting it as a goal but a tool.

These areas formed with the activity of the students carry an identifiable potential due to their welcoming attitude towards the society. The association of architecture students is important that they will be co-located in their works which they will implement. The lack of any master - apprentice or teacher - learner relationship mobilizes and accelerates these associations.

The act of becoming acquainted with and coming together is one other important point for defining the architecture students' state of being active. Bringing the architecture students from different groups together, this act turns students' state to a constantly communicating area instead of disjointed areas.

Architecture students use the public network and social networking sites actively to communicate with each other, can make announcements quickly by using this method, can follow and track the returns about their announcements and calls that they had made via public networking technologies and be informed about the other student events and formations.

Increase in the rate of communication enables architecture students to move independently of the borders and achieve meetings with not architecture students of the same region that they live but also architecture students who live or study in the other provinces by getting beyond their limits.

The same status can be observed in operation and methods of Architecture for All which is an independent student formation. The reason for us to choose Architecture for All in this thesis study is the fact that it is an independent student community and also, does not foresee a traditional operation program although had taken the decision to be an association, in other words, it does not foresee formal programs with certain beginnings and ends. Architecture for All aims a network for architecture students. As an association, it works to offer and present the idea that initiatives of architecture students may be a non-governmental organization via its ideas and production, too.

Another reason for dealing with Architecture for All is that it is experiencing the status of student to be a direct coordinator and executor in accordance with the flexibility of the concepts of teacher and learner which had been mentioned in the first place. The team, as a student formation, created its own independent area by coming out of the borders of faculty in order not to stay within the boundaries of the faculty of architecture. On the other hand, this area continuously exhibits a welcoming attitude to the education of architecture and the other actors of architecture.

Architecture for All presents and introduces its primary objective as producing solutions to social problems faced across the country within the context of architecture and offering new prospects to the education of architecture. The formation starts to initiate the status of "architecture to take more initiative for social problems" during the phase of education which is another objective of the association with the participation of students. It is aiming to share the social problems of students and also to provide them an opportunity of reflecting their knowledge that they had

gained in the school as theoretical information to practice. It considers and deals with this situation with a holistic perspective and aims to eliminate the distinction between theoretical education and practical education by not interpreting the situation as the students transit from theoretical education to practical education.

While firstly intending to access architecture students, Architecture For All is open to all students for expanding its communication network. In the long run, for all students both to take contribution and to make use of, setting up student agencies in the universities and creating a communication network are two of the main objectives of Architecture For All.

Architecture for All aims to be a long-term architectural researcher, practitioner, school and student and believes that this aim can be realized with an understanding of social architecture of which all sectors of society can benefit. Students do not accept themselves as executor and coordinator in all the work performed by them but as continuous learners. This situation make them and everybody open for rapid improvement during this process where everybody has the right to speak in equal conditions and does not encounter with obstacles. The voluntary type of the formation activates the participants to involve in this formation not because of necessity but voluntarily and make them to try different trials with this free will. The formation is extending the area of being active by being in communication and production with students and different actors continuously.

Individual activities of students directly affect the spread of the state of being active, too. Individual basis communication provides students suggest freely as well as the collective works and thus varies kind of activities and expands the production area.

As a result of the act of becoming acquainted with and coming together and continuous communication, initiatives of student formations and individual initiatives of architecture students participating in these formations intertwine and make the area of being active that is tried to be established by architecture students continuous and expandable. Different actors communicated by the architecture students form the intersection points which help the expansion of this area.

Activity generated by becoming acquainted with and coming together and communication of individual initiatives of architecture students and the formations that they established by coming together creates a unique and independent area. This network is expanding more and more with each new architecture student reached within the continuity.

The area of being active created by architecture students does not remain limited only with the architecture students. This area intersects with different factors both in the environment of architecture and social interventions and these intersections lead to the emergence of new areas and allow the opportunity for students to be active in these new areas.

As societal troubles, needs and drives continue to exist, there will always be an urge to intervene by architectural students as members of the society. The field created by the voluntary act of students, have the necessary structure to bear the persistency of this urge. Since architectural students are approachable individuals, an accessible field ,enabling a fast and easy communication for every member of the society is yet to be defined

The continuity of architecture students' area of being active, taking initiatives, explore and experience is possible with the pass down to new generations. It is

expected that the student formations which are ending after the graduate from the faculty of architecture to show the way up and set up to new formations as well as the formations which offer targets for the future to architecture students with long-term existence plan to be in continuous motion within themselves.

To define the architectural students' state of being active will introduce a voluntary, mobile and approachable group empowering architecture, architectural education and people. Architectural students belonging to this newly defined state, as they proceed to their future positions, by experiencing experimentation and discovery, by realizing the continuity of life-long education, will widen the scope of architecture and architectural education.

1. GİRİŞ

Şartların, deneyimlerin, gözlemlerin ve geleceğe dair belirsizliklerin ortaya çıkardığı kafa karışıklığı içinde zihinlerin sürekli gelişim için elverişli ortamlar aradığı, etrafta olup bitenleri anlamaya çalıştığı yaşam kesiti genç olma durumu olarak nitelendirilmektedir. Buradan yola çıkarak mimarlıkta genç olma durumu, bireyin kendini oluşturma süreci ile dahil olduğu eğitimden aldıklarının iç içe geçerek bütünleştiği zaman dilimi olarak görülmektedir (Dündaralp, 2006). Mimarlıkta genç olma durumu üzerine görüşlerinden bahseder iken sunduğu söz konusu yaşam diliminde Dündaralp (2006), gençleri kavrayış kabiliyetleri fazla, taze fikirleri olan, fakat deneyimleri az, deneyim imkanları kısıtlı, her türlü bilgiyi emebilecek süngerler ve biraz da dengesiz canlılar olarak görme gerekliliğine işaret etmektedir. Türkiye'deki yüzeysel mimarlık ortamlarının da gençleri yani söz konusu süngerleri kuru kalmaya ya da suyu farklı yerlerde aramaya mecbur ettiğini söylemektedir.

Oysa yüzeysel ortamların varlığı aksine gençlerin enerjileri ile derinleştirebilecekleri potansiyel ortamlardır. Yüzeyselliği kabul edip ortamı terk etmek de bir seçenek olmakla beraber ortamın aktörü olabilmenin, üretebilmenin ve söz söyleyebilmenin yolu edilgenlikten kurtulmaktan, ortama müdahil olarak ve müdahale ederek değişimi tecrübe etmekten geçecektir.

Mimarlık öğrencileri; birey olarak var olma sürecine almakta olduğu mimarlık eğitimini eklemekte olan kişilerdir ve dahil oldukları mimarlık ortamının birer parçasıdır. Mimarlık öğrencilerinin mimarlık ortamındaki pozisyonu, dahil oldukları alanın diğer aktörleri, diğer parçaları tarafından kendilerinin algılanış şeklini de belirlemektedir. Mimarlık öğrencileri bulundukları alanda ne kadar aktif bir pozisyon alırlar ise mimarlık ortamında kabul edilme ve tanımlanma şekilleri de aynı derecede genişleyecektir. Yaratacakları aktiflik; öğrencilerin genç olma, deneyime ve keşfetmeye açık olma hallerini bağımsız olarak var edebilecekleri bir alana dönüşmekte iken, öğrencilerin öncülüğündeki bu aktif olma alanı da dahil olunan mimarlık ortamına ve topluma özgür alanlar açacaktır.

Tez çalışması kapsamında gerçekleştirilen söyleşi sırasında Mimar Metin Karadağ tezin konusunu "mimarlığın kayıp ütopyası"nı incelemek olarak nitelendirmiştir. Durumu kayıp bir ütopya olarak tanımlamasının nedenini de, eğitim sürecinin dolayısı ile mimarlığın öz kaynağının öznesi olmalarına rağmen mimarlık öğrencilerinin karşılaştıkları sınırlandırmalar ile kayıp bir ütopyaya dönüşüyor olmaları şeklinde açıklamıştır. Karadağ, mimarlık öğrencisi olma sürecinin her mimarın mutlaka geçmiş ve geçmekte olduğu uzun bir yol olduğunu belirterek "hala öğrenmeye devam etmiyor muyuz?" diye sormuştur (M. Karadağ, kişisel görüşme, 2 Mayıs 2012).

Tezin oluşmasına olanak sağlayan da, mimarlık öğrencilerinin aktif olma girişimlerinin yalnızca mimarlık öğrencilerini değil öğrenmeyi sürdüren tüm aktörleri davet etmekte olup olmadığının, kayıp bir ütopyaya doğru değil günün getirdiği imkanlar ile birlikte genişleyen bir iletişim, etkileşim alanına dönüşüp dönüşmediğinin sorgusudur.

1.1 Tezin Amacı ve Kapsamı

Mimarlık Bölümü Mimari Tasarım Programı'nda mimarlık öğrencilerine odaklanan bir tez yazmak, öğrencinin öğrenci iken elindeki araçları kullanabilmesi ve yönlendirebilmesini gözlemlemek içindir. Üniversite süreci, öğrencinin aynı anda hem öğrenci konumunda olduğu hem de yetişkinlik bağlamında söz söyleme idrakine sahip olduğu dönemdir. Tezin bir amacı, lisans eğitime dahil olan mimarlık öğrencisini bölümüne karar vermiş yetişkin bir birey olarak görerek, öğrencinin edinmekte olduğu mimarlık bilgisini bağımsız olarak kullanabilme alanını değerlendirebilmektir.

Mimarlık eğitimi sürecine dahil olduğunda mimarlık öğrencisinin fert olma durumu kesintiye uğramamaktadır. Yani bu süreç duraksayıp bilgiyi edinme süreci değildir. Mimarlık öğrencisi alana dair bilgi ve yeteneklerini geliştirmekte iken bir taraftan da bir fert olarak çevresindeki meselelere kafa yormaya devam etmektedir. Bir yandan da mimarlık öğrencisi dahil olduğu sürecin aktörlerinden olarak kendisine sunulan araç ve bakış açılarına yorum getirebilecek konumdadır.

Konuya bu çerçeveden yaklaşarak, geçmişte ve bugün -Türkiye'de mimarlığa değinen konular ile sınırlandırılarak- mimarlık öğrencilerinin mimarlık eğitime ve

toplumsal meselelere bakışı, sahip oldukları mimarlık öğrencisi unvanı ile söz söyleme girişimleri de incelenmektedir. Bu inceleme, merkezinde doğrudan insana hizmet etmek amacı güden bir alanda öğrenciye bu bilincin kazandırılmasına olanak sağlanıp sağlanmadığını anlamaya da çalışmak, mimarlık öğrencilerinin gerekli koşullar sağlanmadığında kendi girişimleri ile kendilerine yeni alanlar açıp açmadıklarını öğrenebilmek içindir.

Tezin amacı, bir tarih okuması olarak mimarlık öğrencilerinin gerçekleştirmiş olduğu tüm girişimleri bulup sıralama çabası değildir. Dünün mimarlık öğrencilerine bakmanın amacı mimarlık öğrencilerinin geçirdiği dönemleri araştırarak bugüne dair yorum yapabilmek içindir. Geçmişte mimarlık öğrencilerinin etkin olduğu durumların ve konuların bugüne uzantılarını görebilmek ve hem ortak noktaları hem de değişen noktaları yakalayabilmek de hedeflenmektedir.

Tezin en öncelikli amacı ise, bugün mimarlık öğrencilerinin kendi girişimleri ile kendilerine alan yaratma çabalarının altında yatan nedenleri ve bu nedenlerdeki ortak vurguları ortaya çıkarmak, öğrencilerin konu ya da dert edindikleri durumlar içinde bir araya gelme araç ve yöntemlerini görebilmek; mimarlık öğrencisinin etkin olabilmek ve farkındalık yaratabilmek adına oluşturduğu aktif olma alanını ve öncü olma durumunu, bu alanda eğitim, mimarlık eğitimi, mimarlık fakültesi, mimarlık kurumları gibi diğer aktörlerin de nerede durmakta olduğunu önce anlamak sonra da anlatmaya, yorumlamaya çalışmaktır.

1.2 Tezin Kurgusu

Mimarlık öğrencisine odaklı bu tezde öncelikle mimarlık öğrencisinin de geçtiği ve hala takip etmekte olduğu eğitim öğretim sürecine dair kısa ve genel bir değerlendirme yapılacaktır. Eğitime dair farklı bakış açıları üzerinden sürecin aktörleri ve söz konusu aktörlerin rolleri, tanımlanma biçimleri incelenecek ve konu ile ilişkilendirilecektir.

İncelemenin nedeni; tezin ilerleyen bölümlerinde odaklanılan mimarlık öğrencisinin etkin olma alanında öğrencinin ve söz konusu diğer aktörlerin varlığı arasında kaçınılmaz bir bağ olması, tüm aktörlerin dile getirilen gelişmelerde etkileyici unsurlar olması ve mimarlık öğrencisinin kendisine yarattığı alanda öğrenci olarak yürütücü konumuna geçme halinin de irdelenecek olmasındandır.

Eğitim öğretim sürecine ve aktörlerine bakıldıktan sonra, bireyin mimarlık öğrencisi olma durumu ve bugün mimarlık öğrencilerinin anlaşılma, tanımlanma şekilleri üzerine bir çerçeve çizilecektir. Bu çerçeveyi çizmiş olmak tez kapsamında bahsedilen mimarlık öğrencisine hangi açıdan bakıldığını sunabilmek açısından gereklidir.

Mimarlık öğrencilerinin aktiflik ve etkinlik girişimleri belirtilirken ilk olarak öğrenci girişimleri üzerinden mimarlığın ve mimarlık eğitiminin geçirdiği dönemlere bakılacak, mimarlık öğrencisi odaklı örneklendirmeler üzerinden dönemlerin getirmiş olduğu konular ve meseleler tespit edilmeye çalışılacaktır. Geçmişe dair örneklerin günümüze de uzanmakta olduğunun fark edildiği durumlarda karşılaştırmalı bir yöntem izlenerek örnekler arka arkaya sunulacak, mimarlık öğrencilerinin dün ve bugün benzer konular karşısında girişimde bulunup bulunmadığı ve benzer konulara bakış açısındaki yakınlıklar ve uzaklıklar ifade edilmeye çalışılacaktır.

Bugünün mimarlık öğrencilerinin yaratmakta olduğu etkin olma alanına değinilirken özellikle duruma dahil olan mimarlık öğrencilerinin görüşlerine yer verilmesine dikkat edilecektir. Güncel örnekler irdelenirken öğrencilerin konu hakkındaki görüşleri gerekli görüldüğünde detaylı şekilde sunulacak, detayların içindeki nedenler ve sonuçlar çözümlenecek ve yorumlanacaktır.

Mimarlık öğrencilerinin aktif olma alanında, dördüncü bölümde en fazla detaylandırılacak örnek bağımsız bir öğrenci oluşumu olan Herkes İçin Mimarlık'tır. Herkes İçin Mimarlık ekibinin başlatmış olduğu sürecin yayılma, etki gösterme, farkındalık yaratma durumu üzerinden bugün mimarlık öğrencilerinin içinde bulundukları mimarlık ortamında hangi araç ve yöntemler ile harekete geçmekte oldukları irdelenecektir. Herkes İçin Mimarlık'ın "geniş bir öğrenci ağı kurmak" amacından yola çıkılarak mimarlık öğrencilerinin etkin olma alanının ne kadar ilerletilebiliyor olduğuna dair bir deneme ile de çıkarımlar yapılması hedeflenmektedir.

Tez genelinde kitap, dergi gibi her türlü basılı kaynağın yanında web ortamının da (genel ağ) bir medya aracı olarak sıklıkla kullanılacağını belirtmek önemlidir. Tezin sonuç bölümünde mimarlık öğrencilerinin etkin olma alanını sürekli kılan iletişim yöntemlerine değinilirken, bu tez sürecinde mimarlık öğrencilerinden haberdar

olabilmek için denenen, karşılaşılan ve fark edilen durumlar üzerinden de etkin olma alanına dair öngörüler sunulması hedeflenmektedir.

Bir mimarlık öğrencisi olarak mimarlık öğrencisinin aktif olma alanının sunulmasına dair bir tez çalışması hazırlamanın da başlı başına bir tasarım kurgusu olduğu ve bir mimarlık öğrencisinin aktiflik alanı yaratma denemesi olduğu düşünülmektedir.

2. ÖĞRENCİNİN VE MİMARLIK ÖĞRENCİSİNİN EĞİTİMDEKİ YERİ

Mimarlık öğrencisinin aktif olma alanından bahsetmenin öncesinde bireyin öğrenci olarak nitelendirildiği eğitim öğrenim sürecine de değinmek gerekmektedir. Mimarlık öğrencilerinin mimarlık fakültesinde öğrenci olabilmek için geçtiği ve mimarlık öğrencisi iken takip etmekte olduğu yol da söz konusu eğitim öğretim sürecidir. Bu nedenle mimarlık öğrencisinin aktif olma haline bakabilmek adına, konunun öncesinde eğitim, öğretim, öğrenme, öğretme, öğretene, öğrenci kavramlarının üzerine düşünmek, bu kavramları katılmış tanımlamalardan çıkararak esnekleşmesini sağlamış görüşlerin varlığını sorgulamak ihtiyacı doğmaktadır. Eğitim, bireye öğrenci unvanını veren, mimarlık eğitimi de bireye özelleşmiş şekilde mimarlık öğrencisi unvanını veren durumdur. Mimarlık öğrencisinin etkin olmak, özne olmak, aktif olmak fiilleri ile yan yana getirilebilmesi için de dahil olduğu eğitim süreçleri içindeki pozisyonunu gözlemlemek öncelikli adım olacaktır.

2.1 Eğitim, Mimarlık Eğitimi ve Eğitimin Aktörleri

Öğrenme tanımı ve yöntemi evvelden beri tartışılan bir konudur. Psikoloji dalı daha çok örgün eğitime dahil olan çocukların öğrenme yöntemleri üzerine çalışmalar geliştirmiştir. Öğrenmenin toplumdaki ifadesi de genellikle okula gitme ve ders çalışma hareketleri üzerinden yorumlanmıştır. Belli zaman dilimlerinde ve okulda edinilen bilgi olarak nitelendirilmesi nedeni ile öğrenme ya da eğitimin yetişkinler için geçerli olma ve de tüm ömre yayılan bir süreç olma halinin genelgeçer bir kabul olduğunu söylemek zordur. Öğrenmenin kişide belirli bir zaman dilimi ve yer ile sınırlı haldeki edim olarak işlenmiş olması, kişinin yaşam boyu sürdürdüğü halde bu eylemin öneminin farkında olmamasına da neden olmaktadır (Tusting ve Barton, 2011). Mimarlık eğitiminde sıklıkla karşımıza çıkan öğrenci - öğretmen, usta - çırak eleştirisinin de bireyin yaşamının her alanında öğrenme pozisyonunda olabileceğinin atlanılması sonucu doğmuş olduğu söylenebilir.

Örgün eğitim eleştirisi çoklukla bugün artık değişmekte olan geleneksel eğitim yöntemi üzerinden yapılmaktadır. Dewey (2011), günümüzde ilerlemeci okullar ve yeni eğitim anlayışının yükselişini, geleneksel eğitim anlayışının yarattığı memnuniyetsizliğe bağlar. Mutlak bir yargı şeklinde göstermese de, geleneksel eğitimi, geçmişte fayda etmiş bilgi ve becerinin okulda önceki kuşaklardan yeni kuşaklara aktarılması olarak ifade eder. Geleneksel eğitim, geçmişteki hazır bilgiyi günümüze, sonrasında da geleceğe aktaran, okul için yerine getirilmesi gereken bir görev halini almıştır.

Öğretenin, öğrencileri karşısında iktidar kurduğu ve de öğrencilerin bu iktidarın farkında olduğu, bu iktidarı kanıksadığı ortamda bir açık otorite örneği gözlemlemek mümkündür. Geleneksel haldeki öğretmenden öğrenciye ilişkisi bireyin istencini engeller hale gelir. Bu katı ilişki bireyi söz konusu otoriteye terk eder (Spring, 2010). Dewey'in (2011) ifadesi ile geleneksel eğitim itici yaylar olan kişisel güdü ve istek kavramlarının önemini göz ardı etme eğilimindedir. Bu noktada, geleneksel eğitimin, bireyin istencini engellemek kadar, -ilerleyen bölümlerde bahsedilecek olan mimarlık öğrencilerinin okullarındaki gelenekçi tutuma karşı kendilerine açmaya çalıştıkları alanlar gibi- yeni denemelere, harekete geçirici bir tutuma vesile olabileceğini eklemek gerekir.

Yeni eğitim geleneksel eğitimdeki yukarıdan zorlama düşüncesinin karşısına bireyselliğin ifadesini, dışarıdan uygulanan disiplinin karşısına hareket serbestliğini, metinlerden ve öğretmenlerden öğrenme düşüncesinin karşısına deneyim yolu ile öğrenmeyi koyar. Özneler ya da kültürel mirasa dayalı geleneksel eğitime karşı doğmuş yeni okulda öğrencinin dürtü ve ilgisi ön plandadır ve toplumun sorunlarına da dikkat çekilir. Dewey, yeni eğitime dair görüşlerini genellikle kurumun eğitim anlayışını değiştirmesi şeklinde ifade etmektedir; ancak bu eğitim şekli değişmiyor ya da değiştirilemiyor ise, yeni eğitim ya da yeni deneme şekillerini bireysel çabalar ile kurumların içine eklemek ya da tamamen kurumun dışına taşımak da birer seçenektir.

Geleneksel eğitimde eleştirilmesi gereken, meydana gelen katı öğretmen - öğrenci ilişkisi kadar, belki de daha çok, geçmişteki bilginin yeni kuşaklara aktarılmasının yeterli, hedefine ulaşmış bir eylem olarak görülmesi ve öğretmenin görevinin o noktada sona erdiğini düşünmesidir. Erişkinlerin sahip olduğu bilginin doğrudan gençlere aktarılması hatalı bir yöntem olarak ele alınmak yerine eksik kalmış bir

yöntem olarak da düşünülebilir. Geleneksel eğitimden yeni eğitim anlayışlarına geçildiğinde yine erişkinin, öğretenin varlığı söz konusudur. Fakat artık hazır bilginin aktarımından çok deneme, deneyim ön plana çıkmaya başlamıştır. Böylelikle öğretene de otoriteyi kuran değil yeni denemelere kendini dahil edendir.

Freire (2008), öğrencinin dogmatik denetimden kurtarılması ve kendi kendine sahip olma yolunda bir eğitimle karşılaşabilmesi için öğretene de büyük bir rol üstlenmek durumunda olduğunu söylüyor. Öğreten, öğrencinin aklında gelişecek düşüncenin tohumlarını eken kişidir. Bu nedenle, öğrencinin özgürleşmesinin vurgulanmasından, öğretmenin ikinci plana atılması şeklinde bir yargıya varılmamalıdır. Öğreten, bir birey olarak kendini özgürleştirebildiğinde öğrenciyi de özgürleştirecektir. Öğrencilere üzerinde yorum yapmaları için malzeme sunarken ve öğrenciler özgürce kendi fikirlerinden bahsederken, öğretmen de her yorumla beraber önceki değerlendirmelerini yeniden ve yeniden gözden geçirmelidir.

Öğreten, öğrencinin kendi iradesi ile yaratılan koşullardan faydalanmasına rehberlik edendir. Öğrencinin özgürleşirken edinmekte olduğu sürekli gözlem ve yol arama alışkanlıklarını önceden tecrübe etmeye başlamış ve uzun süredir tecrübe etmekte olan kişi konumundadır. Bu nedenle, öğrenciye rehberlik etmek adına gözlem ve muhakeme tecrübesini kullanırken kendisini ikinci plana çekmesi öğretene özgürlüğünü sınırlandırmaz, aksine diğer bireylerin özgürleşmesine katkıda bulunması anlamını taşır.

Yürekli ve Yürekli (2004), öğrencinin kritik bir kavram olduğunu belirterek mimarlık okullarında, daha fazla, kendisine sunulacak bilgiyi bekleyen öğrenci olmaması gerektiğini, diyalog içindeki öğretene de bir mimarlık öğrencisi olduğunu, bu durumda ise yalnızca bir grubu öğrenci olarak ayırmanın anlamsızlaştığını söylemektedir. Öğreten ve öğrenci kavramlarının esnekleşmesine getirilmiş bu yorum, tersten bakıldığında, öğrenci açısından da kritiktir. Kendi alanını yaratmaya çalışan öğrenci de, başlatmış olduğu süreçte yürütücü rolü ile karşılaştığında öğrencilikten öğretenliğe geçtiğini düşünmeden, birlikte öğrenme halini devam ettirme çabasını sürdürmelidir. Yine, öğretene - öğrenci ayrımının olmadığı bir açıdan bakıldığında, eğitim öğretime dair tüm bu görüşlerde, öğretene öğrenciye dair yorumlardan pay çıkarabileceği kadar öğrencinin de öğretene dair yorumlardan pay çıkarması olası bir durum halini almaktadır.

Freire'ye (2008) göre geleneksel eğitim, onun yığmacı ya da bankacı eğitim adını vermiş olduğu yönteme, öğrencinin özne değil de bilginin yerleştirildiği bir nesne olması durumuna dayanır. Bu yöntemde bilgi de kendini bilen olarak adlandıranların hiçbir şey bilmeyenlere sunduğu hediyedir. Yöntemi bankacı eğitim modeli olarak adlandırmasının sebebi, öğrencilere yatırılanı kabul edip sınıflamak dışında bir hareket alanı yaratılmamasındandır.

Öğretmen öğretir ve öğrenciler ders alır.

Öğretmen her şeyi bilir, öğrenciler hiçbir şey bilmez.

Öğretmen düşünür, öğrenciler hakkında düşünülür.

Öğretmen konuşur, öğrenciler uslu uslu dinler.

Öğretmen disipline eder, öğrenciler disipline sokulurlar.

Öğretmen seçer ve seçimini uygular, öğrenciler buna uyarlar.

Öğretmen yapar, öğrenciler öğretmenin eylemi yoluyla yapma yanılısamasındadırlar.

Öğretmen müfredatı seçer ve (kendilerine danışılmayan) öğrenciler buna uyarlar.

Öğretmen öğrenme sürecinin öznesidir, öğrenciler ise sadece nesnelerdir. (s. 50)

Geleneksel eğitim yöntemine eleştiri olarak doğmuş yeni yöntemler gibi, Freire de (2008) bankacı model olarak nitelediği bu eğitim anlayışının karşısına kendi alternatifini koyar. Problem tanımlayıcı eğitim adını verdiği alternatif ve yeni yöntemde iletişimi ve diyalogu ön plana çıkarır. Diyalogun doğuşu, öğrencilerin öğretmeni ve öğretmenin öğrencileri yerine öğrenci - öğretmen ve öğretmen - öğrenci kavramlarını meydana getirir. Bir diğer ifade ile, Freire sıkça karşılaşılan öğrenci - öğretmen ya da usta - çırak kavramlarının ortadan kalkabilmesi için hiç bitmeyecek bir diyalog sürecini önerir. Yürekli ve Yürekli de (2004) tasarımın teorisinin stüdyo yöneticisi ve öğrenci arasında geçen konuşma olduğunu, bugün stüdyo yöneticisinin öğrencisinin de mantığı olduğunu kabul ederek mimarlık eğitimi stüdyosunu monologdan diyaloga geçirmiş olması gerektiğini ifade etmektedir. Bugünün beklentisi bu yönde olsa da, mimarlık öğrencilerinin, kendilerine yeni alanlar açmaktaki ortak nedenlerinden birini de stüdyolarda öğrenciye aktarılan, değiştirilemeyeceği kabul edilmiş bilgiler olarak gösterdiklerini belirtmek gerekir.

Öğretmenin sadece öğreten olmadığı, girdiği diyaloglar ile öğretilen de olduğu; aynı şekilde öğrencilerin de yalnızca öğretilen olmaktan çıkıp öğretene de dönüştüğü bu ikilik, öğrencinin yalnızca kendisine verilen bilgiyi alma üşengeçliğine

sürüklenmesini de engelleyici bir hamledir. Uysal dinleyiciler olmaktan çıkan öğrenciler, öğretene ile sürekli konuşma ve iletişim halindeki eleştirel araştırma ortakları olurlar. Freire'nin açıkladığı problem tanımlayıcı yöntem de, öğrenciyi yardım eli uzatılması gereken bireyler olarak gören bankacı eğitim modelinin aksine öğrenciyi tenkit eden, düşünen bireyler haline getirmeyi hedefler. Bankacı eğitim, bir sonuç olarak, yaratıcılığı sekteye uğratmakta iken, problem tanımlayıcı yöntem yola yaratıcılık ile çıkmaktadır.

Öğrencinin aktif rol almasını engelleyen, öğrenciyi yalnızca kendisine aktarılanı alma durağanlığına sürükleyen içselleştirilmiş otorite biçimleri, radikal eğitim teorilerinde etkin bir yeri olan "kendi kendine sahip olma" kavramının da karşısında durur. Kendi kendine sahip olma; özgürce hareket etme anlayışını, yasal ve politik özgürlüğün ötesine götürerek kişinin kendi hareket alanı üzerindeki denetimi olarak açıklar. Yasal bir eğitim sistemi, hareket alanına müdahale etmekte olan, birey tarafından gittikçe içselleştirilen bir otorite halini alıyor ise, bu durumda bireyin yasalar ile korunan özgürlük hakkından bahsetmek de anlamsızlaşmaktadır. Kendi kendine sahip olma arayışı, bu nedenle içselleştirilmiş otorite olmaktan arınmış eğitim yöntemlerinin çıkışında etkili olmuştur (Spring, 2010). Ferrer'in 1890'lı yıllarda İspanya'da kurmuş olduğu Modern Okul'da, kendi kendine sahip olma anlayışı önemli bir kararla vurgulanmıştır. Kurmakta olduğu okula bir kütüphane oluşturmak isteyen Ferrer, içinde dogmatik unsurlar olmayan kitap arayışına girmiş, ümit verici bir sonuca ulaşamayınca, okulu kütüphanesine kitap koymadan açmıştır.

Bu noktada, dogmaların da geçmişten aktarılan, nokta koyularak bitirilen bilgiler gibi, deneyimi ve tecrübe etmeyi tıkayan kabuller olduğunu belirtmek gerekir. Sorgulanamaz, tartışılmaz gerçekler olarak aktarılan dogmatik her bilgi içselleştiğinde, bireyin eleştiri yapmaksızın verileni kabullenmesine, öğrendiğinin üzerine düşünme gereği duymamasına yol açar. Bir anlamda, dogmalar, bireyin kendi düşüncesinin yerini alarak kendi kendine sahip olma edimini engeller.

Stirner (1963), düşüncelerinin, onları ölüm tehlikesine sokmaktan ve kaybetmekten çekinmediği, korkmadığı zamanlar kendisine ait olduğunu söyler. Dışarıdan yüklenilmiş bir bilgi bireyde düşünce olarak yer ettiğinde, onu kaybetmenin kişiyi korkutması, düşüncenin kişinin kendisine ait olmamasındandır. Düşünce onda emanet gibidir, onu kaybetme ya da kendini ondan kurtarmak tedirgin edicidir.

Oysa deneme ve yanılma ve tekrar deneme eyleminin gerçekleşebilmesi için bireyin kendi düşüncesi dahil her türlü düşüncüyü özgürce sorgulayabiliyor olması gerekir. Kişinin kendi düşüncesi yerine geçen, kendini ondan kurtaramadığı düşünce için Stirner "kafadaki tekerlek" sözünü kullanır. Bireye yapması gerekenleri söyleyen buyruklar olarak nitelendirdiği kafadaki tekerlekler birey tarafından kullanılamazlar, bu buyruklar iradeyi kontrol ederek bireyi kullanırlar. Birey kendi düşüncesi ile bilgiyi kullanamaz bir hal alır ve ona sahip olan kalıplaşmış bilgi bireyi kullanır.

Özgür insan ancak kafadaki tekerleklerden arındığında ortaya çıkabilir. Kendi düşüncesi ile ürettiği, geliştirdiği, değiştirdiği bilgileri kullanarak kendini özgür kılmaya devam eder. Başkaları tarafından hazır, kalıplaşmış bilgi ile donatıldığında ya da eğitildiğinde eğitilmiş insandan bahsedilebilir. Hedefi özgür insanlar yetiştirmek olan bir eğitim sistemi öğrencileri eğitme gayretine girdiğinde, özgür insanlar yetiştirme hedefini ikinci plana atarak özgür insanlar yerine eğitilmiş insanlar yetiştirmekle sınırlı kalır. Geleneksel eğitim sisteminin alternatifi olarak geliştirilmiş eğitim sistemi düşünceleri, eğitmek yerine özgürleştirmeyi amaç edinir. Geleneksel sistemde özgürleşemediğini fark eden birey ise kendi alternatiflerini yaratmakla işe başlar. Tezin konusu olan, mimarlık öğrencilerinin aktif olma durumu da öncelikle öğrencinin, öğrenci iken de bir birey olduğunun farkına varması ile ve kendisini tetikleyen herhangi bir koşul yok ise bu durum karşısında kendi alanını yaratmak için adım atması ile başlamaktadır.

2.2 Eğitimin Sınırdan Bağımsızlığı, Yenilenebilirliği ve Sürekliliği

Eğitim kuramı iki zıt kabul üzerine kurulmuştur. Bunlardan ilki, eğitimin öğrencinin doğal kabiliyetine dayalı içsel bir gelişim olduğu, ikincisi ise eğitimin doğal kabiliyetten bağımsız bir dışarıdan oluşturma süreci olduğudur. Bu karşıtlığın tartışma alanı yine ilerlemeci ve geleneksel eğitim görüşleri üzerinden sürdürülmektedir (Dewey, 2011). Bu noktada, eğitim kavramına, dile getirilen oluşum sürecindeki iki zıt kabul ile bir sınır çizilmiş olduğu söylenebilir.

Leo Tolstoy; öğrenim, öğretim ve eğitim kavramlarının yanına kültür kavramını da ekleyerek eğitim ve kültür arasındaki ayrımı vurgulamıştır. Öğretim ve öğrenimin hangi koşullarda eğitimin, hangi koşullarda kültürün aracı olduklarını belirtmiştir. Ona göre öğretim ve öğrenim zorunlu, sınırlı olma durumunda, yani eğitimcinin icap edileni aktardığı durumda eğitimin, özgür olma durumunda ise kültürün araçlarıdır.

Tolstoy, bu noktada seçimini kültürden yana yapmıştır. Öğrencinin, öğrenmek istediğini alma konusunda okulun müdahalesine maruz kalmadan özgürce hareket edebilmesini savunmuştur. Okulu, alan kişilere kültür veren kişilerin bilinçli etkinliği olarak tanımlayarak, ödül - ceza uygulamaları ve zorunlu müfredat ile inceleme alanını kısıtlayan okul kavramına karşılık, öğrencinin talebine göre düzenlenen bilgi aktarımının sağlandığı okul kavramından bahsetmektedir. Okulu bir eğitim yeri olmaktan çıkararak bir kültür yeri olarak tanımlamaktadır. (Spring, 2010'da atıfta bulunulduğu gibi).

Mimarlık öğrencisinin aktif olma alanına; eğitim kavramını sınırlandırmadan, kavramı esnekletiren, genişleten bir bakış açısı ile yaklaşılacağını en başta belirtmek önemlidir. Ancak söz konusu alanda, eğitim, belirli bir yere ya da kuruma da işaret etmeyerek bireylerin oluşturdukları tüm süreçleri nitelendirecektir.

Tezin ilerleyen bölümlerinde ele alınacak bağımsız bir öğrenci oluşumu olan Herkes İçin Mimarlık'ın hedefleri arasında yer alan "uzun süreli bir mimarlık araştırmacı, uygulayıcısı, okulu ve öğrencisi olma" isteği de, bu alanda eğitime dair kavramların ne kadar esnekleşebileceğine dair bir örnektir. Eğitim, mimarlık öğrencileri için artık formel programların sunulduğu kurumlarla özdeşleştirilmemekte ve mimarlık öğrencileri tecrübe ettikleri tüm süreçlerin de mimarlık eğitiminin bir parçası olduğunu düşünmektedirler.

Omacan (1996), mimarlık fakültesinde öğrenci olduğu dönemde, okulu programlı bir kurum olarak tanımladıktan sonra okulun programlanmamış ve planlanmamış bir mekan olarak görülmesinin esas olduğunu belirtmektedir. Stirner'ın (1963) eğitilmiş insanın değil, özgür insanın yetiştiği yeri bulmaya dair sorusu da öğrenci, eğitim ve okul ilişkisini sorgulamaktadır. Tez çerçevesinde, mimarlık öğrencilerinin oluşturduğu alanda da mimarlık fakültelerinin ve mimarlık öğrencisi ile bağlı olan diğer kurumların bu ağa katkı koyma şekli benzer bir açıdan sorgulanacaktır.

Bir eğitim yeri ve bir kültür yeri olarak okul yorumları üzerine, derslik ve resmi öğrenme ortamlarının dışına taşan informel öğrenmeyi eklemek de destekleyici olacaktır. İformel öğrenme; yapılandırılmamış öğrenme şeklini adlandırmada, örgün öğrenme kurumlarına karşı gelişen eğitimi tanımlamada ve herhangi bir akreditesi olmayan eğitim olanağını tarif etmede kullanılan bir kavramdır (Tusting ve Barton, 2011). İformel öğrenmeye dair çalışmalar, öğrenmenin derslik ve öğrenme

ortamları dışında da meydana gelebileceğinin anlaşılmasının zorunluluğunu vurgulamaktadır. Öte yandan informal eğitim, bizatihi, öğretmenin kontrolü dışında örgün dersliklerde de gerçekleşmektedir. Bu nedenle informal öğrenmeyi reddetmek yerine onun değerini kabul etmek önemli bir girişimdir (Foley, 1999).

Eğitim sistemi ve tanımı, kurumlar ile ya da kurumların sınırlarından bağımsız olarak varlığını sürdürebilir, farklı yorumlanabilir, farklı kavramlarla ilişkilendirilebilir. Bu esneklik, tıpkı öğretmen ve öğrenci kavramlarının değişkenliği ve birbirinin yerine geçebilmesi gibidir. Bu esneklik içinde, özgür bireyin yetişmesinin hedeflendiği özgür eğitim görüşlerinde dahi dikkat edilmesi gereken nokta, eğitim sistemini ve tanımını belirlerken farkında olmadan olumsuzlanan noktaya varılma durumudur. Yani; dogmadan, sınırdan uzak, her türlü denemeye ve farklılığa açık olmayı savunan bir eğitimin dahi kendi dogmalarını yaratma riski söz konusudur. Dewey (2011), eleştirel bir gözle değerlendirilmeyen tüm teori ve pratiklerin dogmatikleşme ile yüz yüze olduğunu belirtir. Bir başka ifade ile, eskinin karşısına yeniyi koymak, problemi çözmeye yetmez. Önemli olan, yeni oluşturulmuş anlayışın kendini eleştirerek güncelleyebilmesi için harcanan çabadır. Dewey, kavramayı ve ilgi alanlarını göz ardı eden bir disipline dayalı eğitim sistemini eleştirir iken bu eğitim anlayışı karşısına yerleştirilen önerilerin bölük pörçük bir müfredata, aşırı bireyselleşmeye ve yanıltıcı bir özgürlük göstergesi olan kendiliğindenliğe yol açma olasılığı karşısında uyarıda bulunmaktadır. Yeni eğitimin, plansız doğaçlamalar olarak algılanmasının kargaşaya yol açacağını belirtmektedir. Öte yandan, Dewey'e göre, eğitim felsefesinin görevi, birbirine muhalif düşünceler arasındaki orta yolu bulmak, ya da bütün ekollerden bölümler alarak eklektik bir strüktür oluşturmak da değildir. Yeni uygulamalar, öneriler geliştirmeye çalışmanın zorluğu da buradadır, gelenekten ve alışkanlıklardan koparılacak olmasındadır.

Progressivism (ilerlemecilik) gibi bir –izm’in bile dahil olduğu eğitimle ilgili bir grup “izm”lere değil de, sadece “eğitim” kavramının kendisine dayalı olarak düşünmek gerekmektedir. Çünkü herhangi bir –izm’e dayalı olarak düşünen ve davranan her hareket, diğer –izm’lere karşı tepki gösterme davranışının içerisinde öylesine kaybolur ki; bir noktada, kendisine rağmen ve kendisi bile farkına varmadan, diğer “izm”ler tarafından yönetilmeye başlar. (s. 12)

Eğitimin aktörleri, yakın görmedikleri her sistem kadar kendi sistemlerini de sorgulamalı ve güncellemelidirler. Güncelleşemeyen, sorgusuz ve şüphesiz kabul edilen, dogmalaşma eğilimli eğitim politikaları öğrencinin özgürleşememesinde, bir

birey olarak söz söyleme hakkının farkında olamamasında, çevresinde olup bitenleri idrak edememesinde pay sahibidir. Çünkü; eğitim, öğrenciyi ve öğrenci karakterini doğrudan etkileyen unsurlardandır.

Tez sürecinde de bakış açısı mimarlık eğitime karşı bir duruş sergilemek değildir. Amaçlanan, mimarlık öğrencilerinin kendilerini yetiştiren mimarlık eğitime müdahalelerini, öğrenciler tarafından sürece getirilmiş öneriler olarak sunmaktır. Eğitim ve eğitimin aktörlerine dair kavramların esnekliğini açıklamak da, mimarlık öğrencilerinin dahil oldukları mimarlık eğitiminde yalnızca öğrenen konumunda kalanlar olmadıklarına işaret etmek içindir. Aynı zamanda da tüm aktörlerin öğrenen konumunda olabileceğini ve öğrencinin yarattığı alanın da öğreten, öğrenen, katılımcı, yürütücü gibi tüm aktörleri dahil edebilir ve genişleyebilir olduğunu belirtebilmek içindir.

2.3 Mimarlık Öğrencisi Olmak Ve Mimarlık Öğrencisinin Tanımlanma Şekli

1935 yılına dek "öğrenci" sözcüğü yerine kullanılan sözcük "talebe" sözcüğüdür. Talebe, "talep edenler, talipler" anlamına gelmektedir (Url-1). "Öğrenci" sözcüğü ise, "öğrenim görmek amacı ile ders alan kimse, öğrenim görmek amacı ile herhangi bir öğretim kurumunda okuyan kimse, okul çocuğu" anlamlarını taşımaktadır (Url-2). Girişte sözcüklere göz atılmasının nedeni, hem bir bireyin öğrenci adını taşımasının ne tür nesneler ve durumlar ile tanımlandığını vurgulamak hem de çalışmaya konu olan öğrenciyi özelleştirebilmek içindir. Tanımlar bütünleştirilir ise; öğrenci öğrenme halindedir, bir eğitim - öğretim kurumuna bağlıdır, talep etmektedir. Mimarlık öğrencisi de, doğal olarak, öğrenme hali ve bir eğitim - öğretim kurumuna (mimarlık fakültesine) bağlı olma hali ile ilişkilidir. Mimarlık öğrencisi de talep etmektedir.

Mimarlık bölümlerinin öğretimini tamamlayan öğrenciyi ulaştırdığı nihayet mimar unvanıdır. Bir başka deyişle mimarlık öğrencisi, mimar olma yolunda ilerleyendir. Öğrenci, diplomasını eline alma hedefi ile başladığı yolda sıkça okuluna gidip ders dinlemek, projelere katılmak, sınava girmek gibi görevleri yerine getirir. Bu süreç öğrencinin mesleki açıdan donandığı, bilinçlendiği dönem olarak da nitelendirilir.

Türkiye'deki mimarlık bölümlerinin misyon tanımları bir arada incelendiğinde de, gözlemlenen ortak nokta ön plana çıkarılmış mesleki donanım vurgusu oluyor. Açıklamaların genellikle bilinçli, uygar bireyler yetiştirmek, ilkeli ve laik mimarlar

yetiştirmek, ülke genelinde mimarların çeşitlenmesini sağlamak, mesleki etik kazandırmak vurguları ile beraber geleceğe ve hedefe yönelik olduğu dikkat çekiyor.

Öğrencinin mimar olma nihayeti doğrultusunda kurulmuş cümleler öğrencinin ğrenci olma halini atlıyor. Bu misyonla oluşturulmuş ğretim programları da, etkisi altına aldığı öğrencilere ancak yetkinleştikten sonra harekete geebileceklerine dair bir bilinç yerleştiriyor. Mimarlık öğrencisine, edineceği mesleğe ilişen hatalı, sorunlu, eksik bulduğu konularda mimar olmadan da söz söyleyebilecek oluşu unutturuluyor ya da hatırlatılmıyor. Dahası, öğrencilik döneminde kazanılamamış alışkanlık yetkinleştikten sonra da devam edemiyor.

Yukarıda n plana çıkan ortak vurgular belirtilmiş olsa da, üniversitelerin mimarlık bölümü tanımları mimarlık eğitimine farklı uçlardan bakabilmektedir. Örneğin, bir niversite (Url-3) iki yıl öncesine kadar internet sitesinde barındırdığı mimarlık bölümü tanımında, bölüm ğrencilerinin maliyet hesapları yaparak bilgi ve deneyimlerini önce bilgisayar ortamına, sonrasında ise makete dönüştüreceğini belirtmektedir. Mezunların ise mimar unvanı ile kamu sektöründe veya özel sektörde çalışabileceklerini duyurmaktadır.

Tanyeli (1997), bir toplumda geleceğe ilişkin öngörülerin oluşmamış olmasını ve istenen mimar profilinin kurgulanmamış olmasını mimarlık öğretiminin geleceğini tartışmayı zorlaştıran bir durum olarak gösteriyor. Bu durum içinde de öğrencinin yalnızca daha iyi bir mimar olarak yetiştirilmek istendiğini belirtiyor.

Bir diğer niversitenin mimarlık fakültesi ise akademik yaklaşımını bir teknokrat ya da teknik adam yetiştirme uğraşı olarak görmediğini, mimarın toplum için tasarladığına dair basmakalıp görüş yerine de mimarlığın toplumun ta kendisi olduğu kabul ile eğitim yapmakta olduğunu açıklamaktadır. Akademik programını deneysel bir etkinlik yürütmek olarak tanımlamaktadır (Url-4). Yürekli de (2010), deneyselliği destekler bir nitelik ile artık mimarlıkta öğretilecek genel ve pratik şeylerin, paylaşılabilecek kesinliklerin kalmadığını belirtmektedir.

Mimarlık eğitiminin amacı bireyi mimarlaştırmak doğrultusunda olmak zorunda değildir. Bir keşfetme eylemi olarak herhangi bir başlangıç ve bitiş üzerine şekillendirilmemesi gerekmektedir. Öğrencilerin de, karşılaştıkları problematik (sorunsal) durumlara kendi söz ve yöntemlerini işleyebilmeleri için keşfetmeyi bir araç olarak görmeleri beklenir; çünkü keşif bireyin içinde var olan dolaysız bir ilişki

kurma ve öğrenme eylemidir (Yıldırım ve Güvenç, 1997). Mimarlıkta öğretme kastının anlaşılmaz olduğunu savunan Yürekli ve Yürekli de (2004) öğrenci öğretilen değil ortak olandır demektedir ve aslında herkesin bir öğrenme ve keşfetme halinde olduğunu belirtmektedir.

Öğrenci olmak; tüm öğretim stratejilerinden bağımsız olarak, dinamik olmayı, soru sormaya açık olmayı, fikir öne sürmekten ve denemekten kaçınmamayı, cesaretli olmayı ve genç olmayı, genç hissetmeyi barındıran bir fiildir. Eğitim boyunca, okul sınırları dışında olup bitenlerin bilincine varabilmesi, kendi potansiyelini fark edebilmesi için öğrenciye fırsat yaratılmalıdır. Ancak, öğrenci (mimarlık öğrencisi) de kendisini mesleğini eline almamış, arada kalmış bir birey olarak görmek ve verilenle yetinmek yerine, söz konusu öğrencilik potansiyeli ile neler yapabileceği üzerinde düşünmeli, öne atılmaktan, sesini yükseltmekten çekinmemeli, kendi alanını yaratabilmelidir. Adam'ın (1997) söylemiş olduğu gibi, birey kendi yaşam pratiğinde de, toplumsal pratiklerinde de, eğitimi, öğrenimi ve siyasallığında da eleştirel, şüphecisi ve sorgulayıcı olmak durumundadır.

Mimarlık; öz unsurları ile olduğu kadar, toplumsal değer ve meseleler ile de birlikte ilerleyen, gelişen bir alan. Olağan bir sonuç olarak, mimarlığın güçlü aktörleri olan mimarlık öğrencileri de mimarlığın değdiği her konuda aktif rol alma hakkına sahip. Koşulları ve çabaları yetersiz gördüğü yerde, öğrenci harekete geçirilmeyi beklemek yerine bir birey olarak harekete geçmenin yollarını aramalıdır. Öğrencilik, müfredatın takipçisi edilgenler olma hali değildir; çünkü öğrencinin olmadığı yerde, öğretim programı anlamındaki müfredata ihtiyaç yoktur ve yine öğrencinin olmadığı yerde bir bütünü oluşturan bireyler, ayrıntılar anlamındaki müfredat da eksiktir.

Tanyeli (1997), öğrencideki konformizmin giderilmesi konulu açıklamasında, dünyada ve Türkiye'de değişen ve yenilenen şartların, mimarlık öğrencilerini, koşulları sorgulamaya yöneltmeyen bir kayıtsızlık eğilimine doğrulttuğunu söylüyor. Önceki kuşaktaki zaman zaman saflık olarak nitelendirilebilecek kendinden önce başkalarını düşünme eğiliminin, bugünün öğrencilerinde işleri günün gerektirdiklerine göre yapma tutumuna dönüştüğünü belirtiyor. Leibniz'in olası dünyaların en iyisi tanımının bugünün mimarlık öğrencilerinin dünya kabulü olduğunu, daha da korkulu bakıldığında ise öğrencilerin dünyayı iyi ya da kötü olarak değil, olası tek dünya olarak gördüklerini vurguluyor. Tanyeli, bu durumu suçlamadan, kaçınılmaz bir olgu olarak açıklıyor. Geçmişte, aydınların önderliği

minvalli ideolojik eğitim modelinin öğrenciye zaten toplumsal bir görev duygusu aşıladığını; fakat bugün daha çok bireysellik kavramının baskın olduğu bir sistemde öğrencinin durumdan yakınma hissini dahi bilmediğini, bu nedenle de konformist olmaktan başka bir seçeneğinin kalmadığını dile getiriyor.

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde öğrenimini sürdürmekte olan bir sosyoloji bölümü lisans öğrencisi ise bu durumu yakınlıkla eleştiriyor. Öğrenci olma halini, yağmura yakalanmış gitmenin ve yapmak zorunda olmanın meşruiyet ifadesi şeklinde nitelendirdikten sonra, öğrenciliğin kavramsal olarak öğrenene denk düştüğünü, fakat bu durumun gelecek adına bir şey ifade etmediğini, yavan kaldığını, çünkü öğrenci - öğrenmek halinin uygulamaya ve karşı konum almaya yetmediği için herhangi bir doyumu karşılamadığını belirtiyor. Öğrencinin, istenci yönündeki diyalojik ilişkiyi kuramaması, onu nefes alması zor oluşumlara yönlendiriyor, gelen mağlubiyet ise öğrencinin kendine ve etrafa hissizleşmesini doğururken, bir yandan da toplumsallaşamamanın getirdiği ön kabuller ile asabiyet, saygısızlık, zamane gençliği çerçevesinde eleştirilmesine yol açıyor. Sargın, ifadelerinin sonunda "Daha Güzel Olmalı" isimli bir 45'liği okuyucuya armağan ediyor (Url-5). Parçanın sözleri; "güzel olmalı, güzel olmalı, dünya daha güzel olmalı" cümlelerini barındırıyor (Url-6).

Öğrenciler -bu tez çalışmasında özelleştirildiğinde, mimarlık öğrencileri- de içinde bulundukları alanı sorgulamakta ve müdahale etmek gerektiğini düşündükleri an durumu değiştirmek, geliştirmek için girişimde bulunmayı denemektedirler. Mimarlık öğrencisinin, mimarlığın değdiği her konuda söz hakkına sahip olabilmesi, daha doğru bir ifade ile bu hakkını kullanmaya dair bilinç kazanması ve çabası, toplumu bir arada tutan sistemin ve onun alt kollarından yalnızca birisi olan mimarlık eğitiminin gidişatı ile de ilişkilidir. Konuya ilişkin olarak, mimarlık fakültelerinin, mimarlık-mühendislik fakültelerinden ayrılarak bağımsızlık kazanması mimarlık eğitimi ve mimarlık öğrencisi vurgusu adına öncelikle belirtilmesi gereken önemli bir noktadır. Buradaki ayrımın, mimarlığın mühendislik ile bağı olmaması ya da mimarlık öğrencisinin mühendislik öğrencisi ile bağı olmaması gerektiği şeklinde yorumlanmamasının altını çizmek gerekir. Bugün disiplinler arası kesişimin ivmeli bir artışla gelişmekte olduğu bir dünyada, mimarlığı ya da mimarlık eğitimi herhangi bir daldan soyutlayan, ayıran yaklaşımlar anlamsızlaşmıştır. Bu nedenle bu noktaya, mimarlık fakültesinin diğer bölümlerden ayrı tutulması şeklinde değil, mimarlığın ve dolayısı ile mimarlık öğrencilerinin üretebilmek için ihtiyaç duyduğu

geniş alanın yaratılmış olması şeklinde bakılabilir. Bir diğer taraftan, günün koşullarına göre mimarlık öğrencileri, bizzatı, gerek mimari araçlarını geliştirmek adına gerekse toplumsal müdahalelerde yer almak adına, farklı alanlarla sürekli kesişmekte, ortak hareket etmekten kaçınmamaktadırlar (Şekil 2.1).

"Mühendislik ve Mimarlık Öğrencileri Tartışıyor" Buluşmaları İstanbul'da Başladı

Pazartesi, 12 Nisan 2010 08:50

Politeknik Genç'in çağrısıyla 9 farklı ilde "Mühendislik - Mimarlık Öğrencileri tartışıyor başlığı ile gerçekleşecek toplantıların ilki 9 Nisan tarihinde İstanbul'da yapıldı.

Politeknik bürosunda gerçekleştirilen toplantıda; üniversite eğitiminde yaşanan değişimin, özellikle mühendislik ve mimarlık bölümlerinde giderek daha da piyasacı bir eğitim anlayışına sebep olduğu, bu durumun ise eğitimin niteliğinde olumsuz bir etki yarattığı, mühendis – mimar yetiştiren okulların hissedilir biçimde piyasaya yönelik eğitim verdiği üzerinde duruldu.

Şekil 2.1 : Politeknik oluşumunun öğrenci buluşmaları haberi (Url-7).

3. MİMARLIK ÖĞRENCİSİNİN AKTİF OLMA ALANI

Dewey (2011), devamlılık ve etkileşim ilkelerinin birbirlerinden ayrı olmadığını belirtmektedir. Devamlılık ve etkileşim, sürekli bir halde kesişmekte ve bütünleşmektedir. Gözlem ve denemelerin önceki zamandan sonraki zamana taşınması devamlılık sonucu oluşmaktadır. Mimarlık öğrencisinin yaratmakta olduğu aktif olma alanını, kopuk kopuk örnekler ve süreçler algısından çıkarabilmek de bu alanın oluşum sürecindeki devamlılığı sergilemekle mümkün olabilecektir. Mimarlık öğrencilerinin geçmişten bugüne gelen, bugünden de geleceğe aktarılacağı öngörülen girişimleri ve aktif olma çabaları, ancak bir etkileşim ve süreklilik içerisinde tanımlanabildiğinde, mimarlık öğrencilerinin bir aktif olma alanı yaratmaya başlamış oldukları söylenebilecektir. Bu nedenle, mimarlık öğrencilerinin girişimlerini geçmiş, bugün ve gelecek şeklinde gruplandırmak yerine, bu girişimlerin sürekliliğini sergilemek ve geçmiş - bugün etkileşimini, bugün - gelecek öngörülerini bir bütün olarak sunmak tercih edilmiştir.

3.1 Mimarlık Öğrencilerinin Aktif Olma Girişimlerinin Geçmiş - Bugün Üzerinden Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi

Tezin bu bölümünde, mimarlık öğrencisinin farkında olarak ya da olmayarak kendine yarattığı aktif olma, söz söyleme, üretme potansiyelinin ne tür durumlarda açığa çıkabilir olduğu örneklendirilecektir. Bu örneklerin döneme özgü olduğu irdelenerek, geçmişten günümüze uzantılı konuların varlığı keşfedilmeye çalışılacaktır. Bu keşif, günümüz mimarlık öğrencilerinin yarattığı aktif olma alanının, güncel ve geleceğe yönelik nedenleri kadar, geçmişten bugüne eklenen nedenlerinin de olup olmadığını anlayabilmek için önemlidir.

Benjamin'in (2012) söylemiş olduğu gibi; geçmişi tarihsel olarak kurmak, onu gerçekten olmuş olduğu gibi tanımak değil, tehlike anında birden parlayıveren anıyı ele geçirmektir. Bu bölümün oluşturulmasında da, mimarlık öğrencilerinin koşulların getirdikleri karşısında başlattığı girişimler birer anı gibi ele geçirilmeye çalışılmış ve

birer olay olarak görülen söz konusu durumlar üzerinden mimarlık öğrencilerinin aktif olma alanları oluşturma denemelerine göz atılmış, bu girişimler yorumlanmıştır.

3.1.1 Toplumcu bakışın mimarlığa ve mimarlık öğrencilerine yansımaları

Mimarlık öğrencisinin bulunduğu ortama bakışı ve bu bakışa dair bilinç kazanması, önce yetişkin bir fert olarak meselelere kendi yorumunu katabilmesi, sonra da dahil olduğu yoğun mimarlık ortamının genişliği ve bu ortamın toplumu algılayışı ve bu alanın toplum tarafından algılanışı ile ilişkilidir.

Bektaş (2003), Anadolu'nun mimarlık sorunları üzerinde düşünmeye vesile olacak Köy Enstitüleri ve Halk Evleri'nin ömürlerinin kısa sürmesi ile, 1950'lerin ikinci yarısına dek mimarlık eğitiminin İstanbul ile sınırlı olduğunu ve doğudan, kasabadan, köyden bihaber olduğunu söylemektedir. Mimarlık eğitimi, ancak 1950'lerin ikinci yarısında İstanbul dışına, Ankara'ya taşabilmiş, 1960'lı yıllarda da toplumculuğa, toplumsal sorumluluğa dönüşmeye başlamıştır.

Toplumcu bakış, mimarlık öğrencilerinin aktif olma alanının oluşmasında etkin ve öncelikli unsur olarak görülmektedir. Geçmiş - bugün değerlendirmesinde, toplumcu bakışın mimarlığa ve mimarlık öğrencilerine yansımalarının en başta sunulacak olması da bu nedenden ötürüdür.

Çalışmanın altyapısında, mimarlık öğrencilerinin yaratmakta oldukları aktif olma alanının topluma da özgür alanlar açıyor olduğu öngörüsü mevcuttur. Toplumdan kopuk, kendi kabuğunda seyretmekte olan bir öğrenci alanının, katkıda bulunma pozisyonundan bahsetmek de oldukça güçtür. Bu nedenle, geçmişi yorumlamak amacı ile sunulacak öncelikli örneklerin de toplumcu bir bakış ile yaklaşılacak girişimler olmaları konusunda inisiyatif alınmıştır.

1960'lı yıllarda ODTÜ'lü mimarlık öğrencilerinin gerçekleştirdikleri iki uygulama, mimarlık öğrencilerinin toplumsal meselelere bakarken kendi alanlarını yaratmalarına örnek olacak denemelerdir. Mimarlık öğrencilerinin örneklendirilecek iki denemesi de ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nin yaz stajı uygulaması kapsamındadır.

Bu örnekler, bir eğitim kurumunun yönlendirmesinden ötürü mimarlık öğrencisinin kendi çabası ile yaratmış olduğu aktif olma alanına uygun örnekler olarak algılanamayabilir. Fakat iki örnek de özellikle bu durumdan ötürü seçilmiştir. Burada atlanılmaması gereken nokta, mimarlık öğrencisinin aktif olma alanının, ancak dahil

olduğu ortamdaki gelişimler ve değişimler ile oluşmaya başlayabileceği ve bu alanda öğrenciye denemek için yol açabilecek en doğal kurumun da bireye mimarlık öğrencisi unvanını veren mimarlık fakültesinin olabileceğidir.

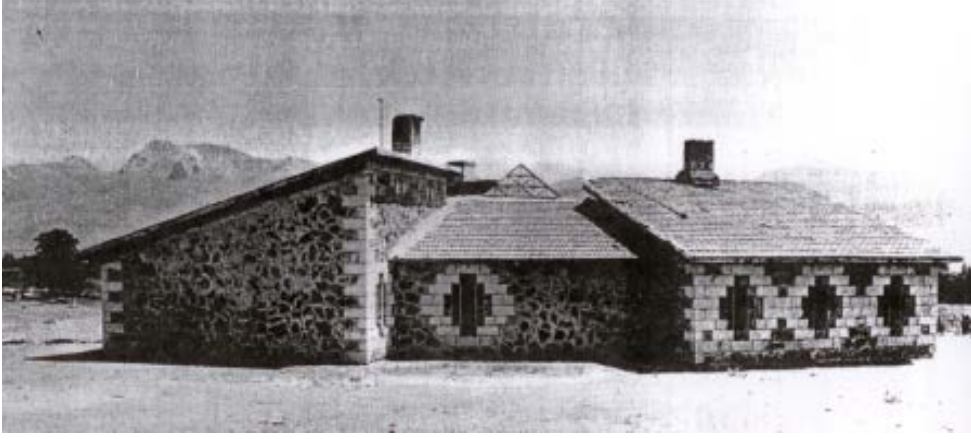
1965 yılı Nisan ayı içinde Niğde'nin Ulukışla ilçesine bağlı Gedeli Köyü'nden iki öğrenci köylerine yaya giderken tipiye yakalanmış ve donarak ölmüştür. Bu olay sonrası, yöre köyleri Eminlik Köyü'nü merkez kabul ederek ortak bir ortaokul yapılması için muhtelif girişimlerde bulunmuşlardır (Url-8). 1967 yılında ODTÜ'lü mimarlık öğrencilerinin ortaokul inşa etmek gayesi ile yaz stajı için Eminlik Köyü'ne gidişleri bu girişimlerin karşılık bulmasıdır. Otuz iki yıl sonra, 1999 yılında, ODTÜ'lü mimarlık öğrencileri aynı okulun ilköğretime dair destek çağrısı üzerine bir kez daha yaz stajı için Eminlik Köyü'ne gidecek (Url-9) ve bu kez otuz iki yıl önce öğrencilerin yapmış oldukları ilk öğretim okuluna ek olarak bir lojman yapacaklardır. Çalışmalar 1999 yılı yazında başlayıp 2000 yılı yazında sonlandırılacaktır (Şekil 3.1).

Köy okuluna lojman ODTÜ'lü öğrencilerden

NİĞDE'nin Ulukışla İlçesi'ne bağlı Eminlik Köyü'ne 1967 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi 2. sınıf öğrencileri tarafından yapılan ilköğretim okuluna, yıllar sonra yine okulun öğrencileri lojman yapıyor. 17'si kız 25 öğrenci ODTÜ'nün sağladığı malzemelerle birlikte köye gelerek çalışmalarına başladı. Ağabeylerinin 32 yıl önce inşa ettiği Eminlik İlköğretim Okulu'nun hemen yanına taştan 2 lojman yapmak için kolları sıvayan Mimarlık Fakültesi 2. sınıf öğrencileri, inşaat işçileri gibi çalışıyor. İnşaatın harcını hazırlayıp, el arabalarıyla taşıyan öğrenciler, duvarları da örüyor. Hiçkimseden yardım almadan lojman inşaatını sürdüren öğrenciler, amaçlarının ağabeylerinin geleneğini sürdürmek ve uygulamalı eğitim yapmak olduğunu söyledi. Köylülerin de büyük ilgi gösterdiği öğrenciler, lojmanların 2000 - 2001 eğitim öğretim dönemi öncesinde tamamlanmasını hedefliyor. Okulda onarım da yapan öğrenciler beraberlerinde getirdikleri 15 bilgisayarı da armağan etti.

Şekil 3.1 : Öğrencilerin Eminlik Köyü'ne gidişini duyuran haber (Url-9).

Aynı dönemlerde, 1966 yılında Muş ilinin Varto kazasında iki kez deprem olmuştur. 19 Ağustos 1966'da gerçekleşen ikinci deprem, ilkinden daha şiddetli bir yıkıma yol açarak kazadaki tüm yerleşimleri yıkmış, 2396 kişinin ölümüne sebep olmuştur (Url-10). ODTÜ, deprem sonrası, depremzedeler için 10 adet konut yaptırmıştır (Şekil 3.2). 1967 yılında (Url-11) ODTÜ'lü mimarlık öğrencileri depremzedeler için konutların yaptırıldığı Korkut ilçesine bu kez bir ilköğretim okulu yapmak için gitmişlerdir (Şekil 3.2). Kafiyele '68 döneminin öğrenci liderlerinden ODTÜ mimarlık öğrencisi Sinan Cemgil de bulunmaktadır (Şekil 3.3). Sinan Cemgil, bir mimarlık öğrencisi olarak, yalnızca Korkut ilçesine ilköğretim okulu yapmaya gitmemiş, daha önce depremin hemen sonrasında, bir fert olarak ve bir mimarlık öğrencisi olarak Varto kazasına giderek köylüler ile iletişime geçmiş, köyün durumunu ve köylülerin deprem sonrası acil ihtiyaçlarının neler olduğunu dinlemiştir. Cemgil bir mimarlık öğrencisi ve bir fert olarak, herhangi bir yönlendirme beklemeden ihtiyaç bekleyen alana ulaşmayı denemiştir.

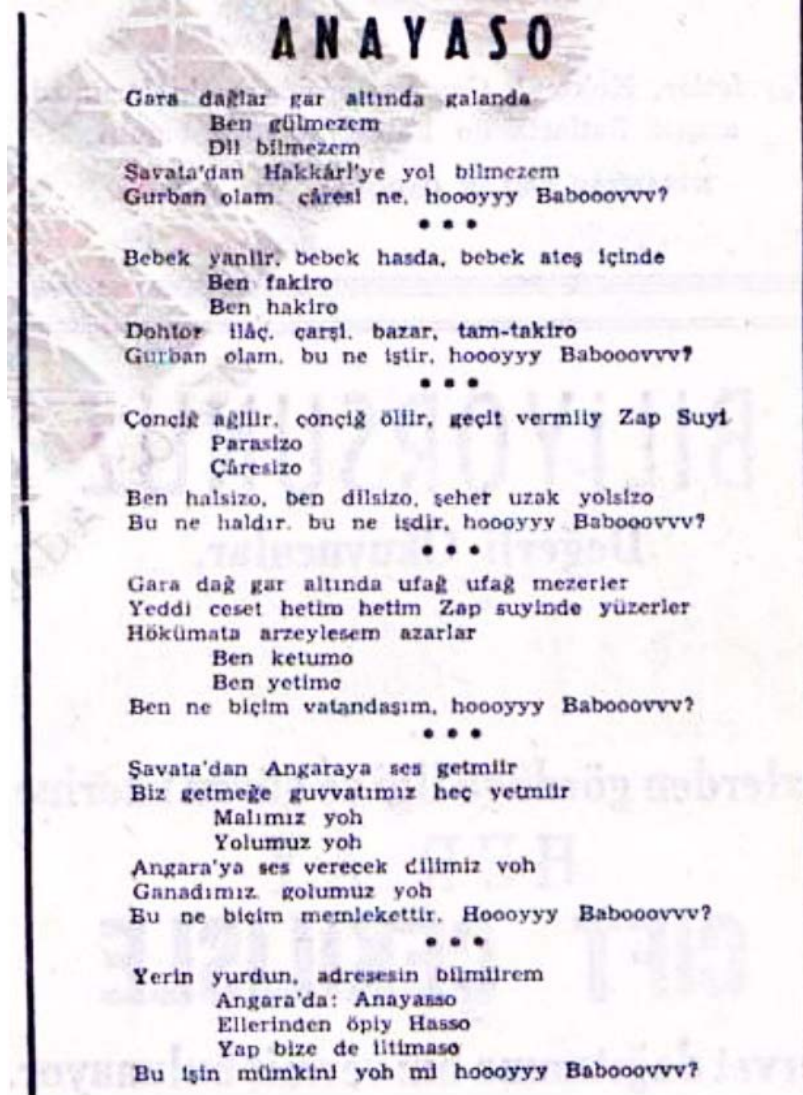
Şekil 3.2 : Korkut ilçesindeki ilkokul uygulaması (ODTÜ Mimarlık Bölümü Öğrenci Yayını).

Şekil 3.3 : Cemgil ve depremzede köylü (Url-11).

Zap Suyu'na köprü yapılması girişimleri de yine 60'lı yıllara denk gelmektedir. O dönem, Muzaffer İlhan Erdost, Hakkari'deki askerliği sırasında gözlediklerini Yön Dergisi'nde yayımlatarak dikkatleri doğuya, Hakkari'ye ve Türkiye'de feodalizm olup olmadığı sorusuna yöneltmeye çalışmaktadır. Üniversite gençliğinin yurdun doğusunu merak ettiği, anlamaya çalıştığı yıllardır. Aynı dönem içinde, Hasan Pulur'un Milliyet gazetesinde isimsiz yayımladığı -ki daha sonra şiirin Şemsi Belli'ye ait olduğunu da belirtecektir- "Anayasa" şiirinin (Şekil 3.4) ülke çapında ses getirmesi Zap Suyu'na bir köprü yapılması fikrini hızlandırmıştır. Hasta bebeklerini doktora götürebilmek amacı ile Zap Suyu'nu geçmeye çalışan; fakat bir yol olmadığı

için başarılı olamayan köylülerin bebeklerini kaybetmesini anlatan şiir, ilk bölümünde "Şavata'dan Hakkari'ye yol bilmezem" demek ve "gurban olam çaresi ne?" diye sormaktadır (Url-12).

Şekil 3.4 : Şemsi Belli'nin Anayasa şiiri (Url-12).

Tam bu noktada eşzamanlı bir başka köprü fikrinden bahsetmek dönemi yorumlayabilmek adına faydalı olacaktır. 1969 yılı, geçmişi 50'li yıllara dayanıyor olsa da bugün Birinci Köprü olarak da adlandırılan Boğaziçi Köprüsü'ne dair fikirlerin iyiden iyiye ortaya çıktığı dönemdir. Bölgeler arası eşitsizliğin vurgulandığı "Boğaz'a değil Zap Suyu'na köprü" kampanyası da (Şekil 3.5) söz konusu iki köprü projesinin eş zamanlılığından doğmuştur. Zap Suyu Köprüsü projesi; İTÜ İnşaat Fakültesi öğrencisi ve İTÜ Öğrenci Birliği Başkanı Harun Karadeniz'in aktif rolü ile İTÜ İnşaat Fakültesi, Robert Koleji Yüksekokulu, Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi,

gören illerin yardım talepleri ve ilköğretim okuluna ihtiyacı olan köylerin varlığı gibi meseleler hala sürmekte iken İstanbul'a yapılması planlanan üçüncü köprünün reklam nitelikli duyurularının popüler bir tartışma konusu olması da benzer koşulların sürmekte olduğunu desteklemektedir. 23 Aralık 2010 tarihli bir haber (Şekil 3.6), İTÜ Mimarlık Fakültesi öğrencilerinin "3. Köprü Yerine Yaşam Platformu"nun düzenlediği buluşma için hazırlanmakta olduğunu duyurmaktadır (Url-15). Geçmişte Birinci Köprü'nün getiri ve götürmelerini sorgulamış öğrenciler gibi bugün de mimarlık öğrencileri Üçüncü Köprü'yü sorgulamakta, konuya dair görüşlerini bildirmeyi denemektedirler (Şekil 3.7).

Taşkışla'da Öğrenciler 3.Köprü Eylemi İçin Hazır!

Perşembe, 23 Aralık 2010 17:30

Taşkışla'da öğrenciler 3. Köprü Yerine Yaşam Platformu'nun düzenlediği 26 Aralık Pazar günü yapılacak miting için hazırlıklarını tamamladılar.

Bugün öğlen tatilinde İTÜ Mimarlık Fakültesi Taşkışla orta bahçesinde 3. Köprüye Karşı Kadıköy Mitingi için "Taşkışla Öğrencileri 3. Köprü'ye Dur Diyor" yazan pankartlarını hazırladılar. Taşkışla Sahnesi tiyatro topluluğunun da ritim çalışması ile renklendirdiği orta bahçede öğrenciler üzerlerine "3.köprü", "rant", "talan", "orman cinayeti" yazdıkları balonları patlattılar.

Şekil 3.6 : Taşkışla öğrencilerinin hazırlıklarını duyuran haber (Url-15).

Şekil 3.7 : Taşkışla öğrencilerinin hazırlamış olduğu pankart.

2 Ocak 2012 tarihli bir haber ise (Şekil 3.8), 2011'de Van depremi üzerine mimarlık öğrencilerinin farklı bakış açılarını ve önerilerini içermektedir. TMMOB'ye bağlı Mimarlar Odası Öğrenci Temsilciler Kurulu öğrencileri, mimarlık öğrencilerine yaptıkları duyuru ile, Türkiye'deki üniversiteler arası öğrenci değişimini sağlayan Farabi programı için kazandıkları haklarını Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Mimarlık Bölümü öğrencilerine devretmelerini önermektedirler. Böylelikle, Van'da mimarlık eğitimi görmekte olan öğrencilerin farklı üniversitelere gitmesini sağlayarak eğitimlerinin deprem nedeni ile sekteye uğramayacağını öngörmektedirler. Duyuru

üzerine, aynı görüşü paylaşmayan Politeknik öğrencileri ise aksine Van'da mimarlara, mühendislere, üniversitelilere ve bölgeyi tanıyan mimarlık öğrencilerine ihtiyaç olduğunu, mimarlık öğrencilerinin Van'da deprem sonrası sürdürülmeye çalışan hayata mimarca ve yaratıcı dokunuşlarla müdahale etmelerinin gerekliliğini, bunun Van halkı ile dayanışmayı büyütecek değerli bir adım olacağını belirtmektedirler (Url-16).

Şekil 3.8 : Öğrencilerin Van depremi üzerine görüşlerini duyuran haber (Url-16).

Mimarlık öğrencilerinin gerek üçüncü köprüye dair fikirlerini duyurma çabası gerekse Van depremi için -farklı görüşlerde de olsalar- söz söyleme durumları, geçmişte mimarlığı ve mimarlık öğrencilerini yakından ilgilendiren konuların bugün de benzer şekilde sürmekte olduğunu kanıtlar örneklerdir.

Toplumcu bir bakış ve toplumsal meselelere duyarlılık, mimarlık öğrencilerinin de bir araya gelerek üretmesine olanak sağlamaktadır. Ortaya çıkarılmaya çalışılan mimarlık öğrencisinin aktif olma alanında, özellikle hizmete ihtiyacı olan bölgelerdeki bir işe gönüllülük ile başlama hali, geçmişte örneklerine rastlanan toplumcu duruşun mimarlık öğrencileri tarafından günümüzde de devam ettirilme çabasıdır.

Bu nedenle, geçmişe dair örneklerin daha hızlı ulaşılabilir olması ve daha çok konuşulması ile öğrencilerin neden - sonuç ilişkileri içinde mimarlığın toplumcu yönünü atlamamasının sağlanması önemlidir. Geçmiş örnekler kadar, bugün

mimarlık öğrencilerinin kendi çabaları ile başlatmış oldukları benzer girişimler de gerek bugüne gerekse geleceğe örnek teşkil edecek çabalardır.

3.1.2 1980, uzantıları ve mimarlık öğrencilerinin konumu

Bektaş (2003), 1960'lardaki toplumcu ve toplumsal uyanışa karşı düşünülen tedbirlerin 1970'lerde uygulamaya konduğunu, 1980 ve sonrasında ise toplumsal sorumluluğun alaya alınması, "her koyun kendi bacağından asılır" görüşünün yaygınlaştırılması için gerekli her şeyin yapıldığını belirtmektedir. ODTÜ'de hem '80 öncesini hem de '80 sonrasında yaşadığı öğrencilik yıllarını bir geçiş döneminde mimarlık öğrencisi olmak olarak gören Güzer (2003) ise, o dönemi toplumsal kurtarıcı olarak başlayan ve toplumun kurtarılmış bireyleri olarak sona erdirilen bir serüven olarak tanımlamaktadır.

1980'in sonuçlarından biri olan Yükseköğretim Kurulu'nun kuruluşu, tüm fakülteler gibi mimarlık fakültelerini de ve dolayısı ile mimarlık öğrencilerini de doğrudan etkileyecek bir diğer önemli nokta olarak kabul edilebilir. 12 Eylül hareketi ile sendikalar ve demokratik sivil toplum örgütleri gelinen durumdan sorumlu tutulmuş, üniversiteler de duruma dahil edilmiştir. YÖK'ü yaratan unsur da bu görüşte yatmaktadır. YÖK ile beraber, Türkiye'deki tüm üniversitelerin müfredatları ders içeriklerine kadar aynılaştırılmıştır. 1982 yılında YÖK tarafından hazırlanmış Mimarlık Fakülteleri Eğitim Programı, hangi yarıyıl hangi dersin açılabileceğini, ders saati sayısına kadar alınmış detaylı kararlar ile belirtmektedir ve tüm yarıyıllarda "aynen uygulanması"nı söylemektedir (Kulaksızoğlu, 2010).

Başlangıçta, mimarlık fakültelerinin mühendislik fakültelerinden ayrılarak kendi bağımsız alanını yaratmasını ve 1960'lı yılların getirmiş olduğu toplumcu bakışı önemli birer nokta olarak gördükten sonra, YÖK'ün kuruluşunun da mimarlığı ve mimarlık öğrencisini etkileyen bir diğer önemli nokta olarak görülmesinin sebebi, bu kez tam aksi bir durumun oluşturulmuş olması ile ilintilidir. Dönem, değil mimarlık öğrencisinin bulunduğu ortamda aktif olmasını ve söz söylemesini sağlamak, akademisyenlerin ve kurumun dahi vermekte olacağı eğitim öğretim alanını yönlendirme yetkisine ulaşamadığı bir yol sunmaktadır.

Dönemin yalnızca mimarlık fakültelerini etkilemekte olmadığını belirtmek gerekir. Fakat inceleme konusunun dışına taşmamak adına, mimarlık fakültelerini, mimarlık eğitimini ve mimarlık öğrencilerini etkileyişini ele alan bir çerçeve çizilmeye

alışılmıştır. Bir yandan YÖK ile eğitime müdahale edilmekte iken diğer yandan da dönemin yürütmekte olduğu liberal politika üniversiteleri kent içinden uzaklaştırma amacını gerçekleştirmeye çalışmaktadır. İstanbul Teknik Üniversitesi'nin Ayazağa'da yeni bir kampüse taşınması projesinin aynı döneme denk gelmesi de tesadüf değildir. Proje, bugün İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi olarak kullanılan Taşkışla binasının da boşaltılmasını kapsamaktadır. 1987'de Taşkışla öğrencilerinin akademisyenlerden bağımsız olarak okulu terk etmeme amacı ile başlatmış oldukları girişimler (Şekil 3.9) ve bu girişimlerin yansımaları, Taşkışla'nın bugün hala İTÜ Mimarlık Fakültesi olarak kullanılıyor olabilmesine de katkı sağlamıştır.

Şekil 3.9 : 1987 Taşkışla öğrenci eylemi (Kulaksızoğlu, 2010).

1980 yılı ve sonrası, öğrencilerin dönemin getirdiklerine göre pozisyon almasını gerektirmiştir. Bir bakıma; 80'ler, 1980'in getirdiklerini yaşayarak anlama, reaksiyon gösterme yılları olarak da nitelendirilebilir. Öğrencilerin, hem kurumlardan bağımsız hazırlanmış müfredatlar ile başa çıkmasını hem de gidişatın karşısında hareket etmesini eş zamanlı ve paralel olarak gerektiren bir dönem söz konusudur.

Söz konusu dönemin günümüze uzantıları güncelliğini yitirmemiş haberler ile örneklendirilebilmektedir. 23 Aralık 2011 tarihli bir haber (Url-17), İTÜ Mimarlık Fakültesi öğrencilerinin kantin zamlarına karşı başlatmış olduğu imza kampanyasından bahsetmektedir (Şekil 3.10). Habere göre, yüksek kantin ücretlerine karşı toplanan imzalar dekanlığa verilmiştir. 18 Nisan 2012'de ise Anadolu Üniversitesi Mimarlık - Mühendislik Fakültesi'ne dair benzer bir haber (Url-18) görülmektedir. Haber, öğrencilerin "Pahalı ve Sağlıksız Beslenmek Zorunda mıyız?"

sorusu ile başlattıkları satın almama girişiminin, mimarlık fakültesinden başlayarak üniversitenin diğer fakültelerine yayıldığını söylemektedir.

Şekil 3.10 : Taşkışla öğrencilerinin imza kampanyasını duyuran haber (Url-17).

Örnekler üzerinden yorumlanacak olur ise, 80'li yıllarda okulları tahliye etmeye çalışan ekonomi politikası 2000'li yıllara gelindiğinde bu kez okulların içinde varlığını sürdürmektedir. Mimarlık öğrencileri de, mimarlık ortamına dair talepleri kadar, toplumun fertleri olarak yaşam haklarına dair talepleri için de girişimde bulunmaya devam etmektedirler. Bir mimarlık fakültesinin içerisinde, mimarlık öğrencilerinin kendileri için elverişli koşulları talep etmeleri ise aynı anda hem bir toplumsal mesele, hem de mimarlık ortamına ait bir mesele olarak görülmektedir.

3.1.3 Buluşmalar ve geçmiş - bugün sürekliliği

1980'li yıllardan 90'lı yıllara geçilmesi ile; öğrencilerin, yine çerçeve dahilinde vurgulanacak olur ise mimarlık öğrencilerinin, içe dönük eğitim öğretim süreçlerinin kabuğunu kırmaya başladıkları, iletişim hızında artışın ortaya çıktığı, bu hızın ivmeli bir artış ile de 2000'li yıllara ulaştığı bir dönemin başladığı söylenebilir. Bu noktada da, mimarlık öğrencilerinin aktif olma alanının genişlemesi ve iyiden iyiye görünebilir kılınması adına bir diğer önemli nokta olarak Türkiye'de genel ağın (internetin) yaygınlaşması gösterilebilir.

Ciravoğlu (2001), EASA (Avrupa Mimarlık Öğrencileri Buluşması) üzerine görüşlerini belirtirken, bilgisayar teknolojilerinin yaygınlaşması sonucu kendi kendine öğrenme kavramının önem kazanması ile edinilen bu bilgi ve deneyimlerin bireyleri bir araya getiren enformel süreçlerde güçlendirilmesi denemelerinin örtüşmekte olduğunu belirtmektedir.

Mimarlık öğrencilerinin, dahil oldukları kurum içinde aktif olma alanları yaratmalarında "tanışma" ne kadar önemli ise, söz konusu aktif olma alanının genişlemesinde de "buluşma" bir o kadar önemli bir adımdır. Tezin ilerleyen bölümlerinde açıklanacağı gibi, genel ağın yaygınlaşması, söz konusu tanışma ve buluşma anlarını hızlandırmış, arttırmış, mimarlık öğrencilerinin aktif olma alanının genişlemesine göz ardı edilemez bir katkı koymuştur. Fakat, bahsedildiği gibi, öğrencilerin aktif olma alanı, anlık gelişmeler ile ortaya çıkan anlık kıvılcımlar değil, sürekliliği olan bir durumdur. Mimarlık öğrencileri, örneklerde yansıtılmaya çalışıldığı gibi geçmişte de bir araya gelme girişimlerinde bulunmuşlardır. EASA (Avrupa Mimarlık Öğrencileri Buluşmaları)'nın Türkiye'ye yansımaları da, 1980'li yıllarda mimarlık öğrencilerinin bir araya gelme denemeleri adına somut bir örnektir.

Avrupa Mimarlık Öğrencileri Buluşması, doğrudan bir öğrenci girişimi ve farklı ülkelerin mimarlık öğrencilerini buluşturmaya amaç edinen bir oluşum olarak Türkiye'deki mimarlık öğrencilerini de etkilemiştir. EASA, ilk buluşmasını 1981 yılında gerçekleştirmiştir. Liverpool'lu mimarlık öğrencilerinin, kentlerindeki problemlere birlikte çözüm üretmek amacı ile Avrupa'dan 300'e yakın öğrenciyi Liverpool'a davet etmesi ile buluşmalar başlamıştır (Url-19). EASA'ya katılan mimarlık öğrencileri, sonunda zorunlu bir görev (staj) ya da not endişesi taşımadan, özgür bir ortamda yaratıcı ve üretken bir süreç ortaya çıkarmaya çalışmaktadırlar.

1992 yılında EASA buluşması Türkiye'de gerçekleştirilmiştir. EASA'nın kuruluş yılı olan 1981 ile Türkiye'de gerçekleştirildiği 1992 yılları arasında Türkiye'deki mimarlık öğrencileri içinden farklı ülkelerdeki buluşmalara dahil olanlar bulunmuştur ve bu girişimler, süreci EASA'nın Türkiye'de gerçekleşmesine yönlendirmekte etkili olmuştur.

Daha önemli ve yaygınlaşan etkileşim ise EASA buluşmasının 1992 yılında Türkiye'de gerçekleştirilmesinin ardından, 1993 yılında mimarlık öğrencilerinin çabası ile ilk TMÖB (Türkiye Mimarlık Öğrencileri Buluşması) buluşmasının

gerçekleştirilmesidir. Bu süreç, Türkiye'de mimarlık öğrencilerinin birbirlerinden haberdar olarak harekete geçmesine ve kendi aktif olma alanını yaratmasına sunulacak önemli bir örnektir.

TMÖB, bu bölümün sonunda örneklendirilip geçmişe nokta koyarak bitirilmek yerine, günümüze odaklanacak olan bir sonraki bölümde ele alınacaktır. Bunun sebebi; mimarlık öğrencilerinin aktif olma alanını geçmiş ve bugün şeklinde net bir çizgi ile ayırmamak, bu alanın geçmişten bugüne gelişme sürecinin kesintisizliğini göstermek adına TMÖB'nin ortaya çıkış nedenleri ile günümüz mimarlık öğrencilerinin girişimlerinin nedenlerini kesiştirebilmektir.

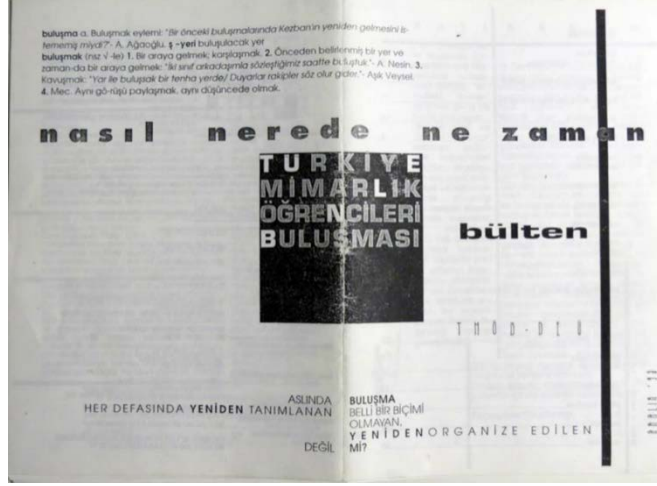
Bir diğer önemli nokta da 1993 yılında başlamış olan söz konusu öğrenci buluşmalarının günümüzde de devam ediyor olması ve buluşmaların günümüze geliş sürecinde değişkenlikler göstermiş olmasındandır.

3.2 Güncel Koşullarda Mimarlık Öğrencilerinin Aktif Olma Alanı

TMÖB, Ürgüp'te gerçekleştirilen EASA buluşması sonrası, "biz de yaparız bunu" diyerek harekete geçen bir grup mimarlık öğrencisi tarafından Gökçeada'da başlatılmış bir buluşma ve aktifleşme sürecidir (Url-20). Buluşmalar, her sene yurdun bir diğer köşesinde başka şekilde birbirleri ile karşılaşma imkanı olmayan mimarlık öğrencilerinin yaklaşık on beş gün beraber çalışıp paylaşımlarına zemin hazırlayan ortamlardır.

TMÖB'yi başlatan mimarlık öğrencileri, öncelikli olanın buluşuyor olmak olduğunu belirttikten sonra buluşmanın içeriğinin de önemli olduğunu ifade etmektedirler. TMÖB'ye göre esas olan buluşmadır. Buluşmalar, enformel etkinliklerdir ve dolayısı ile formel kurumlara mesafeli durmaktadırlar, yeni bir potansiyel tarif edebilmek için kendi mekanlarını yaratmayı seçmektedirler.

Kurucu öğrencilere göre, buluşmaların varoluşunda biraz yaramazlık olmalıdır ve herhangi bir kurumla doğrudan bir bağ olması bu yaramazlığı uslulaştırmaya çalışabilmektedir. Organizasyon (Şekil 3.11), şehir şehir gezerek buluşma sırasında karşılaşılan mimarlık öğrencilerinden daha da fazla sayıda insan ile karşılaşmayı tecrübe edecek kadar ve gitmek isteyip gidilemeyen ya da merak edilen mimarlık fakültelerinde sabahlama imkanını kullanacak kadar açıktır.

Şekil 3.11 : TMÖB bülteni.

TMÖB, 1998 yılında Ulusal Mimarlık Sergisi - Mimarlığa Katkı Ödülü'ne değer görülmüştür. Mimarlık öğrencisi iken TMÖB buluşmalarını başlatan gruba dahil olan mimar Boğaçhan Dünderalp (Url-21), kurumlara mesafeli durarak öğrencilerin kendi aktif olma alanlarını yaratmış oldukları organizasyona niçin bir meslek örgütü tarafından ödül verilmiş olduğunu ifade etmeye çalışmıştır. Dünderalp, TMÖB'nin bir meslek olarak mimarlığa katkısının ancak dolaylı olabileceğini belirtmektedir; fakat mesleki olarak mimarlığın üzerine bir şey katmamakla beraber buluşmaların çekinmeden sosyalleşebilen bir kuşağın yetişmesine aracı olduğunu söylemektedir:

Buluşma, bir karşılaşma ortamının koşulu idi her şeyden önce. Sıgılıklarımızı ve derinliklerimizi keşfettiğimiz, bunlarla yüzleştiğimiz bir ortamdı. Birbirinden farklı okullarda, kendi kendimize yarattığımız ya da yarattığımızı sandığımız küçük, kişisel mimari dünyalarımızı başka başka dünyalarla karşılaştırma imkanı edindik, mimarlığın ne olduğunu değil belki ama en azından mimarlık eğitiminin ne tür uzanımları olabileceğine, bu eğitimin hangi farklı zeminlerden ne şekilde dolaylı ya da dolaysız beslenebileceğine dair izlere, izleklere açtık bedenlerimizi ve zihinlerimizi. (Url-21)

Dünderalp'e göre, oluşumun 2002 yılında dağılmasının nedeni kurumsallaşmama ya da bir diğer ifade ile kemikleşmeme durumudur, yani bir işi yapmak için bir araya gelen teşekkülün daha sonra bu teşekkülden ötürü o işi yapamama durumudur. Kemikleşmemek, TMÖB için önemlidir; çünkü buluşmaların amacındaki enformel eğitim düşüncesi ile yola çıkış, katılımcıların halden hale geçebileceği, değişime açık bir süreç önermektedir. TMÖB'nin kurumsallaşarak sorumlulukları yalnızca belirli kişilere yükleyecek olması, bu açık sürecin önünü tıkayacak bir engel olarak görülmüştür. TMÖB, etkinlikler sırasında dahi yürütücü tayin ettiği kişiye bir sorumluluk yüklememeyi tercih etmiştir. Yatay katılımcılık adı verdikleri bu duruma

göre, bir işlikte yürütücü olmak maksadıyla buluşmalara gelen birinin, çok ilgilendiği bir başka işlik gördüğünde yürütücü sorumluluğundan vazgeçip ilgisini çeken işliğe katılması son derece muhtemeldir.

Buluşma vurgusunun ifade edilmesinin üzerine TMÖB'nin içeriğine göz atmak da mimarlık öğrencilerinin buluşmalarda tecrübe etmiş olduklarını anlamaya yardımcı olacaktır. TMÖB buluşmalarında, öğrenciler ile öğrencilerin, öğrenciler ile mimarlık uğraşının ve edebiyat gibi farklı uğraşların önde gelenlerinin, öğrenciler ile farklı uğraşların atölye yürütücülerinin, atölye yürütücüleri ile atölye yürütücülerinin karşılaşması ve bu karşılaşmalardan doğacak tartışma ve üretim ortamlarının yaratılması hedeflenmiştir.

Öğrencilik döneminde TMÖB'nin ortaya çıkmasına katkı koymuş olan Mimar Sait Ali Köknar'ın, TMÖB'nin ardından UMÖB (Ulusal Mimarlık Öğrencileri Buluşmaları) adı ile buluşmalara devam etmekte olan mimarlık öğrencilerinin girişimleri ile ilgili düşünceleri de bugünün mimarlık öğrencilerinin oluşturmakta olduğu aktif olma alanına dair eleştiriler ve öneriler olarak kabul edilebilir. Köknar, bugünkü buluşmalar için, tüm sene boyunca üniversitenin sınıflarında saatler harcadıktan sonra buluşmaların yine aynı sınıflarda düzenleniyor olmasını ufku dar bir durum olarak nitelendirmektedir. Yurda dönüş saati dahi belirtilmiş formel bir öğrenci buluşması programı ile öğrencinin okul dışında tecrübe etmek isteyeceklerinin sınırlı kalacağını, deneyselliğe açık olamayacağını belirtmektedir.

Köknar'ın, mimarlık öğrencilerinin kendilerine yaratmaya çalıştıkları aktif olma alanında harfîyen uygulanması için hazırlayacakları programların bu alanı sınırlandıracağına ve deneyime açık olamayacağına dikkat çekmesi ve bu durumun formel eğitim ile benzerliğini vurgulaması, mimarlık okullarında, öğrencilerin sınırları aşmaya çalışırken, bir yandan da aynı hataya kendilerinin düşmemesi konusunda da bir öneri olarak ele alınabilir.

Mimarlık öğrencileri, bir yandan mimarlık okullarında kendilerine daha geniş bir alan yaratma çabasında iken ve okulun sınırlarını aşmayı denemekte iken, diğer yandan kendi alanlarında bilfiil uygulanacak sınırlandırmalara gitmekten kaçınmalıdırlar. Öte yandan, bugün mimarlık öğrencileri kendi aktif olma alanlarını genişletir iken, mimarlık fakültesini de bu alana dahil olarak görerek aktörü oldukları bu alanı da genişletme çabasındadırlar.

Şubat 2011'de, İTÜ Mimarlık Fakültesi öğrencileri, "Projeden kalmıyoruz, Pazartesi gecesi Taşkışla'da kalıyoruz!" diyerek (Şekil 3.12) yıllardır dile getirmekte oldukları 7 gün 24 saat kullanıma açık okul talebi için 14 Şubat Pazartesi gecesini fakültede geçireceklerini duyurmuşlardır (Url-22). Okulun kapanış saatinin 22.00'a çekilmesi ile, geniş vakit harcayarak ilerletmek istedikleri projelerini sınırlı zaman aralıklarına sıkıştırmak, evlerinde ve yurtlarında okulda sahip oldukları olanakların bulunmaması nedeni ile elverişsiz bir süreç içinde çalışmak durumunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler, söz konusu elverişsizliği, jüri ve teslim zamanlarında büyük pafta ve maketlerini gidecekleri yere taşıyamamak ve okulda bırakmak, dolayısıyla çalışmalarını yetiştirememek, kimi öğrencilerin evinde büyük masalarının ve hatta prizlerinin dahi olmaması şeklinde detaylandırmışlardır.

Şekil 3.12 : Taşkışla'da gerçekleştirilen etkinliğin görseli (Url-22).

Fakülte dekanının da katılmış olduğu öğrenci forumunda öğrenciler pek çok talep ile birlikte en önemli sorunun okulun yirmi dört saat açık olmayışı olduğunu dile getirmiş; fakat sonrasında konu üzerine toplanan üç yüz adet dilekçeye rağmen de talep geçirilmiştir. Taşkışla öğrencileri, isteklerinin marjinal ve imkansız olarak gösterilmesi karşısında ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nin yedi gün yirmi dört saat öğrenci kullanımına açık olduğunu hatırlatmışlardır. Saat kısıtlamasının, okulun elverişli bir şekilde kullanılamaması nedeni ile eğitim hakkını engelleyen bir karar olduğunu da duyurularına eklemişlerdir.

Etkinlik gününe dek kararda herhangi bir değişiklik olmayacağını bildiren dekanlık, fiilen okulda kalınan 14 Şubat Pazartesi gecesi öğrenciler henüz toplanmaya başlamış iken iki gün sonra gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantısında öğrencilerden gelecek sistem önerisinin dikkate alınacağını belirtmiştir. Bu haber üzerine öğrenciler etkinlik sırasında yönetim kuruluna sunacakları sistemi de tartışmışlardır.

Bu etkinlikte ODTÜ Mimarlık öğrencilerinin Taşkışla öğrencilerini desteklemek için mesajlarını derleyerek oluşturmuş oldukları bir videonun varlığından bahsetmek de mimarlık öğrencilerinin eğitime ve istedikleri geniş alana dair talepleri konusunda birbirleri ile iletişim kurma, birbirlerinden haberdar olma durumuna örnek teşkil etmektedir. Bu noktada, yine TMÖB'nin e-posta olmayan dönemlerde telefon ya da mektupla ya da bizzat buluşarak bir araya gelip iletişim kurma halinin, 2000'li yıllarda genel ağ kullanımı ile beraber iyiden iyiye hızlanmış olduğunu, mimarlık öğrencilerinin kendi alanlarını yaratmaya çalışır iken birbirlerinden haberdar olma süratinin artmış olduğunu vurgulamak önemlidir.

ODTÜ'lü öğrenciler, söz konusu videoda fakültelerini yedi gün yirmi dört saat kullanabildiklerini ve bu kullanımın bir hak olduğunu vurgulayarak Taşkışla öğrencileri ile dayanışmaktadırlar. Etkinliğin gerçekleşmesinde de, iki fakülte arasındaki iletişimin sağlanmasında da bağımsız öğrenci oluşumu olan Öğrenci Kolektifleri'nin ve Taşkışla Kolektif'in büyük rolü vardır. Öğrenci oluşumlarının, mimarlık öğrencilerinin mesele edindiği konularda birbirleri ile iletişime geçmesini sağlayan bir araç halinde olduğunu göstermesi açısından da etkinlik önem teşkil etmektedir.

2012'nin Aralık ayında ise bu kez ODTÜ mimarlık öğrencileri tarafından ders programlarına dair bir duyuru dile getirilmiştir (Url-23). Bu duyuru, ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nde eğitimine devam etmekte olan 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin fakülte yönetiminden bekledikleri talepleri içermektedir. Öğrenciler, sosyal aktivitelere daha fazla zaman ayırabilmek için çalışma ve ödev şartlarının iyileştirilmesini, koşulların düzeltilmesini isteyerek yalnızca ödevlere odaklı bir eğitim sürecinden geçmenin mimari entelektüellik için yeterli olamayacağını belirtmektedirler. Kısıtlı sürede bitirilmesi beklenen ağır ödev koşullarının gözden geçirilmesini, sık periyotlarla gerçekleştirilen jüriler ile öğrencinin çalıştığını ispatlamaya zorlanmamasını, sosyal aktivitelere ayrılan zamanın düşük not ve eleştiri olarak geri dönmemesini beklediklerini söylemektedirler. Öğrenciler, kendilerini geliştirmek için derslere ayırdıkları süre dışında zaman dilimlerine de ihtiyaçları olduğunu vurgulayarak, ancak kendilerine ait daha fazla zaman ile bireysel gelişimlerini tamamlayıcı kaynaklara ulaşabileceklerini açıklamış, "daha fazla sosyal faaliyet için, az jüri ve ödev için, adil çalışma için, ODTÜ mimarlık greve gidiyor" sloganı ile talep etme sürecine başlamışlardır (Şekil 3.13).

Şekil 3.13 : ODTÜ Mimarlık öğrencilerinin hazırladığı duyuru görseli (Url-23).

İş bir zorunluluk olduğunda, boş zaman kişinin kendini gerçekleştireceği zaman halini almaktadır (Erkip, 2001). Söz konusu öğrenci talepleri Lafargue'ın "Tembellik Hakkı" üzerinden ya da "Mimarlık ve..." şeklinde başlayarak mimarlığın farklı disiplinler ile kurması gerektiği bağı vurgulayan metinlerden alıntılar ile desteklenebilir. Fakat doğrudan bir mimarlık öğrencisinin arkadaşları ile beraber kurmuş olduğu "kayıtdışı" isimli oluşumu anlatışı üzerinden yorumlamak, konuya mimarlık öğrencisinin aktifliği odaklı bakış adına yeğ tutulacaktır.

Yelta Köm (2009), Yıldız Teknik Üniversitesi'nde mimarlık öğrencisi iken kaleme aldığı yazısında, "mimarlık eğitiminde nefes noktaları" olarak nitelendirdiği "eğitim sırasında yeni bir alan açma" sürecinin başlayabilmesi için öncelikle solunum yetmezliği ile karşılaşmak gerekliliğini belirtmektedir. Mimarlık eğitimi bir solunum sistemi ise, ODTÜ'lü öğrencilerin vurguladıkları ile eş sıkıntılar, solunum yetmezliğine yol açan unsurlardır. Bu noktada, Köm'ün, mimarlık eğitimi dışlamayıp konunun merkezine koyuyor oluşunun da altını çizmek yerinde olacaktır. Solunum yetmezliğinin başladığı yerde nefes noktaları yaratmak kaçınılmaz bir hal alacaktır. Teşbihli anlatım gerçek anlama çekildiğinde özetlenen, eğitimin içinde iken potansiyelleri zorlamak ve eğitimin var olanın dışında kullanımı ile ortaya çıkacakları araştırmak şeklindedir. Yelta Köm'e göre kayıtdışı, geleneksel alışkanlığı nedeni ile farklı disiplinlere karşı mesafeli durmakta olan ve öğrenciyi yüklediği bilgiler ile boş bırakmayan, özgürleştirmeyen bir mimarlık okulunun bu tutumunu kırma deneyimidir.

Kayıtdışı atölyelerinde yalnızca tasarım alanından değil, psikoloji, sosyoloji gibi birçok farklı alandan farklı yürütücülerin bulunması bu nedenden ötürü önemlidir.

Aynı temayı bir dans grubunun, bir grafiti ya da bir moda tasarım grubunun ele almasından ve bir mimarlık grubunun ele almasından doğan ürünler birbirinden farklıdır, üreticiler ise bu çeşitlilikte kendilerini kendi üretim alanlarının tek sahibi olarak görmek yerine bu ortak alanın farklı noktalarını nasıl etkilediklerini fark etmektedirler (Şekil 3.14).

Şekil 3.14 : kayıtdışı'nın dördüncü etkinliğine ait duyuru görseli.

Kayıtdışı, bu açıdan bakıldığında mimarlığın farklı kaynaklar ile bağıını öne çıkarmanın ve tek yönlü eğitimin getirdiği bıkınlığı fırsata çevirmenin deneysel bir unsurudur. Bu deneyimi göze almak, okul müfredatına yön verilemediği durumlarda dahi ve okulun içinde iken de öğrencinin farklı alanlar yaratabileceğinin göstergesidir.

2011 yılının sonuna doğru Yıldız Teknik Üniversitesi mimarlık bölümünde kurulan Bi' sürü oluşumunun öğrencileri de (Url-24) kuruluş amaçlarını belirtirken tecrübe edilen mimarlık eğitiminin verimsiz yönlerinin varlığını vurgulamaktadırlar. Mimarlık eğitime başlamadan önce vadedilen eğlenceli, farklı alan ve anlamlarda derinliğin sağlandığı, tekdüzelikten uzak çizgiler ile mimarlık eğitime dahil olduktan sonra karşılaşılamadığını belirtmektedirler.

Öğrenciler, Bi' sürü'nün, mimarlık eğitimi sırasında ortaya çıkan sıradanlaşmaya dair endişeler sonucu, talep eden öğrenci rolünde diretilmesi gerekliliği ile başladığını söylemektedirler. Bu gerekliliği, bir duruş yaratmaya çalışmaktan çok öğrencinin toplum içinde durduğu yerin ve öğrencinin tabiatının getirdiği bir istek şeklinde yorumlamışlardır. İsimlerine açıklık getirirken de "Bu yolda henüz pek kalabalık olmayan bi' sürü olarak bizler, ileride kocaman bi' sürüye dönüşmek istiyoruz. Düşünen, sorgulayan, alternatif fikirlere gebe bireyleri bi' sürü olmaya davet ediyoruz." diyerek yalnızca müfredatı takip eden öğrenciler olma halinin bir sürü olmaktan farksızlığına ve alternatifsiz eğitimin doğuracağı sığığa karşı farklı, bir sürü fikrin ortaya çıkarılması isteğine aynı anda değinmişlerdir. Bi sürü' ekibi, yalnızca şikayet ve söylem üretmenin çözüm olmadığına inanarak harekete geçtiğini ve verilenle yetinmeyen süreçler başlatma hedefi ile varlığını sürdürmekte olduğunu belirtmektedir.

Kendi ifadeleri ile verilen ile yetinmeyen bir diğer mimarlık öğrencisi oluşumu ise İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde kurulan Ölçek 1/1 grubudur (Url-25). Ölçek 1/1; 2007 yılında, mimarlık öğrencilerinin okulda aldıkları eğitimi kendi inisiyatifleri ile bir adım öteye taşımak ve inşa etme sürecini bizzat tecrübe etmek istekleri ile ortaya çıkmıştır. Mimarlık öğrencisi Hakan Kaçmaz'ın yaz döneminde bir uygulama projesi gerçekleştirmek hayalini arkadaşları ile paylaşması, grubun başlangıç aşamasından itibaren kolektif bir öğrenci oluşumu olarak gelişmesini sağlamıştır.

Ölçek 1/1 kendisini, mimarlık eğitimi süresince içinde sıkışıp kalınan ölçek kavramına farklı bir yaklaşım olarak görmüştür. Kaleme alınan Ölçek 1/1 manifestosu; ölçeği büyütmekten korkmamak, detaylarla boğuşmak, okulun sınırlarından çıkıldığında neler yapılabileceğini görmek, sorunlarla yüzleşmek ve sorunları çözmek şeklinde sıralanmış amaçlar üzerine "verilenle yetinmeyip istediğimizi almaktır" şeklinde noktalanmıştır.

Projeler (Şekil 3.15, Şekil 3.16), gerek öğrencilerin bireysel inisiyatifleriyle gerçekleştiği gerekse sosyal bir bilinç gözetilerek tasarlandığı için İbrahim Emre Gündoğdu (2011), Mimarlık ve Mimarlık Eğitiminde Aktivizm isimli tez çalışmasında geniş yer ayırdığı Ölçek 1/1 grubunu aktivist mimarlık çalışmaları adına önemli bir örnek olarak sunmuştur.

Şekil 3.15 : Ölçek 1/1 ekibinin gerçekleştirdiği işler.

Mimarlık öğrencilerinden kartopu etkisi

Gönderen Hurriyet Kampus

02.07.2012

İTÜ Mimarlık Fakültesi'nden 3 öğrencinin 2007'de mimarlık alanında çözümler üretmek için kurduğu 'Ölçek 1/1 Grubu'na katkıda bulunan öğrenci sayısı kartopu gibi büyüyüp 6.788'e ulaştı.
Pinar KARAHAN

Aldıkları mimarlık eğitimini sorgulayarak yola çıkan İTÜ Mimarlık bölümü öğrencileri Hakan Kaçmaz, Ege Özgirin ve A. Erdem Tüzün 'sorunlara 1/1 ölçekte çözümler inşa etme' düşüncesiyle yola çıktıklarında yıl 2007'ydi. Kendileri gibi mimarlığa gönül vermiş bir grup öğrenciyle önce Kahramanmaraş'da bir köy okuluna öğretmen lojmanı sonra Giresun'da bir köyün balıkçı barınaklarını yenileme çalışmalarını yaptılar. Uzun yıllar ölçek 1/1 çatısı altında amaçları uğruna çalışan öğrenciler 2011 yılı Aralık ayında mezun olan ve farklı bölümlerde okuyan arkadaşlarının katılabileceği Herkes İçin Mimarlık Derneği'ni kurdular.

Tasarım, organizasyon, kaynak bulma ve uygulama süreçlerinde bizzat görev alan Herkes İçin Mimarlık Derneği, öğrencilerin okulda alınan eğitimle yetinmeyip, okul dışındaki sorunlarla yüzleşmesini ve bu sorunlara karşı kendi çözümlerini üretmesini amaçlıyor. Öğrenciler bir yandan sosyal sorunların çözümlerine ortak olurken, diğer yandan okulda aldıkları teorik eğitimi pratiğe yansıtmaya şansını buluyorlar. Dernek üniversitelerde temsilcilikler kurarak tüm öğrencilerin faydalanıp katkıda bulunabileceği bir iletişim ağı oluşturuyor. Yerinde gidip gördükleri sorunları yapı üretimi yaparak mimarlık alanından cevaplar veren öğrenciler ayrıca söyleşiler, kısa süreli atölyeler, yayınlar, internet portalı, uluslararası ortak çalışmalar da yapıyor.

Şekil 3.16 : Ölçek 1/1 ve HİM oluşumlarını konu alan haber (Url-26).

Mimarlık öğrencilerinin oluşturmuş oldukları oluşumlar kuruluş nedenlerini sıralar iken, sıklıkla ortak bir vurgu olarak, mimarlık eğitiminin sınırlarını aşmak, mimarlık eğitime yeni alanlar kazandırmak, okulun dışına çıkıldığında mimarlığı bir araç olarak kullanarak neler yapılabileceğini görmek, mimarlığı farklı disiplinler ile buluşturmak ifadelerini dile getirmektedirler. Oluşumlar, mimarlık öğrencilerinin kendilerini mimarlık ve mimarlık eğitimindeki aktörlerden biri olarak görmesi ile ortaya çıkmaktadırlar. Öğrenciler, kurdukları yeni alanların mimarlık eğitime öneriler getirmekte olduğunu, farklı ve geniş bir bakış açısı katmakta olduğunu düşünerek yola çıktıklarını belirtmektedirler.

Tezin bir sonraki bölümünde bir örnek olarak mimarlık öğrencilerinin oluşturmuş olduğu Herkes İçin Mimarlık ekibi geniş şekilde ele alınacaktır. Herkes İçin Mimarlık ekibi, ortaya çıkışının evveliyatı için daha önce İTÜ'de kurulmuş ve sona ermiş olan Ölçek 1/1 oluşumunu işaret etmektedir (Url-27). Bu nokta mimarlık öğrencilerinin ortaya çıkardıkları oluşumların bir diğerini doğurması potansiyeline ve mimarlık öğrencilerinin aktif olma alanının sürekli bir hale dönüşmesine örnek olmak açısından kritiktir. Benzer bir gelişme EASA'nın TMÖB buluşmalarını, TMÖB buluşmalarının da UMÖB buluşmalarını harekete geçirmesinde de gözlenmektedir.

4. BAĞIMSIZ BİR ÖĞRENCİ OLUŞUMU ÖRNEĞİ: HERKES İÇİN MİMARLIK

Bu tez çalışmasında Herkes İçin Mimarlık'ın (Şekil 4.1) örnek olarak seçilmesinin sebebi, oluşumun hem bağımsız bir öğrenci topluluğu olması hem de dernek olma kararı almış olmasına rağmen geleneksel bir işleyiş programı, bir başka ifade ile de başlangıcı ve sonu netleştirilmiş formel programlar öngörmüyor olmasıdır. Herkes İçin Mimarlık, mimarlık öğrencileri arasında bir ağ oluşturma hedefindedir. Dernek olarak da, mimarlık öğrencilerinin girişimlerinin de birer sivil toplum kuruluşu girişimi olabileceğini fikir ve üretimleri ile sunmaya çalışmaktadır (Url-28).

Şekil 4.1 : Herkes İçin Mimarlık'ın logosu ve amaçları.

Herkes İçin Mimarlık'ın ele alınacak olmasındaki bir diğer sebep ise en başta belirtilmiş olan öğretici ve öğrenen kavramlarının esnekliğine uygun şekilde öğrencinin doğrudan yürütücü olması durumunu tecrübe etmekte oluşudur. Ekip, bir öğrenci oluşumu olarak belirli bir mimarlık fakültesinin sınırları içinde kalmamak için fakülte sınırlarından da tamamen çıkıp kendi bağımsız alanını yaratmıştır. Öte yandan bu alan, mimarlık eğitime ve mimarlığın diğer aktörlerine sürekli olarak davetkar bir tutum sergilemektedir.

Oluşum, bu çerçevelerden ele alınacak ve süreç içinde farkında olarak ya da olmadan nasıl bir alan yaratmış olduğu da tespit edilmeye çalışılacaktır. 2011 yılı Aralık

ayında kurulmuş henüz yeni bir oluşum olan Herkes İçin Mimarlık, kısa fakat yoğun üretim sürecine rağmen gerçekleştirdiği işlerin sonuçlarına, etkilerine ve oluşturmakta oldukları alana dair herhangi bir tespitte bulunmamış, konuya dair somut veriler sunmamıştır. Tezin yazarının da Herkes İçin Mimarlık ekibinin kurucularına dahil bir mimarlık öğrencisi olması, oluşumun başlattığı süreci yakından gözlemleyebilmesine olanak sağlamıştır. Bu bölüm Herkes İçin Mimarlık'a dair bir değerlendirme niteliği de taşımakla beraber, esas olarak mimarlık öğrencilerinin aktif olma alanına eklenmiş yeni bir alanın gelişim süreci olarak ele alınacaktır.

4.1 Herkes İçin Mimarlık'ın Kuruluşu, Amaç ve Hedefleri

Herkes İçin Mimarlık Derneği, 2011 yılının Aralık ayında İstanbul'da kuruldu. Derneğin nasıl kurulduğu sorusuna dernek başkanı ve aynı zamanda İTÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü öğrencisi olan Hakan Kaçmaz sürecin evveliyatından bahsederek yanıt vermektedir. Kaçmaz, okul döneminde bağımsız şekilde bir araya gelip kurmuş oldukları Ölçek 1/1 oluşumunun daha fazla faaliyet gösterememe dönemi sonrasında, 2011 yılında tekrar bir araya gelerek kapsamlı bir oluşum için neler yapılabileceğini tartışmaya başladıklarını ve mimarlık öğrencileri olarak Herkes İçin Mimarlık Derneği'ni kurmaya karar verdiklerini belirtmektedir. Herkes İçin Mimarlık'ın kuruluşunda altı çizilmesi gereken bir diğer nokta da oluşumun yalnızca geçmişte Ölçek 1/1 grubuna dahil öğrencilerin girişimleri ile değil, farklı mimarlık fakültelerinden öğrencilerin de katılımı ile beraber kurulmuş olmasıdır.

Dernek olmak Herkes İçin Mimarlık ekibinin hedefi değil uzun soluklu tartışmalar sonucu aldığı bir yol kararıdır. Bu karar, mimarlık öğrencilerinin gerekli gördükleri durumlarda bir stk olarak da var olmak istemelerinden kaynaklanmaktadır. İlerleyen bölümlerde dernek olma halinden bağımsız şekilde Herkes İçin Mimarlık adı kullanılacaktır.

Herkes İçin Mimarlık, aynı anda hem bir dernek hem de bağımsız bir öğrenci oluşumu olma özelliğini barındırmaktadır. Kurucu öğrenciler de yayımlamış oldukları ilk basın bültenlerinde, dernek kurmanın adım adım ilerleyen prosedürün gerçekleştirildiği kolay bir süreç olduğunu; fakat önemli olanın, yoğun aktiviteler ile dolu bir geçmişe sahip altyapının gelecekte en verimli şekilde nasıl ilerleyeceğini sorgulamak olduğunu açıklamaktadırlar.

Herkes İçin Mimarlık; öncelikli amacını ülke genelinde karşılaşılan sosyal sorunlara mimarlık bağlamında çözümler üretmek ve mimarlık eğitimine yeni açılımlar kazandırmak olarak sunmaktadır. Oluşum, öğrenci katılımı ile derneğin bir diğer amacı olan, "mimarlığın sosyal sorunlara yönelik daha fazla inisiyatif alması" durumunu eğitim aşamasında başlatmayı istemektedir. Öğrencilerin, bir yandan sosyal sorunların çözümlerine ortak olurken diğer yandan okulda aldıkları teorik eğitimi pratiğe yansıtma şansı bulmalarını hedeflemektedir (Şekil 4.2). Bu hedefi, öğrencilerin teorik eğitimden pratiğe geçmesi gibi yorumlamayarak ikisi arasında olmaması gereken ayırımın ortadan kaldırılması, konunun bütüncül bir bakış ile ele alınması olarak görmektedir.

Şekil 4.2 : Herkes İçin Mimarlık'ın hedefleri.

Öncelik olarak mimarlık öğrencilerine ulaşmayı hedefleyen Herkes İçin Mimarlık, mimarlık alanının tanımlandığı sınırları genişletmek amacındadır ve bu sebeple mimarlık alanı dışından öğrenci katılımlarına da açıktır. Uzun vadede ise üniversitelerde temsilcilikler kurarak tüm öğrencilerinin faydalanıp katkıda bulunabileceği bir iletişim ve haberleşme ağı oluşturmak ekibin hedefleri arasındadır.

4.2 Gerçekleştirdiği İşler Üzerinden Herkes İçin Mimarlık'ın İşleyiş ve Yöntemi

Herkes İçin Mimarlık'ın kuruluş anından itibaren başlatmış ve gerçekleştirmiş olduğu işleri uygulanış şekline göre incelemek, mimarlık öğrencilerinin, aktif olma alanına katkı koyarken hem öğrenci hem de işin başındaki kişiler yani yürütücüler olarak konuya yaklaşımlarını anlamak adına bir örnek olacaktır. Herkes İçin Mimarlık,

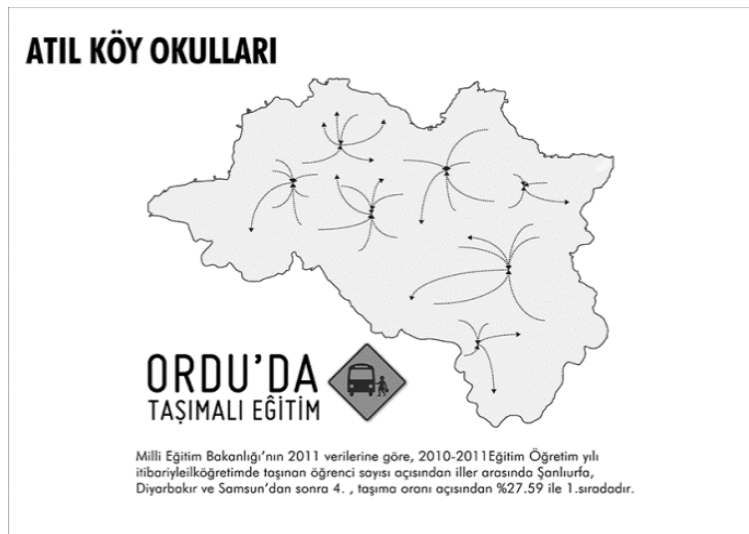
gönüllü öğrencilerin ortaklığı ile hareket etmekte olduğu için gerçekleştirilen projelerde, atölyelerde herhangi bir usta - çırak ya da öğretici - öğrenen durumu yoktur. Süreçler içerisinde yürütücüler de katılımcılar da öğrenci unvanı ile öğrenen ve deneyenler olarak yer almaktadırlar.

4.2.1 Atıl köy okulları projesi

Herkes İçin Mimarlık öğrencilerinin bir araya gelmesi ile plansız sürekliliği olan bir üretim alanı oluşmaya başlamıştır. Bugüne dek; projeler, atölyeler, etkinlikler, sunumlar ve geziler başlıkları ile sınıflandırmış oldukları bu üretim alanına çok sayıda fikir ve ürün katmışlardır. Ekibin başlattığı ilk ve sürekliliği öngörülen projesi "Atıl Köy Okulları Projesi"dir (Şekil 4.3, Şekil 4.4). Proje, taşınabilir eğitim sistemi ile birlikte Türkiye'de işlevini yitirmiş okul yapılarının yeniden değerlendirilerek topluma kazandırılmasını hedeflemektedir.

Şekil 4.3 : Herkes İçin Mimarlık'ın "Atıl Köy Okulları Projesi" duyurusu.

Şekil 4.4 : Atıl Köy Okulları Projesi sürecini duyuran kitapçık.

Herkes İçin Mimarlık, "Atıl Köy Okulları" sürecinin başlangıcını, Ordu ilinin Akkuş ilçesine bağlı Kargı Köyü'ndeki Kargı Ferhat Akbulat İlköğretim Okulu'nun yenilenmesi projesi olarak göstermektedir (Şekil 4.5). Kargı köyündeki ilköğretim okulunu yenileme projesi, projenin hedefleri ve amaçları göz önünde tutulduğunda aslında bir atıl köy okulunu dönüştürme projesi değildir; çünkü okul atıl durumda değildir, köy öğrencileri tarafından kullanılmaktadır ve okulun ilkokul öğrencileri için iyileştirilmesi gerekmektedir. Durumun farkında olsalar da öğrencilerin kaygısı sistematik bir şekilde başlıklarını belirledikleri projelere uygun üretimler gerçekleştirmek değildir. Atıl Köy Okulları Projesi'ni valiliğe sunmak amacı ile Ordu'ya gittiklerinde, süreç içinde fark etmiş oldukları Kargı Köyü'ndeki ilköğretim okulunun yetersizliği öğrencileri bu köy okulunu iyileştirme isteğine yöneltmiştir.

Projenin gerçekleştirilmesindeki ana neden öğrencilerin mimarlık hizmetine ihtiyaç duyulduğunu gördükleri bir alana hızla ulaşabilmek isteğidir. Ekibi bir araya getiren en önemli faktör de sahip oldukları mimarlık bilgisini bir araç olarak kullanarak ve girişimci olmaktan kaçınmayıp yeni araçlar edinmeye çalışarak ihtiyaca karşılık verebilmek isteğidir (Şekil 4.6, Şekil 4.7). Bu istek öğrenciler tarafından sosyal sorumluluk olarak da adlandırılmaktadır, yalnızca talebin olduğu bir alanda deneme yapmaktan çekinmemek olarak da adlandırılmaktadır.

Şekil 4.5 : Kargı'da gerçekleştirilen projenin duyuru görseli.

Şekil 4.6 : Kargı'da uygulama yapmakta olan öğrenciler.

Genç mimarlardan örnek çalışma

■ **ORDU-** Yurt çapında karşılaşılan sosyal sorunlara mimari çözümler bulmak ve mimarlık öğrencilerine alternatif çalışma ortamları sunmak amacıyla geçen yıl Aralık ayında kurulan Herkes İçin Mimarlık (HİM) Derneği, Ordu'nun Akkuş İlçesine bağlı Kargı köyünde eski köy okuluna yeniden işlev kazandırarak, köy sakinlerinin kendi imkanlarıyla başlattığı ancak devam ettiremediği yeni köy okulunun inşaatını da tamamladı. Şehir merkezine 4 saat uzaklıkta, telefon hattı olmayan bir köy olan Kargı köyünde 1960'larda yapılan ilkokulun yetersiz kalmasıyla yeni bir okul yapmaya karar veren köy halkı, bağışlarla toplamış 135 bin lira ile inşaatı başladılar.

AKKUŞ'TAN HİM GEÇTİ

Ne yapacaklarını şaşırarak Kargı köyü sakinlerinin imdadına 'atıl köy okullarına yeniden işlev kazandırmak isteyen' ve bu konuda çalışma yapan Herkes İçin Mimarlık (HİM) Derneği yetişti. Kurucuları arasında İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Yıldız Teknik Üniversitesi'nden (YTÜ) yeni mezun mimarlar ve öğrencilerin bulunduğu HİM ekibinin ilk büyük çalışması olan Atıl Köy Okulları projesi kapsamında Ordu ili 'pilot il' seçildi. Nisan ayında Ordu Valiliği'ne yaptıkları başvurulara, HİM gönüllü mimar ve mühendisleri, özellikle işin teknik kısımları olan dış cephe, kalorifer tesisatı,

kazan daireleri için oluşan masrafları karşılamak amacıyla kapı kapı dolaşarak para topladı. Bağışçılar arasında STFA, GYODER ve KONUTDER'in de bulunduğu çalışmada toplanan paralarla 10 kişilik ekip çalışmaya başladı.

10 GÜNDE OKULU TAMAMLADILAR Gönüllüler arasında seçilen 10 kişi ile proje yöneticileri Hay-

rettin Günc, Emre Gündoğdu ve Erdi Özenses, 24 Ağustos-3 Eylül arası köylüler tarafından misafir edildi. 10 gün süren çalışmalar sırasında okulun eksik kalan ısı tesisat sistemi, boya, kazan daireleri, bina yalıtımı gibi teknik işler tamamlandı. Çalışmalar devam ederken Ordu İl Milli Müdürlüğü Nevzat Türkkan, Akkuş İlçe Milli Eğitim Müdürü Nevzat Akman, Akkuş

İlçe Milli Eğitim Şube Müdürü Seyfettin Gül ve eski Akkuş İlçe Milli Eğitim Şube Müdürü Sedat Altun Kargı'ya gelerek yerinde incelemelerde bulundu. Çalışmaları sonlandıran Herkes İçin Mimarlık ekibi, ilerleyen günlerde tekrar Kargı'ya giderek okulun çevre düzenlemesini de tamamlaymayı planlıyor.

GELECEK YIL ÇAKA'DALAR Herkes İçin Mimarlık, Atıl Köy Okulları Projesi'ne gelecek yıl Ordu'nun Perşembe il-

çesindeki Çaka köyünde devam edecek. Geçtiğimiz Haziran ayında, Çaka Plajı'nda terk edilmiş bir okulu ve Çaka köyünü ziyaret eden dernek, şu anda bu binayı dönüştürme projesini tasarlıyor. Yeterli bütçe sağlandığı takdirde, Çaka projesi, önümüzdeki yaz yine gönüllülerle gerçekleştirilecek. Herkes İçin Mimarlık, yerel halk ve mimarlık gönüllülerini buluşturan dinamik projeleriyle mimarlığı geniş kitlelere ulaştırma hedefliyor.

Şekil 4.7 : Kargı projesinin basına yansımaları (Url-29).

Atıl Köy Okulları Projesi sürecinde Fatsa'da ÇEKÜL Vakfı ile birlikte hazırlanmış olan "Kabakdağ Köy Meydanı Düzenlemesi" projesi de (Şekil 4.8), yine öğrencilerin Atıl Köy Okulları Projesi için gitmiş oldukları Ordu'da halkın isteğine cevap verebilmek içindir. Herkes İçin Mimarlık, işleyiş açısından tek bir konuya odaklanamamaktadır, daha doğru bir ifade ile tek bir konuya odaklanmayı tercih etmemektedir. Doğaçılama da denebilecek bir şekilde, iletişim kurmanın önemini farkında olarak kendilerine ihtiyaç olan yerde hızla adım atmayı denemektedir.

Tek bir konuya odaklanmama durumu, mimarlık öğrencilerinin açtıkları alanı genişletmesi açısından da önemlidir. Sağlanan iletişim ile farklı konulara ulaşabilmekte ve farklı denemeler gerçekleştirebilmektedirler. Bu çeşitlilik duyurulduğunda da konudan haberdar olan kişi sayısında artış gözlemlenmekte, özellikle de fakültelerdeki mimarlık öğrencilerinin alana ilgisi ve katkısı artmaktadır.

Şekil 4.8 : Kabakdağ köy meydanı projesi.

Herkes İçin Mimarlık, herkesi ilgilendirdiğine inandığı tüm işlerde her zaman açık çağrı yapmayı tercih etmektedir. Katılımcılığı herkesi davet ederek başlatmayı amaçlamaktadır. Kargı Köy Okulu Projesi'nde olduğu gibi, bugün devam etmekte olan, Ordu ilinin Perşembe ilçesine bağlı Çaka Köyü kumsalında bulunan atıl köy okulunu dönüştürme projesinde de süreci ve gelişmeleri mümkün olduğunca fazla sayıda kişiye duyurmaya çalışmaktadır.

Herkes İçin Mimarlık'ın, "Çaka Tasarım Atölyesi" adı ile yapmış olduğu atölye çağrısına, farklı illerde bulunan Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Maltepe Üniversitesi'nin mimarlık öğrencileri katılmış, bir arada projeye dair fikirler çıkarmışlardır. İlerleyen haftalarda Herkes İçin Mimarlık bu kez "Çaka'da Neler Oluyor?" sorusu ile bir açık davette bulunarak proje sürecini katılımcılara aktarmış, sunum sonunda dinleyicilerin soru, fikir ve önerileri ile birlikte bir tartışma alanı oluşturmuştur (Şekil 4.9).

Öğrenciler, projelerinde sürekli bir öğrenci katılımı oluşturmaya çalışmanın yanı sıra alanın kullanıcıları olan yöre halkının da süreçte aktif rol alabilmesi için iletişim kurmayı önemsemekte, konuya ilgisizliği aşabilmek adına kendi yöntemleri ile denemeler yapmaktadırlar. Öğrencilerin süreci anlatmak için basıp halka dağıttığı "Çaka'nın Sesi" gazetesi de bu denemelere bir örnektir (Şekil 4.10).

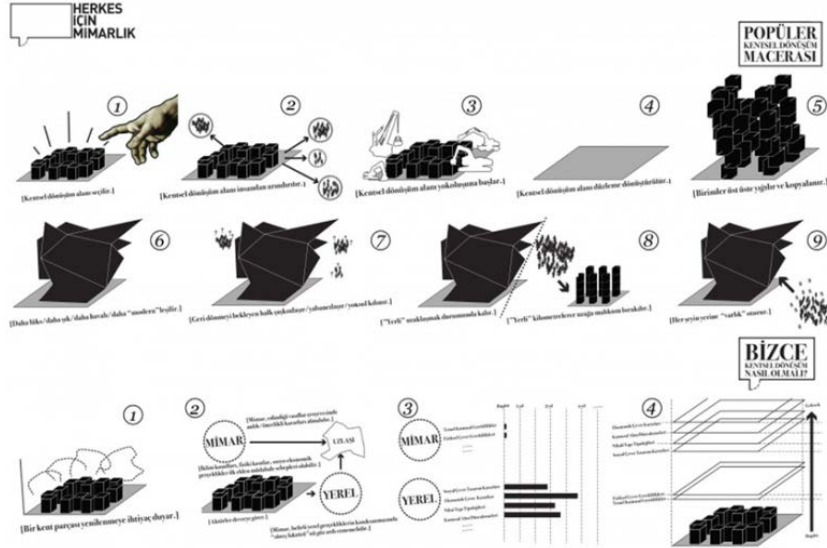
Şekil 4.9 : Çaka'da Neler Oluyor? sunumunun duyuru görseli.

Şekil 4.10 : Köylülere ulaştırılan Çaka'nın Sesi gazetesi.

4.2.2 Mahalle (3 yaşamsal dokunuş)

Herkes İçin Mimarlık'ın uzun bir süreç olarak gördüğü Atıl Köy Okulları Projesi'nin yanı sıra tamamlamış olduğu projeler de mevcuttur. Tamamlanan projelerden biri "Mahalle (3 Yaşamsal Dokunuş)" projesidir (Şekil 4.11). Bu proje süreci, İstanbul'da bir şehircilik ofisi olan Kentsel Strateji'nin çağrısı üzerine başlamıştır.

Şekil 4.11 : Mahalle (3 yaşamsal dokunuş) projesinin sunumu.

Çağrıda öğrencilerin ilgisini çeken nokta, kentsel dönüşüm alanları üzerine fikirler ve tasarımlar üretilirken müteahhitler, belediye ve diğer farklı aktörler ile muhatap olunacak olmasıdır. Bu durumu öğrenciler önemsemişlerdir; çünkü Herkes İçin Mimarlık ekibi, tek başına ve kendi kararları ile proje yapmayı tercih eden bir oluşum değildir. Farklı aktörlerle bir araya gelerek bir sivil toplum kuruluşu gibi söz

söyleyecek olmak ve muhatap alınmış olmak öğrencilerin projede yer almaya karar vermesinde önemli bir faktördür. Projenin başlangıcında, Kadıköy ilçesinde bulunan Yoğurtçu Parkı'nı proje bölgesi olarak seçen öğrenciler öncelikli iş olarak fikirleri tartışmak adına halka açık bir çağrıda bulunmuşlardır.

4.2.3 Lise öğrencileri ile birlikte gerçekleştirilen atölyeler

Herkes İçin Mimarlık öğrencileri oluşturdukları alanın sürekliliği için davet etmek kadar davetleri geri çevirmemeyi de önemsemektedirler. Gelen çağrılar üzerine, herhangi bir program belirlemeden keşfetmek isteği ile farklı illere gidebilmektedirler; çünkü somut sürecin iletişim kurulduktan sonra düşünülmesi gerektiğine, hızla adım atılması gerektiğine inanmaktadırlar. Herkes İçin Mimarlık'ın, sürdürdüğü projelerin süreçlerini katılıma açmak, görülebilir ve duyurulabilir kılmak amacı ile kendi girişimleri ile gerçekleştirdiği atölyelerin yanı sıra farklı konuları içeren çok sayıda diğer atölye çalışmaları gelen davetler üzerine harekete geçmiş olmaları sonucu ortaya çıkmıştır.

Herkes İçin Mimarlık, gelen davetler üzerine gerçekleştirdiği atölyelerin üçünü lise öğrencileri ile birlikte ortaya koymuştur. "Mimar Oluyorum" başlığı altında gerçekleştirilen iki atölyenin amacı üniversite sınavı sonrası bölüm seçecek lise öğrencilerinin mimarlık hakkında fikir edinmelerine yardımcı olmaktır. Herkes İçin Mimarlık, atölye konularını "genetiği ile oynanmış mekanlar" ve "noodle" olarak belirlemiştir. "Genetiği ile oynanmış mekanlar" konulu atölyede lise öğrencilerinden hızlı bir yaratıcılık egzersizi ile mutant (fizyolojik ve biyolojik değişimler gösteren) hayvanlar tasarımları ve sonrasında oluşturdukları hayvanlara bir yaşam senaryosu kurgulayarak bu kurgu üzerinden animasyonlar oluşturmaları istenmiştir.

"Noodle" atölyesinde ise talep edilen deniz makarnaları öğrencilere tek malzeme olarak sunulmuştur. Öğrencilerden, bir malzeme olarak deniz makarnalarının potansiyellerini keşfetmeleri, malzemenin keşfi ile mekana müdahale etmeleri beklenmiştir. Yine lise öğrencileri ile beraber gerçekleştirilen "Parkur" atölyesinde, Atatürk Kültür Merkezi'nin cephesinin temsil edildiği bir küpün farklı yüzeylerinde çalışacak öğrencilerden küpün yüzeylerindeki temsili cepheleri birer parkura dönüştürmeleri ve kendilerine verilen malzemeler ile bu parkurlarda bir pinpon topunun minimum sürede duraksamadan hareket edebileceği sistemler tasarımları istenmiştir.

Herkes İçin Mimarlık öğrencilerinin tamamladıkları işler içinden lise öğrencileri ile gerçekleştirdikleri üç atölyenin detaylarını açıklamak, en başta bahsedilen "yürütücü konumundaki öğrenci" ve "katılımcı konumundaki öğrenci" buluşmasının doğurduğu alanı açıklamak için ele alınabilecek örneklerdir. Söz konusu süreçler üniversite ve lise öğrencileri arasında ortaya çıkabilecek bir hiyerarşiyi çağrıştırmalı olsa da mimarlık öğrencilerinin yürütücü konumunda iken izledikleri yöntem hiyerarşisiz bir ortamda denemeler yapılmış olduğunu göstermektedir.

Herkes İçin Mimarlık ekibinin lise öğrencilerinin mimarlığa dair fikir edinmeleri için seçtikleri konular mimarlıktan ve mimari tasarımdan uzak konular değildir. Öğrenciler, mimarlığı ve mimarlık eğitimini sınırları olmayan bir araç olarak görmektedirler. Mutant hayvanlara tasarlanacak yaşam senaryosu, mutant hayvanların yaşayacağı mekanları da içerecektir; fakat öğrenciler bu beklentiyi önce bir hayvan tasarlanması sonrasında ise bu hayvana bir mekan tasarlanması olarak belirtmemişlerdir; çünkü bir yaşam senaryosunun oturup yalnızca mekanı çizmek ile oluşturulmasına dair bir beklenti içinde değildirler. Mimarlık ve mimarlığa değinen araçlar lise öğrencileri tarafından farkında olmadan senaryonun oluşturulması sırasında fark edilecektir. Mimarlık öğrencileri açısından lise öğrencilerinin bu durumu fark etmesi de atölyenin en önemli amacı değildir. Atölye sürecinde, mimari unsurları kullanmanın bir amaç değil meselelere yaklaşırken düşünmeyi ve hayal gücünü geliştirmeyi sağlayan içselleştirilmiş bir araç olduğunun anlaşılıp anlaşılmanması yapacakları denemeler ile öğrencilerin yorumuna bırakılmıştır (Şekil 4.12). Mimarlık öğrencileri yürüttükleri süreçte herhangi bir karar ile ya da katılımcı lise öğrencilerinin net ve hızlı ürünler çıkarmasından yana bir program ile atölyeyi başlatmamışlardır. Hedefleri, lise öğrencileri ile beraber denemek, öğrenmek ve keşfetmektir.

Şekil 4.12 : Genetiği ile oynanmış mekanlar atölyesinde ortaya çıkan denemeler.

"Noodle" atölyesinde, lise öğrencileri bir strüktür oluşturduklarının çok da farkında olmadan deniz makarnaları ile bir balık ağı oluşturmayı denemişlerdir. Ortaya çıkardıkları balık ağını atölyenin gerçekleştirildiği SALT-Karaköy'ün merdiven boşluğuna asmaya çalışırken farkında olmadan türlü bağlantı ve birleşim detayları düşünmüşler, oluşturdukları ağın açıklık geçmesine dair, yine farkında olmadan, derin bir mimarlık ve mühendislik bilgisi ile ilişkili çıkarımlarda bulunmuşlardır (Şekil 4.13).

Şekil 4.13 : Noodle atölyesinde ortaya çıkan deneme.

İçinde bulundukları deneme sürecinin etkisindeki lise öğrencileri, balık ağını merdiven boşluğuna yerleştirdikten sonra yapmış oldukları büyük ölçekli balığı ağın üzerine yerleştirmek istediklerini belirtmişlerdir. Bu noktada Herkes İçin Mimarlık ekibinin atölye yürütücülerinden Mihriban Duman'ın bir diğer yürütücü olan Hayrettin Günç'e, balığın ağa yerleştirilmemesi durumunda strüktürün atölyenin gerçekleştirilmekte olduğu alanda bir süre sergilenebileceğini belirtmesi üzerine Hayrettin Günç'ün vermiş olduğu yanıt, Herkes İçin Mimarlık ekibi öğrencilerinin öncelikli hedefi olan sürekli keşfetme, deneyerek görme ve öğrenme durumu ile örtüşmektedir. Günç, öğrencilerin balığı ağa koymak istemelerini engellemek gerektiğini, önemli olanın çıkan ürünün sergilenmesinden çok öğrencilerin yapmış oldukları ağın balığı taşıyıp taşımayacağını deneyerek görmeleri olduğunu, üstelik kendisinin de lise öğrencileri kadar sonucu gözlemlemek istediğini belirtmiştir. Fakat yürütücü mimarlık öğrencileri kendi aralarında karar almak istemeyerek durumu bir adım öteye taşımış ve atölye katılımcısı lise öğrencilerine de açıklamışlardır. Lise öğrencileri de yaptıkları ağın sergilenmesinden çok yapmış oldukları balığı ağın üzerine yerleştirmeyi, ağın balığı taşıyıp taşıyamayacağını izlemeyi tercih edeceklerini belirtmişlerdir (Şekil 4.14).

Şekil 4.14 : Öğrencilerin balığı taşıma denemesi.

"Parkur" atölyesinde ise lise öğrencilerinin, temsili AKM cephelerini barındıran küpün yüzeylerinde pinpon toplarının sürekliliğini sağlamaya çalışırken (Şekil 4.15) aynı anda AKM cephesine hareketlilik katmaya da çalıştıklarının farkına varmaları ve mimari tasarımın deneme yanılma ile kurduğu bağın potansiyellerini de anlamaları yine katılımcıların yorumuna bırakılmıştır. Atölye, öğrencilere farklı malzemelerin bir araya geliş olanakları üzerine düşünmeyi bir oyun aracılığı ile tecrübe ettirir iken, bir yandan da AKM'nin kent yaşamına yansımakta olan cephesi üzerine düşünülmesine olanak sağlamıştır.

Şekil 4.15 : Parkur atölyesinde gerçekleştirilen denemelerden biri.

Herkes İçin Mimarlık öğrencileri, yürütücüsü oldukları atölyelerde kendilerini öğreten ya da yönlendiren yerine koymamakta, atölyelere önceden planlanmış öneriler ile gitmek yerine katılımcılarla beraber süreci oluşturmayı, gözlemlemeyi, tecrübe etmeyi tercih etmektedirler. Atölyelerin anlık ve birlikte ortaya çıkarılan bir sürece dönüştürülmesi; katılımcının yapmak istediklerini beğendirmeye kaygısı taşımadan özgürce hayal gücünü kullanabilmesini, herhangi bir başarısızlık yahut yetiştirememeye endişesinden arınmış şekilde farklı denemeler üzerinden fikirlerini geliştirmesini sağlamaktadır. Öğreten konumunda olmayı tehlikeli bulan, "önce biz öğrenelim" diyerek yola çıkan Herkes İçin Mimarlık öğrencileri, öğrenme halinin duraklayıp bilgi edinme hali olmadığını, hayatın her anında varlığını sürdüren bir eylem olduğunu düşünmektedirler.

4.2.4 Taksim atölyesi ve farkındalık yaratma denemeleri

Herkes İçin Mimarlık öğrencileri, kendilerini yalnızca herhangi bir atölyede değil oluşumun kendini var etme şeklinde de yürütücü olarak görmemektedirler. Her ne kadar -özellikle mimarlık hizmetine acil ihtiyaç duyan bölgelerdeki- projelerinin gerçekleştirilmesi için isimlerinin sonunda bulunan "dernek" olma halini kullanarak farklı aktörler ile iletişim kurmaları gerekiyor olsa da, oluşumun kendi içinde belirlenmiş bir hiyerarşisi de bulunmamaktadır.

Ekip, öncelikle mimarlık öğrencileri olmak üzere yeni bir fikir ile gelip bu fikri gerçekleştirmek isteyen herkese açık bir alan sunmaya çalışmaktadır. Getirilen öneri tartışmaya açılmakta; fakat bu tartışmaların amacı, eğer ki gerçekleştirmeye hazır gönüllü öğrenciler bulunmakta ise önerinin gerçekleştirilip gerçekleştirilmemesine dair bir karar alınmasına yönelik olmamaktadır. Ortada bir fikir var ise, fikre katılmayanların konuya dahil olup olmama tercihi kendisine bırakılmakla beraber, bir konuya dahil olmayı tercih etmeyen kişinin fikri gerçekleştirmek isteyenleri engellememesi şeklinde genel bir tutum sergilenmektedir. Oluşuma dahil olan herkes bu tutumu kabul etmiş sayılmaktadır.

Her türlü fikre açık olma durumu Herkes İçin Mimarlık'ın eş zamanlı birçok projeyi bir arada yürütmesi adına da önemlidir. Üretilcek işler konusunda dallanmalara, genişlemeye olanak sağlayan bu durum, ekibin "mimarlık öğrencileri arasında geniş bir ağ kurma" hedefini de hızlandıran bir durumdur. Bir yandan da ekibin herhangi bir denemenin doğrudan sonucuna odaklanmadığını göstermektedir. Yapılan

denemenin sonucu başarılı da olsa başarısız da olsa süreçten öğrenilecekler ve çıkarılacak dersler ve sürecin ortaya çıkaracağı potansiyeller öğrenciler açısından sonuçtan daha değerli görülmektedir.

Herkes İçin Mimarlık öğrencilerinin, ekibin bir araya gelmesinden çok kısa bir süre sonra duyurulan Taksim Yayalaştırma Projesi hakkındaki tartışmaları, bir birey ve mimarlık öğrencisi olarak kamusal bir meselede yer alış şekline kolektif bir öğrenci oluşumunun nasıl baktığına dair de bir yorum getirmektedir.

Kuruluş süreci ile aynı döneme denk gelen Taksim Yayalaştırma Projesi, Herkes İçin Mimarlık ekibinin konu üzerinde detaylı olarak tartışmasına vesile olmuştur. Projeyi gündeme getirmek, projenin hatalı taraflarını konuşmak amacı ile oluşturulmuş Taksim Platformu'nun 3 Mart 2011 günü Gezi Parkı'na davetini (Url-30) duyan öğrenciler, bu konuda neler yapabileceklerini değerlendirerek Gezi Parkı'ndaki davete katılmış ve konuyu yakından takip eden Taksim Platformu'nun her pazartesi günü açık toplantılar düzenlemekte olduğunu öğrenmişlerdir. Platform'un bir sonraki toplantısına dahil olan Mihriban Duman, Herkes İçin Mimarlık'ın da konuyu takip etmekte olduğunu ve projenin gündeme gelmesi konusunda katkı koymak istediklerini açıklamıştır.

Taksim Platformu'nun planladığı öncelikli duyurma yöntemi yazılı metin dağıtmaktır. Herkes İçin Mimarlık ekibini bu konuda kendilerine yardımcı olmaya davet etmişlerdir. Toplantıya katılan Mihriban Duman durumu arkadaşları ile paylaşmıştır. Bu gelişme üzerine öncelikle açıklanması gereken öğrencilerin konuya farklı bakış açıları ile yaklaşıldığında nasıl bir tutum izlemiş olduklarıdır. Herkes İçin Mimarlık ekibi, kolektif üretimde tüm öğrencilerin aynı fikirde olması gerektiğini düşünmemektedir. Mihriban Duman tartışmayı başlattığında sorguladığı nokta bireysel olarak konu hakkında neler düşünüldüğü değil, ekip olarak bu konuda bir üretim yapmanın gerekli olup olmadığına dair düşüncenin hangi yönde olduğudur.

Tartışmanın başında Hayrettin Günç, Taksim Platformu ile bir araya gelmenin faydalı olacağını, yazılı metin dağıtma fikrinin ise kendisine çok etkileyici gelmediğini, daha yaratıcı ve ses getirici fikirler çıkarılabileceğini belirtmiştir. Bir diğer öğrenci oluşumu olan kayıtdışı'nın da kurucularından olan Yelta Kôm de tercihinin yeni bir beyin fırtınası ile kendi üretimlerini gerçekleştirmekten yana olduğunu söylemiştir.

Yelta K m, aynı tartışmada kayıtdışı'nın bu konuda çalışmalar yapmaya başladığından da arkadaşlarını haberdar etmiş, kayıtdışı'nın işleyiş şekline de atıfta bulunarak konuya dahil olabilmek için hızlı karar verme mekanizmasının çalıştırılmasının önemini vurgulamıştır. Bu durum  zerine Hayrettin G n, kayıtdışı ile de iletişime geçilebileceğini, belki aynı doğrultulu işlere kafa yorulabileceğini önermiştir. Bu  neri, farklı alanlar açmakta olan mimarlık  ğrencilerinin bir araya gelmeye verdiği önemi desteklemektedir.

Herkes İçin Mimarlık Derneği'nin başkanı Hakan Kaçmaz ise konuya farklı bir bakış açısı ile yaklaşmıştır. Halihazırda yeterince rol alan ve söz söyleyenlerin bulunduğu bu süreçte çok yeni bir oluşum olan Herkes İçin Mimarlık'ın savrulup kaybolmamasını tercih edeceğini açıklamıştır. Yelta K m ise, mimarlık öğrencileri olarak kendilerini bu denli yakından ilgilendiren bir konuda sessiz kalınmasını benimsemediğini, Hakan Kaçmaz'ın işaret etmiş olduğu sürecin diğer aktörleri ile iletişim halinde olunması ve mimarlık öğrencileri olarak kamusal alana dair söz söylenilmesi gerektiğini yinelemiştir. Herkes İçin Mimarlık'ın, mimarlık öğrencilerini konuya dahil olmaya davet etmesinin, mimarlık eğitimi mimarlığa dair gerçeklerle y zleştirmesinin bir araya geliş amaçları ile tutarlı olduğunu da belirtmiştir. Erdem Tüzün ve İbrahim Emre Gündoğdu da öğrencilerin farklı aktörlerle iletişim halinde kaldığı, fakat daha da önemlisi kendi  nerileri ile var olabileceği bir sürecin denenmesini dile getirmişlerdir.

Söz konusu tartışma öğrencilerin güncel ve toplumu ilgilendiren bir meseleye yaklaşımını gösterebilmek için detaylı olarak anlatılmıştır. Bu noktada dikkat çekilmek istenen, bir  ğrenci oluşumunun doğrudan bir platforma dahil olmak yerine tecrübe etme işteği ile kendi fikirlerini ortaya çıkarma girişimidir. Öğrenciler, kamusal bir mesele karşısında mevcut ve gelenekselleşmiş yöntemleri sürdürmek yerine, yeni denemeler ile ucu açık şekilde sürece katkı koymak istemişlerdir.

Herkes İçin Mimarlık ekibi tartışmaların sonrasında fikir üretmek için bir atölye düzenlemeye karar vermiş ve yapılacak atölye için herkese açık bir ağrı yapmıştır (şekil 4.16). Çağrının herkese açık olmasına rağmen atölyeye katılım yüksek sayıda olmamıştır. Katılımcıların tamamına yakını ise mimarlık öğrencileridir.

Atölyeye kalabalık bir katılım olmamasının nedenleri, Herkes İçin Mimarlık'ın yeni bir oluşum olması ve atölyede tartışılacak Taksim Yayalaştırma Projesi'nin muğlak

ve yeteri kadar gündeme gelmemiş olması şeklinde sıralanabilir. Katılımcıların tamamına yakınının öğrenci olmasının nedenleri ise, öğrencilerin yine bir öğrenci oluşumu olan Herkes İçin Mimarlık'ı takipte olması ve öğrencilerin birbirleri ile daha hızlı şekilde irtibata geçmesidir. Örneğin, Herkes İçin Mimarlık'ın gerçekleştirdiği atölyede, çeşitli mimarlık fakültelerinden öğrenciler ile birlikte kaydışı ve bi' sürü ekiplerinin kurucu öğrencileri de yer almıştır.

Şekil 4.16 : Herkes İçin Taksim atölyesi duyuru görseli.

Taksim Atölyesi'nde üç farklı gruba ayrılarak üç başlıkta fikirler üreten öğrenciler gün sonunda Gezi Parkı'na ve genel olarak kamusal alan kullanımına dair kırka yakın fikir ortaya çıkarmışlardır. Tüm öneriler içinde iki tanesi mimarlık öğrencilerinin aktif olma ve farkındalık yaratma denemesi adına hızla gelişen süreçlere dönüşmüştür. Herkes İçin Mimarlık atölyesinden çıkan iki önerinin gündeme yansması, öğrencilerin duyuru yapma ve iletişim kurma yöntemlerini açıklamak için de örnek teşkil etmektedir.

Taksim Atölyesi'nde çıkan kırka yakın öneriden biri Gezi Parkı'nın kullanılarak ve kullandırılarak tecrübe edilmesidir. Öğrenciler atölye sırasında, kamusal alanların herkese açık alanlar olduğunu ve bu nedenle kamusal alanlar üzerine karar alınırken herkesin görüşlerinin alınması gerektiğini belirterek, öncelikle atılacak adımın Gezi Parkı'na herkesi davet etmek olacağını düşünmüşlerdir. Bu düşünce üzerine, herhangi bir ideoloji çağrıştırmadan Gezi Parkı'na davet etmenin yollarını düşünmeye başlamışlardır. Öğrenciler, herkesi davet etmenin yolunun duyuru yapmak olduğunu ve duyurunun ne kadar fazla sayıda kişiye ulaşırsa paralel olarak konudan haberdar olanların sayısının da o kadar fazla olacağını düşünmüşlerdir.

Bu fikirlerden yola çıkarak Herkes İçin Mimarlık, 4 Mart 2012 tarihinde Gezi Parkı'nda bir etkinlik düzenlemeyi kurgulayıp etkinliği bir şenlik olarak nitelendirerek halkı parka çekmeyi denemiştir (Şekil 4.17). Öğrenciler, 1. Gezi Parkı Şenliği'nin ardından kamusal alanda yarattıkları alanı sürekli kılmak adına mart, nisan, temmuz, ağustos ve eylül aylarında dokuz adet şenlik gerçekleştirmişlerdir.

Bu süreçte katılım ilk şenlikten dördüncü şenliğe doğru ivmeli bir artış göstermiştir. Başlangıçta 50-100 kişi ile sınırlı olan katılımcı sayısı, dördüncü şenlikte 500 kişinin üzerine çıkmış, ardından ise azalışa geçmiştir. Birinci ve dördüncü şenlik arasındaki katılımcı artışı, etkinliğin mimarlık öğrencileri tarafından geniş çevrelere ve farklı aktörlere duyurulma çabası ile doğrudan ilişkilidir.

Etkinlikler; duyurulardan haberdar olan sanatçılar gibi farklı aktörlerin gönüllü katılımı ve performansları ile ilgi çeker bir hale dönüşmüş, olay yalnızca katılımcı mimarlık öğrencileri ile sınırlı kalmayıp geniş bir ağa yayılmıştır. Bir yandan da etkinlik duyuruları yayıldıkça, mimarlık öğrencileri farklı medya organizasyonlarından davetler alarak duyuru ağını da genişletmişlerdir.

Dördüncü etkinliğin ardından katılımcı sayısındaki ivmeli azalış da, öğrencilerin duyurma çabasındaki düşüş ile birlikte, oluşturulmuş geniş ağın farklı aktörlerinin eksilmesi ve sonuç olarak konuyu en başta olduğu gibi yalnızca Herkes İçin Mimarlık'ın kendi ağındaki öğrencilerin takip etmeye devam etmiş olması ile ilgilidir. Bu örnek, mimarlık öğrencilerinin yarattığı ağın sürekliliği açısından kendi aralarında olduğu kadar farklı aktörler ile de iletişim halinde olmaları gerekliliğini de göstermektedir.

Şekil 4.17 : Gezi Parkı şenliklerinin duyuru görselleri.

Herkes İçin Mimarlık'ın Taksim Atölyesi'nden çıkan bir diğer önerisi ise yine bir açık çağrı yaparak Taksim'e dair görüşleri almaktır (Şekil 4.18). Öğrenciler, Taksim'e yapılacak yeni bir düzenlemeyi yaratıcı enerjiye açarak Taksim hakkındaki ifadeleri toplamayı denemişlerdir. "Sana Soran Oldu Mu?" sorusu ile hazırlanan, her türlü görsel, video ve ses kaydına açık olan çağrıyı başlangıçta kendi web sitesinde ve sosyal paylaşım sayfasında sunan Herkes İçin Mimarlık'a yalnızca dört öneri iletilmiştir. İlerleyen aşamada, duyurunun mimarlık odaklı bir sosyal medya portalında yayımlanması ile katılımcı sayısı artmış, iletilen proje sayısı yirmi dörde ulaşmıştır. Bu durum, mimarlık öğrencilerinin kendi aktif olma alanları dışında, daha geniş bir kitleye ulaşabilen aktörler ile de iletişime geçip girişimlerini anlatıyor olmalarının süreci etkilediğini de göstermektedir.

Şekil 4.18 : Sana Soran Oldu mu? çağrısının duyuru görseli.

Mimarlık öğrencilerinin girişimlerinin medyada yansımaları ve geniş kitlelere ulaşması, gerek öğrencilerin birbirlerinden haberdar olabilmeleri adına gerekse söylemek ya da göstermek istediklerini geniş kitlelere ulaştırmak adına tercih ettikleri bir yöntemdir. Mimarlık öğrencileri, girişimlerini bir duyuru yöntemi olarak kendi paylaşım araçları ile sürekli olarak sunmaktadırlar. Farklı medya kaynakları ile de iletişime geçmektedirler. İletişime geçme şekli karşılıklıdır. Öğrencilerin, yapacakları etkinlikleri bizzat medya organına açıklayarak yayımlatması ile olabileceği gibi, etkinliğin ilgi çekmesi sonucu medyanın mimarlık öğrencilerini, oluşumlarını bularak konuyu haberleştirmek istemesi şeklinde de olabilmektedir.

Bu noktada, aynı süreçte Kayıtdışı oluşumunun gerçekleştirdiği "Operasyon Taksim" atölyesinin medyada geniş yer bulması (Şekil 4.19), ikinci seçeneğe bir örnek olarak sunulabilir. Kartondan 1 metre genişliğinde bir kapı yaparak, Sıraselviler Caddesi'ndeki kaldırıma koyan kayıtdışı öğrencileri, "Taksim'e projeden sonra böyle yürünecek" diyerek yayaaların oluşacak durumu tecrübe ederek kendilerinin yorumlamasını beklemişlerdir (Url-31).

Taksim'e işte böyle çıkılacak

Taksim 'yayalaştırılınca' nasıl olacak? Bir grup mimar ve mimar adayı karton kutularla gösterdi. Dönüp "Bu nedir" diye soran olmadı!

Şekil 4.19 : kayıtdışı'nın gerçekleştirdiği denemenin basına yansması (Url-31).

Yine, Gezi Parkı Şenlikleri'nde Herkes İçin Mimarlık'ın yapmaya çalıştığı da benzer bir şekilde Gezi Parkı'nın kullanılabilirliğini bizzat kullanıcıya tecrübe ettirerek yaşatmaktır. Bu durum da medyanın ilgisini çekmiş, ekip ile gerçekleştirilen söyleşide klasikleşmiş bir yöntem yerine herkese açık deneysel bir sürecin nasıl doğmuş olduğuna dair sorular ön plana çıkmıştır (Şekil 4.20).

Şekil 4.20 : Herkes İçin Mimarlık'ın gerçekleştirdiği işlerin basına yansması (Url-32).

Kayıtdışı öğrencileri konunun ilgi çekmiş olmasını, kimsenin daha fazla el ilanı okumak istemiyor oluşu ve bu nedenle ilgi çekecek bir deneme yapmak isteği olarak belirtirken, Herkes İçin Mimarlık öğrencileri de farklı bir açı fakat benzer bir sonuç

ile Gezi Parkı'nda olaylı bir eylem, yürüyüş düzenlemenin belki medyada daha fazla ses getireceğini, fakat önemli olanın yalnızca ses getirmek olmadığını, katılımcılar ile beraber alanda denemeler yaparak yorumu katılımcılara bırakmanın daha kalıcı bir fikir sunacağını düşündüklerini belirtmişlerdir.

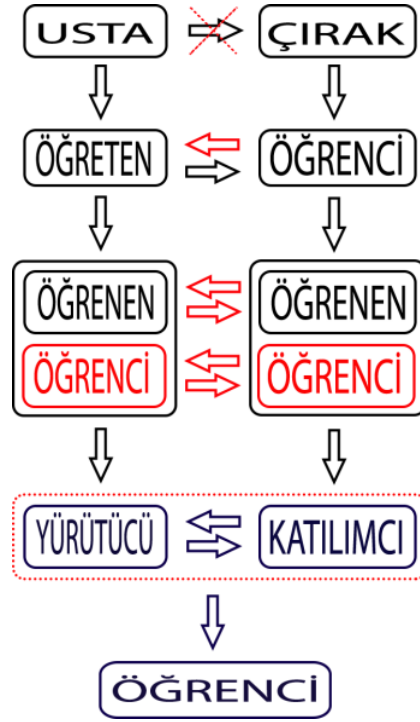
4.3 Mimarlık Öğrencilerinin Yaratmakta Olduğu Aktif Olma Alanı

Bu bölümde, mimarlık öğrencisinin aktif olma alanı bir sonuç olarak, bu alana katkı koyan yöntemler ve aktörler bir arada sunulacak sergilenecektir. Herkes İçin Mimarlık'ın hedeflerinden biri olan öğrenci ağı da yine bu bölümde, sunulacak alanın içerisinde örneklendirilecektir. Bahsedilen yöntemler ve aktörler ile mimarlık öğrencisinin aktif olma alanının genişlemesine dair çıkarımlar ifade edilecektir. Günümüz mimarlık öğrencilerinin yaratmakta oldukları aktif olma alanını genişleten faktörleri ve yöntemleri bir arada açıklamak ve örneklendirerek somutlaştırmak söz konusu alan üzerinde öngörülerde bulunmaya da yardımcı olacaktır.

4.3.1 Yürütücülük ve katılımcılık

Mimarlık öğrencilerinin bir araya gelmelerinde, öğrencilerin uygulayacakları işlerde eş konumda olacak olmaları önemlidir. Ortada herhangi bir usta - çırak ilişkisi ya da öğretene-öğrenci ilişkisi olmaması (Şekil 4.21), mimarlık öğrencilerinin karşılıklı olarak öğrenci-öğrenci konumunda bulunması bir araya gelişleri ve bu buluşmaların hızlanmasını harekete geçirmektedir.

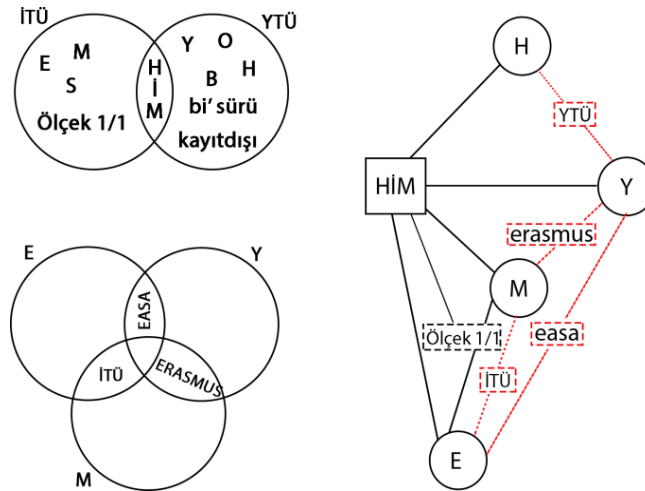
Kuyumcu, 1993 yılında kurulmuş Galata Grubu'nda mimarlık öğrencilerinin yürütücüler eşliğinde gerçekleştirdikleri çalışmaları açıklar iken yürütücüleri animatörler olarak nitelendirmektedir. Animatörlerin varlığının sorun çözücü, kolaylaştırıcı olacağını ve de işin başarılmasının garantisini sağlayacağını belirtmektedir (Y. Kuyumcu, kişisel söyleşi, 15 Mayıs 2012). Fakat örneklere ve açıklamalara bakıldığında, öğrenci oluşumlarının bugün artık ortak vurgusunun başarılı, garantili olarak sonuçlanmış işler gerçekleştirmek değil, deneyerek ve keşfederek görmek olduğu anlaşılmaktadır. Mimarlık öğrencilerinin ortaya çıkardığı oluşumların mimarlık fakültesinden ayrıldığı nokta da budur. Önceki bölümde bahsedildiği şekilde, mimarlık öğrencileri okuldaki öğrenen olma durumundan dışarı taşabilmek için kendi aktif olma alanlarını yaratmakta olduklarını belirtmektedirler.

Şekil 4.21 : Yürütücü ve katılımcı olarak öğrenci.

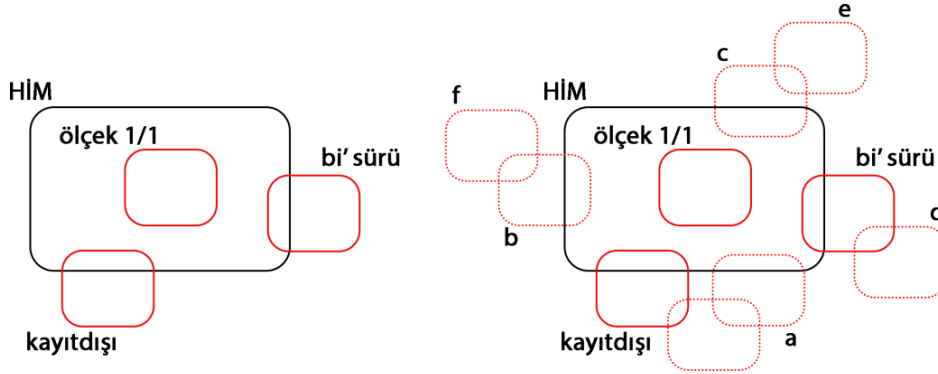
4.3.2 Tanışmalar ve buluşmalar

Mimarlık öğrencilerinin buluşması ve tanışması mimarlık öğrencisinin aktif olma alanını genişleten bir diğer önemli noktadır. Bireysel olarak tanışma, ortak sorunların paylaşımını ve oluşumların ortaya çıkışını sağlamaktadır. Öğrencilerinin buluşmasında ve tanışmasında fakülte, oda gibi mimarlığın farklı aktörleri olan kurumlar birer arayüz, platform görevi üstlenmektedirler. Kurumlar, başlattıkları ya da olanak sağladıkları buluşmalar ile de mimarlık öğrencilerinin yarattığı alana katkı koymakta, alanın genişlemesini etkilemektedirler (Şekil 4.22).

Şekil 4.22 : Mimarlık öğrencilerini ve oluşumları kesiştiren arayüz örnekleri.

Tanışma ve buluşmalar; farklı oluşumlardaki mimarlık öğrencilerini bir araya getirerek, mimarlık öğrencisinin aktif olma alanını kopuk alanlar olma durumundan çıkarıp, sürekli iletişim halindeki bir alana dönüştürmektedirler (Şekil 4.23).

Şekil 4.23 : Tanışma ve buluşmalar sonucu öngörülen bir genişleme örneği.

Tanışma; mimarlık öğrencilerinin mimarlığın diğer aktörleri ile iletişime geçmiş olması ve diğer aktörlerin bu alana katkı sağlıyor olması adına da önemlidir. Mimar N. Kerem Piker, sahibi olduğu kpm-kerem piker mimarlık ofisini ihtiyaç duyulduğunda Herkes İçin Mimarlık'a sunuyor olmasının nedenlerini; Herkes İçin Mimarlık'ın gerçekleştirmeye çalıştığı alternatifin, gözlemlediği kadarı ile Türkiye'de bir örneğinin olmaması ve dolayısı ile iyi eğitim almış genç bir kuşağın bu işin sürükleyicisi olmasını önemsiyor olması şeklinde açıklamaktadır. Ardından, Herkes İçin Mimarlık ekibinin kurucu öğrencilerinden Erdem Tüzün ve Yelta Köm'ü tanıyor olmasının ofisini Herkes İçin Mimarlık'a açma konusunda önemli bir etken olduğunu belirtmektedir. Piker, kurucu mimarlık öğrencileri arasında tanışık olma durumu olmasa idi Herkes İçin Mimarlık'ın bugünkü mevcudiyetinin de tartışma konusu olacağını, oluşumların kendilerini var etme ve etrafını etkileme biçimlerinde, tanışık olma halinin önemli bir nokta olduğunu da ifade etmektedir (N. K. Piker, kişisel söyleşi, 27 Mart 2013).

Tanışık olma durumu oluşumların ortaya çıkmasında önemli bir faktör iken, buluşmalar da mimarlık öğrencilerinin ve oluşumların bir araya gelerek fikir üretmesine olanak sağlamaktadır. Herkes İçin Mimarlık'ın Taksim Atölyesi'ne bi'sürü ve kayıtdışı oluşumlarının dahil olması, ilerleyen süreçte oluşumların iletişim halinde kalmalarına ve birbirlerinin gerçekleştirdiği atölyelerde yer almalarına imkan sağlamıştır. Mimarlık fakültesi kulüplerinin öğrencileri de bağımsız öğrenci oluşumlarını takip etmekte, gerçekleştirecekleri etkinliklerde oluşumların yer alması için öğrencileri davet etmektedirler. Herkes İçin Mimarlık'ın İTÜ Mimarlık

kulübünün daveti ile gerçekleştirdiği "Otopsi" isimli atölye, Herkes İçin Mimarlık'ın bi' sürü oluşumunun daveti ile gerçekleştirdiği "Geri Dönüşüm" isimli atölye, kayıtdışı grubunun bi' sürü oluşumunun daveti ile gerçekleştirdiği "Operasyon Taksim" isimli atölye oluşumların aralarında kurdukları iletişime örnek olarak sunulabilir.

4.3.3 İletişim araç ve yöntemleri

Mimarlık öğrencileri; birbirleri ile iletişim kurmak için genel ağ ve sosyal paylaşım sitelerini aktif olarak kullanmakta, bu yöntemle hızlı bir şekilde duyurular yapabilmekte, genel ağ teknolojileri ile yaptıkları duyurular ve çağrılara dair geri dönüşleri takip edebilmekte, diğer öğrenci olayları ve oluşumlarından haberdar olabilmektedirler.

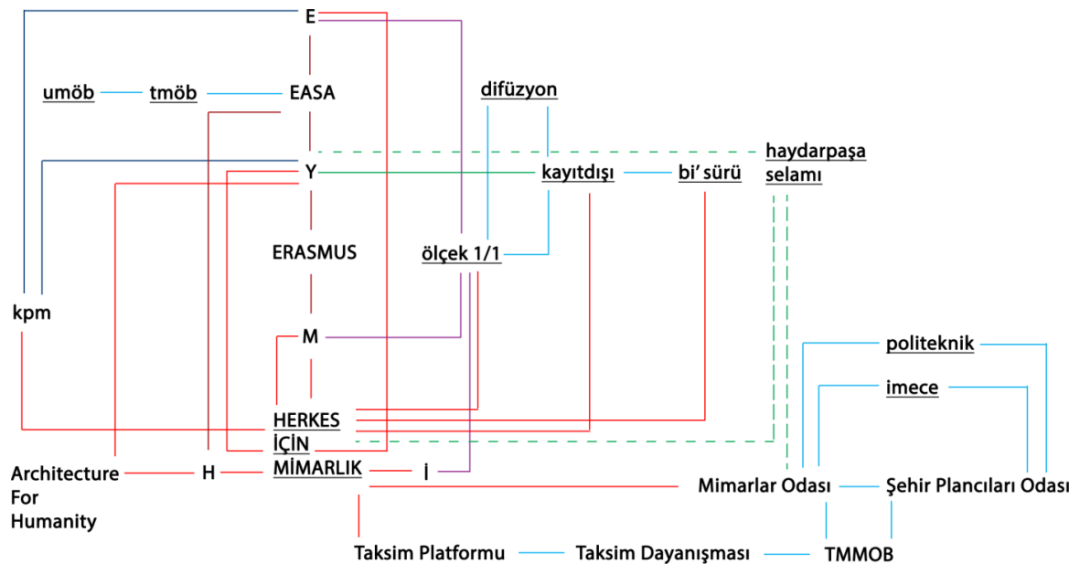
İletişim hızındaki artış; günümüz mimarlık öğrencilerinin sınırlardan bağımsız olarak hareket edebilmesini, yalnızca bulunduğu bölgedeki mimarlık öğrencileri ile değil, uzaklık tanımadan farklı illerdeki mimarlık öğrencileri ile de buluşmalar gerçekleştirebilmesini sağlamaktadır. Herkes İçin Mimarlık'ın farklı üniversitelerde gerçekleştirdiği sunumlar, atölyeler de yine hızlı bir iletişim ile ortaya çıkmışlardır. İletişim, öğrencilerin yalnızca mimarlık öğrencileri ya da mimarlık ortamının aktörleri ile kesişmelerini değil, gerçekleştirmek istedikleri projelerde farklı alanların aktörleri ile bir araya gelmelerini de sağlamaktadır.

Mimarlık öğrencilerinin daha önce kurulmuş oluşumları takip etmeleri, aktif olma alanında yeni oluşumların doğmasına olanak sağlamıştır. EASA buluşmalarından esinlenerek TMÖB'yi kuran öğrenciler gibi, Ölçek 1/1 oluşumu da dönem dönem Architecture For Humanity ve Rural Studio gibi yurtdışı merkezli oluşumları mercek altına almıştır. Herkes İçin Mimarlık, durumu bir adım öteye taşıyarak 2012 yılı Kasım ayında Architecture For Humanity'nin San Francisco'daki konferansına katılmış, sonrasında Architecture For Humanity'nin kurucularına Herkes İçin Mimarlık'a dair bir sunum gerçekleştirmiştir. Öte yandan, mimarlık öğrencileri eş zamanlı doğmuş olan oluşumları da takip etmektedirler. Bi' sürü oluşumunun, 2 Nisan 2013 tarihli Salı günü buluşmasında öğrenci oluşumlarını mercek altına alması ve Herkes İçin Mimarlık'ın işleyiş şekline geniş yer ayırması, bugün mimarlık öğrencilerinin ortaya çıkan oluşumlara bir alan tanımı getirmekte ve bu alanın sürekliliği için incelemeler yapmakta olduklarının kanıtıdır.

Mimarlık öğrencilerinin oluşturdukları oluşumların aktifliğini ve genişliğini oluşumlara dahil olan öğrencilerin bireysel girişimleri de doğrudan etkilemektedir. Öğrencilerin bireysel olarak kurmuş oldukları iletişim sonrası paylaştıkları öneriler ve teklifler, oluşumların kolektif çaba ile başlattıkları işlerin yanı sıra farklı etkinlikler gerçekleştirmelerinde ve üretim alanının çeşitlenmesinde önemli faktörlerdir.

4.3.4 Genişleme ve yayılma

Tanışmalar, buluşmalar ve sürekli iletişim sonucu, öğrenci oluşumlarının girişimleri ve oluşumlara dahil mimarlık öğrencilerinin bireysel girişimleri iç içe geçerek mimarlık öğrencilerinin kurmakta olduğu aktif olma alanının sürekli bir hal almasını ve genişleyebilir olmasını sağlamaktadır (Şekil 4.24). Mimarlık öğrencilerinin irtibat kurduğu farklı aktörler de bu alanın genişlemesine yardımcı olan kesişim noktalarını oluşturmaktadırlar.

Şekil 4.24 : Mimarlık öğrencilerinin aktifliği ile genişleyen bir alan örneği.

Herkes İçin Mimarlık; uzun süreli bir mimarlık araştırmacısı, uygulayıcısı, okulu, öğrencisi olmayı hedeflemekte ve bu hedefin ancak toplumun tüm kesimlerinin faydalanacağı sosyal bir mimarlık anlayışı ile gerçekleştirilebileceğini düşünmektedir. Öğrenciler, gerçekleştirdikleri tüm işlerde kendilerini yürütücü olarak değil, sürekli öğrenenler olarak görmektedirler. Bu durum, süreçte yer alan herkesin eşit söz hakkına sahip olduğu ve üretirken herhangi bir engel ile karşılaşmadığı hızlı gelişmelere açık olunmasını sağlamaktadır. Oluşumun, gönüllülük üzerine işleyiş şekli, katılımcıların işlere zorunluluktan değil özgür irade ile dahil olmasını, bu özgür

irade de farklı denemeler yapmaktan çekinilmemesini harekete geçirmektedir. Oluşum, öğrenciler ve farklı aktörler ile sürekli bir iletişim, üretim halinde bulunarak adım attığı aktif olma alanını genişletmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNGÖRÜLER

Mimarlık öğrencilerinin bireysel girişimleri ve bir araya gelerek oluşturdukları oluşumların tanışma, buluşma ve iletişim ile oluşturduğu aktiflik kendine özgü ve bağımsız bir alan yaratmaktadır. Süreklilik içinde ulaşılan her yeni mimarlık öğrencisi ile bu ağ gittikçe daha da genişlemektedir. Mimarlık öğrencilerinin yaratmakta olduğu aktif olma alanı yalnızca mimarlık öğrencileri ile sınırlı da kalmamaktadır. Bu alan, mimarlık ortamında da toplumsal müdahalelerde de farklı aktörler ile kesişmekte ve bu kesişimler ortaya yeni alanların çıkmasına, oluşan yeni alanların da öğrencilerin aktif olma alanına katılmasına olanak sağlamaktadır.

Mimarlık öğrencilerinin mimarlık fakülteleri içinde başlattıkları girişimlerdeki ortak vurgu mimarlık eğitiminin dışına taşmak yönünde olmakla beraber, mimarlık öğrencileri, ortaya çıkardıkları alanda okul ile bağlantıyı kesmeyi değil deneyerek ve keşfederek öğrendikleri bağımsız alanın mimarlık eğitimine de katkı koymasını hedeflemektedirler. Aynı anda hem öğrenci hem de yetişkin bir birey olan mimarlık öğrencileri, yalnızca bilgiyi alan konumunda olmayı yeterli görmemekte, dahil oldukları alanda kurdukları hızlı iletişimlerle sınırları içerisinde kaldıkları eğitimden öte paylaşımlar ile bilgi aktarımını da sağlamaktadırlar. Öğrencilerin okulun sınırları dışına taşmak olarak nitelendirdikleri durum, edindikleri mimarlık bilgisini, bakış açısını ve tasarım yöntemlerini bir araya gelerek tartışmalarını ve bütünleştirmelerini de sağlamaktadır.

Mimarlık ortamının mimarlık öğrencileri dışındaki farklı aktörleri, kurumları da mimarlık öğrencilerinin yarattığı aktif olma alanının dışında kalmamakta, alanın zenginleşmesinde ve genişlemesinde kesişim noktaları olarak yer almaktadırlar. Bu noktada, mimarlık fakültelerinin vermekte olduğu mimarlık eğitimi, dolayısı ile mimarlık eğitimi ile ilintili diğer aktörler ve mimari tasarım bilgisi öncelikli olarak mimarlık öğrencilerinin elinde önemli bir araca dönüşmektedirler. Bu nedenle, mimarlık eğitimindeki tüm aktörlerin öğrenciyi yönlendirme biçimi de mimarlık öğrencisinin aktif olma alanını etkilemektedir. Mimarlık eğitimi, artıları ile de eksileri ile de mimarlık öğrencilerinin harekete geçmesini sağlayan bir unsurdur.

Tez sürecinde gözlemlenen, geçmişte mimarlık öğrencilerinin, daha çok, bir birey olarak gözlemledikleri durumlar karşısında kendiliğindenliği olan girişimlerde bulunmuş olduklarıdır. Fakat süreç ilerledikçe mimarlık öğrencilerinin girişimlerini bir hedef olarak nitelendirmeye başladıkları gözlemlenmiştir. Hedefler ise, günümüz mimarlık öğrencileri tarafından belirli format ve zamanlara sığdırılmış programlar olarak değil, mimarlık bilgisinin bir araç olarak kullanıldığı, sürekli yeni denemelerin, keşiflerin eklenebileceği ucu açık süreçler olarak görülmektedirler.

Özellikle toplumsal bir hizmet olarak görülüp gerçekleştirilen müdahaleler sırasında, mimarlık öğrencileri, geçmişte benzer örneklerle nasıl yaklaşmış olduğunu öğrenmek için incelemeler yapmaktadırlar. Toplum içinde aktif olma çabalarını geçmişte dair örnekler ile özdeşleştirmektedirler. Ancak, günümüz mimarlık öğrencileri çabalarını ve nedenlerini geçmişle özdeşleştirmekte iken, yöntemlerini gelenekselleşmiş tekrarlamaktan çok yeni olanı denemeye açık olmak üzerine kurmaktadırlar. Mimarlık öğrencileri, günümüzde, yeni tasarım pratikleri, yeni kurgular ile keşfetmeyi, görmeyi ve göstermeyi farkındalık yaratmak ve davet etmek adına da daha etkili bir araç olarak kullanmayı tercih etmektedirler.

Mimarlık öğrencileri, birbirlerinin başlattığı eş zamanlı girişimleri de sürekli olarak takip etmektedirler. İletişim hızındaki artış, sürekli takipte kalmayı bugün daha da olanaklı kılmaktadır. Öğrenciler, duyuru anından itibaren, tüm süreç boyunca katılım ve iletişim ağını takip edebilmekte, böylelikle artış ve azalışları süreç üzerinden neden sonuç ilişkisi içinde değerlendirebilmektedirler. Özellikle genel ağ kullanımının hızı ve sosyal paylaşım sayfalarının da birer duyuru aracı olarak kullanılmaya olanaklı hale gelmiş olması ile öğrenciler haberdar etme, davet etme ve davet edilme konusunda uzun zamanlı planlara ihtiyaç duymadan anlık girişimlerde de bulunabilmektedirler.

Mimarlık öğrencilerinin yaratmakta olduğu aktif olma alanının geleceğine dair kesin yargılar sunmak oldukça zordur. Bahsedildiği şekilde, teze konu olan mimarlık öğrencileri, sonlu programlar yerine ucu açık süreçler ile keşfetmeyi ve denemeyi tercih etmektedirler. Bu nedenle, ucu açık ve her türlü denemeye açık alanların kesişimi ile genişler şekilde tanımlanan bir aktif olma alanının geleceğine dair net bir yargıda bulunmak ortaya konan ve savunulan alanın doğası ile çelişkili bir durum doğuracaktır.

İlerleyen zamanda, mimarlık öğrencilerinin mevcudiyetinin devam edecek olmasını bilmek, öğrencilerin aktif olma alanının geleceğe taşınma potansiyelini öngörmeye yardımcıdır. Burada önemli olan, mimarlık öğrencilerini ve olayları bir araya getiren faktörlerin gelecekte evrilmeye müsait olması durumudur. İstemek, adım atmak, tanışmak, buluşmak, kesişmek, sürekli devinen bilgiyi kullanmak, yeni denemelere girişmek, eskitmek ve en son edinilenin üzerinden tekrar ilki başlatmak; bir sürekliliğe işaret etmektedir. Bu açıdan bakarak, mimarlık öğrencilerinin yaratmakta olduğu aktif olma alanının geleceğe taşınması konusunda hiçbir engel ile karşılaşmayacağı söylenebilir. Ancak bu öngörü bir kesinlik olarak sunulamaz. Teknolojideki, özellikle de iletişim teknolojisindeki ivmeli artış, bugün, öğrencilerin bir araya gelmesini ve birbirlerinden haberdar olmasını kolaylaştırmakla beraber, bu hızın ileride söz konusu alanı yok edici bir faktöre dönüşmesi de muhtemeldir. İletişim hızındaki artış ve hızlı gelişmeler, gelecekte şekilleneceği hali ile bireylerin fiziksel bir mekanda tanışmasını, buluşmasını ve kesişmesini durduracak güce sahip olma potansiyelini de taşımaktadırlar. Yine de, bu potansiyel gücün, tezde tanımlanan alanı sonlandırmaktan çok farklı bir arakesite taşınması ihtimali daha kuvvetli görülmektedir.

Geleceğe dair öngörüler, zaman içinde gerçekleşerek kendi netliğini ortaya koyacak olsa da, mimarlık öğrencilerinin yaratmakta olduğu aktif olma alanına bugüne dair daha tanımlı öngörüler sunmak mümkündür. Tez genelinde, mimarlık öğrencileri, edindikleri mimarlık bilgisini araçsallaştırabilir bireyler olarak tanımlanmış ve müdahale etme, deneyerek görme istekleri vurgulanmıştır. Mimarlık öğrencilerinin müdahale etme ve deneyerek görme istekleri ile ortaya çıkardıkları alanda sağlanan sürekli iletişim, birbirlerinden haberdar olmalarını ve birbirlerini takip etmelerini olanaklı kılmaktadır. Bu iletişim sonucu doğan etkileşim, alana dahil olan öğrencilerin bulundukları yerde yeni girişimler denemelerine cesaret verecek bir durumdur. Söz konusu durum da mimarlık öğrencilerinin eş zamanlı olarak çeşitli yerlerde üretmesi anlamını taşımaktadır. Bir öğrenci veya öğrenci grubunun, katkı koymak istediği her bölgeye müdahale etmesinin zor ve zaman isteyen bir olay olduğu düşünüldüğünde, öğrencilerin kendi bulundukları alanlara yeni denemeler katacak olmasının önemi de ortaya çıkmaktadır.

Mimarlık öğrencilerinin, bugün, yaratılan bağımsız aktif olma alanını tecrübe etmekle kazanmış oldukları denemeci ve girişimci bakış açısının ileride dahil

olacakları farklı alanlara yansması da öngörüler arasındadır. Tezin en başında belirtilen, öğrencilikte kazanılmayan söz söyleme alışkanlığının mezun olduktan sonra da edinilememesi meselesi, bu alanı deneyimlemiş mimarlık öğrencilerinin geleceği ile değişim göstermeye başlayacaktır. Bu değişim, söz konusu alanı deneyimlemiş öğrencilerin gelecek pozisyonunda mimarlık eğitime de katkı koyacak, mimarlık eğitiminde değişiklik ve yeniliklere imkan sağlayacaktır.

Toplumsal sorunlar, ihtiyaçlar ve istekler sürdükçe toplumun bireyleri olan mimarlık öğrencilerinin müdahale etme durumu ve isteğinin de sürekli olacağı söylenebilir. Mimarlık öğrencilerinin gönüllülük ile yaratmakta olduğu alan, bu isteğin kalıcılığını sağlayacak bir yapıya da sahiptir. Tanımlı bir şekilde mimarlık öğrencilerinin başvurulabilir bireyler olması, toplumun hızlı ve rahat iletişim kurabileceği, ulaşılması kolay bir alanın varlığına da işaret etmektedir.

Mimarlık öğrencilerinin müdahale etme, girişimde bulunma, keşfetme ve deneme üzerine kurulu aktif olma alanının sürekliliği her şeyden önce yeni nesillere aktarım ile mümkündür. Mimarlık fakültesinden mezun olunması ile sonlanan öğrenci oluşumlarının yeni oluşumlara yol göstermesi ve örnek teşkil etmesi kadar, uzun süreli var olma planı ile geleceğe dair hedefler sunan, mimarlık öğrencilerini davet eden oluşumların da kendi içlerinde sürekli bir devinim halinde olmaları beklenmektedir. Herkes İçin Mimarlık gibi oluşumların da mimarlık öğrencisinin aktif olma alanına uzun süreli katkı koyabilmek adına sürekli bir devinim ile yeni mimarlık öğrencilerini davet ve dahil etmesi beklenmektedir. Kurucu mimarlık öğrencilerinin de zamanı geldiğinde geride durabilmesi ve alandan çekilebilmesi, yeni nesillere aktarımı kolaylaştıracak, oluşumun varlığını mimarlık öğrencileri adına değerli kılacak bir adım olarak görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Adam, M.** (1997). Mimarlık Eğitimi Ve..., Yonca Al ve Necdet Teymur (Ed.), Yaşam Biçimi ve Fiziki Çevre Biçimi (90-99), TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Ankara.
- Barton, D. ve Tusting, K.** (2011). Öğrenme Kuramları ve Yetişkin Öğrenme Modelleri Üzerine Kısa Bir İnceleme, Dipnot Yayınları, Ankara.
- Bektaş, C.** (2003). Mimarlıkta Sorumluluk, Adanmışlık mı Dediniz?, *Arredamento Mimarlık*, 156, 60-61.
- Benjamin, W.** (2012). Son Bakışta Aşk, Metis Yayınları, İstanbul.
- Ciravoğlu, A.** (2001). Workshop'ların Mimarlık Eğitimine Katkısına İlişkin Bir İnceleme: EASA 20[00] Örneği, *Mimar.ist*, 1, 100-105.
- Dewey, J.** (2011). Deneyim ve Eğitim, ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık ve İletişim A.Ş. Yayınları, Ankara.
- Dündaralp, B.** (2006). Mimarlıkta Genç Olma Durumu Üzerinden, *Doxa*, 1, 124-127.
- Erkip, F.** (2001). Daha Fazla Boş Zaman: Ama Ne İçin?, *Toplum ve Bilim*, 88, 255-263.
- Foley, G.** (1999). Learning in Social Action: A Contribution to Understanding Informal Education, NIACE, Leicester.
- Freire, P.** (2008). Ezilenlerin Pedagojisi, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Güvenç, K. ve Yıldırım, S.** (1997). Mimarlık Eğitimi Ve..., Yonca Al ve Necdet Teymur (Ed.), Mimarlık Eğitimi - Eğitim Mekanı (103-105), TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Ankara.
- Güzer, C. A.** (2003). Meşrulaştırma ve Muhalefet Zemini Olarak Mimarlık, *Arredamento Mimarlık*, 156, 58-59.
- Köm, Y.** (2009). Mimarlık Eğitiminde Nefes Noktaları: "Kayıtdışı Deneyimi", *Mimar.ist*, 3, 85-87.
- Kulaksızoğlu, E.** (2010). Dünyü Bilmek Yarınları Aydınlatmak, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul.
- Lafargue, P.** (1996). Tembellik Hakkı, TelosYayıncılık, İstanbul.
- Omacan, S.** (1996). Ödütörün Yazısı, *Beyaz Duvar*, 2, 1.
- Önal, K.** (2010). "Mimarlık'ta Devrime Doğru" ve Mimarlar Odası - Çelişki ve Gerçek, *Mimar.ist*, 1, 8-10.
- Spring, J.** (2010). Özgür Eğitim, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Stirner, M.** (1963). The Ego and His Own, Libertarian Book Club, New York.

- Stirner, M.** (1967). *The False Principle of Our Education*, Ralph Myles Publisher, Colorado Springs.
- Tanyeli, U.** (1997). *Mimarlık Eğitimi Ve...*, Yonca Al ve Necdet Teymur (Ed.), Öğrencideki Konformizmi Nasıl Gidermeli?, (106-111), TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Ankara.
- Yürekli, F. ve Yürekli, H.** (2004). *Mimarlık Bir Entelektüel Enerji Alanı*, Yapı Yayın, İstanbul.
- Yürekli, F.** (2010). *Mimarlık Mimarlığımız*, YEM Yayın, İstanbul.
- Gündoğdu, İ. E.** (2011). *Mimarlık ve mimarlık eğitiminde aktivizm* (yüksek lisans tezi). Adres: <http://tez2.yok.gov.tr/>
- Url-1** <<http://www.nisanyansozluk.com/?k=talebe>>, alındığı tarih: 07.03.2013.
- Url-2** <http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_bts&view=bts>, alındığı tarih: 07.03.2013.
- Url-3** <http://www.arel.edu.tr/arel/akademik/fakulteler/muhendislik_mimarlik/%20mimarlik/index.html>, alındığı tarih: 07.03.2013.
- Url-4** <<http://mimarlikfak.artuklu.edu.tr>>, alındığı tarih: 17.10.2012.
- Url-5** <<http://www.birikimdergisi.com/birikim/makale.aspx?mid=913&makale=%D6%F0rencinin/Gencin%20G%FCndelik%20Hayattaki%20Sunumu>>, alındığı tarih: 05.02.2013.
- Url-6** <<http://www.youtube.com/watch?v=z-Fglme9xc>>, alındığı tarih: 11.08.2012.
- Url-7** <http://politeknik.org.tr/site/index.php?option=com_content&view=article&id=1717:-muhendislik-ve-mimarlik-ogrencileri-tartisiyor-bulusmalari-istanbulda-basladi&catid=10:guncel&Itemid=20>, alındığı tarih: 14.10.2012.
- Url-8** <https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:fpWNT7wUAO8J:mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/51/06/715728/dosyalar/2012_12/20025547_brfngdosyasi20122013.doc+&hl=tr&gl=tr&pid=bl&srcid=ADGEESgHQVlCOgOfwxu2pRb1wTsDIqpKXdONJqBR2O3x1O6ydpP5rTB99cSNImVhYJbAQWhNC9oxUaGfC0sHB462lI2nrzxobWJE Ck_t9lIgg0Yhktvt0juUjNLQbQ0W3fYOh01ryxHW&sig=AHIEtbS3BiwCDbIHWzuzUVlLx1ECDWijQ>, alındığı tarih: 25.01.2012.
- Url-9** <<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/printnews.aspx?DocID=-170575>>, alındığı tarih: 25.01.2012.
- Url-10** <http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2011/10/111024_turkey_earthquakes.shtml>, alındığı tarih: 25.01.2012.
- Url-11** <<http://www.mersinyasam.com/news/26346.html>>, alındığı tarih: 17.02.2012.
- Url-12** <<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr>>, alındığı tarih: 27.02.2013.
- Url-13** <http://www.imo.org.tr/resimler/dosya_ekler/d71d03d47330a30_ek.pdf?dergi=154>, alındığı tarih: 01.03.2013.
- Url-14** <<http://www.emekdunyasi.net/ed/siyaset/9040-devrimci-genclik-koprusu-yeniden-aciliyor>>, alındığı tarih: 01.03.2013.

- Url-15** <http://politeknik.org.tr/site/index.php?option=com_content&view=article&id=2241:taskislada-ogrenciler-3kopru-eylemi-icin-hazir&catid=10:guncel&Itemid=20>, alındığı tarih: 02.02.2013.
- Url-16** <http://politeknik.org.tr/site/index.php?option=com_content&view=article&id=2854:mimarlik-ogrencilerinin-vandan-uzak-karari&catid=14:genel&Itemid=23>, alındığı tarih: 02.02.2013.
- Url-17** <<http://www.kolektifler.net/manset/7642/taskisla-kolektiften-kantin-zamlarina-karsi-imza-kampanyasi>>, alındığı tarih: 02.02.2013.
- Url-18** <<http://haber.sol.org.tr/kent-gundemleri/anadolu-universitesinde-kantin-boykotu-haberi-53640>>, alındığı tarih: 15.02.2013.
- Url-19** <<http://www.easa.tk/>>, alındığı tarih: 10.03.2013.
- Url-20** <http://v3.arkitera.com/haber_17673_ogrenci-bulusmalarinin-oykusu.html>, alındığı tarih: 03.01.2013.
- Url-21** <<http://bogachandundaralp.wordpress.com/2011/07/21/200608-tmob-niye-odul-aldi-gorus-tartisma/>>, alındığı tarih: 05.01.2013.
- Url-22** <<http://www.kolektifler.net/manset/6669/taskisla-kolektif-egitim-haklari-icin-gece-okulda-kaliyor>>, alındığı tarih: 02.02.2013.
- Url-23** <<http://www.arkitera.com/haber/index/detay/odtu-mimarlik-ogrencileri-asiri-sinav-veodevdensikayetci/11221%20%C3%A7%C4%B1kan%20bir%20haber>>, alındığı tarih: 06.01.2013.
- Url-24** <<http://bisuru.org/>>, alındığı tarih: 18.02.2013.
- Url-25** <<http://olcek1e1.blogspot.com/>>, alındığı tarih: 18.02.2013.
- Url-26** <<http://webarsiv.hurriyetkampus.com/kampus-haber/mimarlik-ogrencilerinden-kartopu-etkisi/41131>>, alındığı tarih: 03.08.2012.
- Url-27** <<http://www.arkitera.com/soylesi/index/detay/herkes-icin-mimarlik/301>>, alındığı tarih: 05.08.2012.
- Url-28** <<http://herkesicinmimarlik.org/>>, alındığı tarih: 01.02.2013.
- Url-29** <<http://www.stargundem.com/ajanslar/genc-mimarlardan-ornek-calisma-52454.html>>, alındığı tarih: 09.11.2012.
- Url-30** <<http://www.taksimplatformu.org/duyuru.php>>, alındığı tarih: 10.03.2011.
- Url-31** <<http://www.radikal.com.tr/radikal.aspx?atype=radikaldetayv3&articleid=1080007&categoryid=77>>, alındığı tarih: 08.02.2012.
- Url-32** <http://www.birgun.net/actuels_index.php?news_code=1362304743&year=2013&month=03&day=03>, alındığı tarih: 04.03.2013.

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Mihriban Duman

Doğum Yeri ve Tarihi: İzmir, 1986

E-Posta: mihribanduman@gmail.com

Lisans: İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü